STICHTING HOUSE OF HOPE & CHRISTELIJKE HOGESCHOOL EDE

Opvoeding grensoverstijgend?

OPVOEDINGSONDERSTEUNING IN EEN MULTICULTURELE WIJK

JOSÉ DE BRUIN & RIENEKE VAN IPEREN
19-05-2011

Afstudeerscriptie

In opdracht van

STICHTING HOUSE OF HOPE

CONTACTGEGEVENS AUTEURS | **EMAIL**
José de Bruin | josevanandel@live.nl
Rieneke van Iperen | rieneke_21@hotmail.com
Maatschappelijk Werk en Dienstverlening

CONTACTGEGEVENS ONDERWIJSINSTELLING
Christelijke Hogeschool Ede

Adres:	Oude Kerkweg 100	
	6717 JS Ede	
Telefoonnummer:	0318 – 696300	
Begeleider:	Mirjam Mohammed	mmohammed@che.nl

CONTACTGEGEVENS OPDRACHTGEVER
Stichting House of Hope

Adres:	Bas Jungeriusstraat 254b	
	3081 VS Rotterdam	
Telefoonnummer:	010-2150663	
Begeleiders:	Annette Olugosi	annette.olugosi@houseofhope.nl
	Rinus Visser	regpol.visser@planet.nl

© 20 Mei 2011 Christelijke Hogeschool Ede

Voorwoord

Op de vraag welk opvoedingsdoel de ouder nastreeft, gaf één van de moeders die geïnterviewd is, als antwoord: "Ik wil dat mijn kind positief in het leven staat en gelukkig is". Welke ouder, ongeacht de culturele achtergrond, heeft dit verlangen niet? In dit onderzoek is naar voren gekomen dat opvoeding minder cultureel bepaald is dan vaak gedacht wordt. Ouders hebben universele wensen en moeiten op dit gebied.
De titel van deze scriptie luidt dan ook: "Opvoeding grensoverstijgend?"

Deze scriptie is het resultaat van een onderzoek naar de opvoedingsondersteuning die wordt aangeboden door Stichting House of Hope. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van House of Hope en ten dienste van het afronden van de opleiding maatschappelijk werk en dienstverlening. Met deze scriptie sluiten wij onze opleiding af, een periode van vier jaar waarin wij veel hebben geleerd. We zijn, mede door het doen van dit onderzoek, klaargestoomd om het werkveld in te gaan. Daar zien we naar uit!

House of Hope heeft ons daarbij geholpen. We willen als eerste Annette Olugosi en Rinus Visser bedanken voor de tijd, steun, kritische feedback en humor! We vonden het erg leuk om met jullie samen te werken. Daarnaast bedanken we ook Kirsten Hoogendijk, die heeft meegelezen en feedback heeft gegeven: Bedankt voor je tips, je ideeën en je enthousiasme. Ook bedanken we Mirjam Mohammed van de Christelijke Hogeschool Ede: je hebt ons feedback gegeven en ons geleerd hoe we onderzoek moeten doen. Dit product voldoet door jouw opmerkingen aan de eisen van school. Dank je wel!
De resultaten hebben we onder andere verkregen door interviews te houden met cliënten en bezoekers van House of Hope. Ook met de hulpverleners van House of Hope zijn we in gesprek geweest. Als laatste hebben we van externe organisaties informatie gekregen over het aanbod van opvoedingsondersteuning. Allen hartelijk bedankt!
Als laatste willen we onze mannen en familie bedanken. Jullie hebben ons geholpen om door dit proces te komen, met allerlei vormen van hulp: het meelezen van de stukken, het aanhoren van frustraties en enthousiasme, het ondersteunen in vorm van eten koken, spullen opruimen, regelen van allerlei zaken, waardoor wij ontlast werden. Bedankt!

De leeswijzer die nu volgt, geeft de opbouw van deze scriptie weer. Hoofdstuk 1 bevat een inleiding op en een schets van achtergronden van het onderzoek. Het geeft een indruk van Stichting House of Hope en van haar werkveld. Daarnaast wordt het ontstaan van het onderzoek toegelicht met als afronding de probleem- en doelstelling van het onderzoek op een rijtje.
In hoofdstuk 2 wordt de methodische verantwoording van het onderzoek beschreven. Hoofdstuk 3 geeft de resultaten van het theoretische gedeelte van het onderzoek, namelijk de literatuurstudie weer. Deze resultaten zijn beschreven per deelvraag. Vervolgens wordt er aandacht gegeven aan de professionele invalshoek door kernpunten uit relevante literatuur naar voren te halen.
Hoofdstuk 4 bevat de resultaten uit het praktijkgedeelte van het onderzoek. Als eerste zijn de resultaten uit het onderzoek onder de doelgroep beschreven, daarna de resultaten uit het interview met de hulpverleners en als laatste de resultaten van de externe organisaties. Paragraaf 4.5 is een samenvatting van het praktijkgedeelte. Daarop voortbordurend zijn in hoofdstuk 5 de conclusies beschreven en worden er als laatste aanbevelingen gedaan voor House of Hope.
Hoofdstuk 6 is gewijd aan een opsomming van de gebruikte literatuur. Na dit slot zijn de bijlagen toegevoegd, hierin staat onder andere het plan van aanpak en de uitgewerkte interviews.

We hebben de afgelopen periode als een heel leuk, leerzaam en intensief ervaren. We hebben genoten van de gesprekken, van het zien groeien van deze scriptie. We hopen dat House of Hope met dit onderzoek een verdiepingsslag kan maken in het mooie werk dat zij verricht in de Tarwewijk!

José de Bruin en Rieneke van Iperen

Samenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd omdat House of Hope niet tevreden is over hoe het project opvoedingsondersteuning loopt. De huidige methode die gebruikt wordt, past niet bij de wensen van de cursusleiders en volgens hen ook niet bij de behoeften van de doelgroep. Ook is de opkomst bij de opvoedcursus te laag, vindt House of Hope. Hulpverleners geven aan dat ze willen weten wat de behoeften zijn van de doelgroep wat betreft de opvoedingsondersteuning. Ook wil zij eventuele belemmeringen in kaart hebben gebracht.
Er is onderzoek gedaan naar wat een passende manier is om ondersteuning te bieden in het opvoeden aan de multiculturele doelgroep van House of Hope. Het doel is om House of Hope tips te geven hoe en waarmee ze de opvoedingscursus kan optimaliseren. Hiervoor zijn interviews gehouden met de doelgroep van de opvoedingsondersteuning. Daarnaast is er een groepsinterview afgenomen onder de hulpverleners van House of Hope. Het aanbod van externe organisaties in de wijk is in kaart gebracht en er is een literatuurstudie gedaan.

Een belangrijk resultaat is dat hulpverleners een verkeerd beeld hebben van de behoeften van de doelgroep. Een belangrijk onderdeel van de visie van House of Hope is dat ze willen aansluiten bij de behoeften van de doelgroep. Hier dreigt nu iets mis te gaan.
De oorzaken van de lage opkomst liggen op verschillende terreinen. Als eerste geeft 40% van de respondenten aan dat ze niet weten dat er opvoedingsondersteuning gegeven wordt bij House of Hope. Daarnaast geeft de helft van de respondenten aan dat het tijdstip van de bijeenkomsten niet uitkomt. Als laatste zijn er bij tien respondenten belemmeringen, zoals angst voor het onbekende en angst voor roddel of instanties, waardoor zij niet met hulpverleners over de opvoeding willen praten.
De doelgroep geeft aan geen behoefte te hebben aan aandacht voor hun culturele achtergrond**.** De respondenten geven aan dat ze behoefte hebben aan informatie over hoe ze hun kind op moeten voeden in Nederland. Respondenten willen hun kind(eren) sterk maken om te kunnen functioneren in de Nederlandse samenleving.
Wat verder opvalt is dat de doelgroep de opvoedingsondersteuning meer ziet als een activiteit waar men nieuwe dingen leert, in plaats van een activiteit waar gepraat kan worden over de moeilijkheden rond de opvoeding. Het is belangrijk dat House of Hope een duidelijke keuze maakt welke functie ze wil vervullen in het ondersteunen van ouders bij het opvoeden. Het lijkt erop dat de doelgroep meer behoefte heeft aan opvoedingsvoorlichting in plaats van ondersteuning bij opvoedingsvragen.

De aanbevelingen zijn er vooral op gericht om de hulpverleners en de doelgroep op één lijn te krijgen. Met dit onderzoek zijn van beide kanten de behoeften in kaart gebracht, zodat deze naast elkaar gelegd kunnen worden. Hulpverleners kunnen zo meer aansluiten bij de behoeften van de doelgroep. Er is daarnaast aandacht besteed methodieken, waarop House of Hope haar aanbod kan bouwen.
House of Hope krijgt als advies om een plan op te stellen waarmee ze vanuit hun visie en met een theoretisch onderbouwd project kunnen aansluiten bij de behoeften van de doelgroep. Zo kan er een passende manier gevonden worden om ondersteuning te bieden in het opvoeden aan de multiculturele doelgroep.

Inhoudsopgave

PAGINA

VOORWOORD 5

SAMENVATTING 7

INHOUDSOPGAVE 9

1. INLEIDING EN ACHTERGRONDEN VAN HET ONDERZOEK 11
1.1 KENNISMAKING MET HOUSE OF HOPE EN HAAR WERKOMGEVING 11
1.1.1 House of Hope 11
1.1.2 Werkgebied House of Hope 11
1.2 HET ONDERWERP 13
1.2.1 Het probleem 13
1.2.2 Betrokkenen bij het onderzoek 14
1.2.3 Mogelijke oorzaken voor het ontstaan van het huidige probleem 14
1.3 PROBLEEMSTELLING 14
1.3.1 Probleem- en vraagstelling 14
1.3.2 Afbakening van het onderzoek 14
1.3.3 Verwachtingen 15
1.4 RELEVANTIE EN DOELSTELLING 15
1.4.1 Waarom een nieuw onderzoek? 15
1.4.2 Doelstelling 15

2. VERANTWOORDING ONDERZOEK 16
2.1 GEBRUIKTE ONDERZOEKSMETHODEN 16
2.1.1 Literatuuronderzoek 16
2.1.2 Interview doelgroep 16
2.1.3 Interview hulpverleners 16
2.1.4 Externe organisaties 17
2.2 RESPONDENTEN INTERVIEWS 17
2.2.1 Doelgroep 17
2.2.2 Selectie 17
2.2.3 Steekproef samenstelling 18
2.2.4 Afgevallen respondenten 18
2.3 MEETINSTRUMENTEN 19
2.3.1 Vragenlijst 19
2.3.2 Ontstaan vragen 19
2.4 PROCEDURE ONDERZOEK 19
2.4.1 Literatuurstudie 19
2.4.2 Interviews plannen doelgroep 19
2.4.3 Interviews plannen hulpverleners 20
2.4.4 Interviews afnemen doelgroep 20
2.4.5 Interviews afnemen hulpverleners 20
2.4.6 Externe organisaties 20
2.5 PROCEDURE VERWERKING ONDERZOEKSRESULTATEN 20
2.5.1 Literatuur 20
2.5.2 Interviews doelgroep 20
2.5.3 Interview hulpverleners 20
2.5.4 Externe organisaties 20

3. LITERATUURONDERZOEK 21
3.1 INLEIDING 21
3.2 RESULTATEN LITERATUURONDERZOEK 21
3.2.1 Behoefte(n) ouders aangaande opvoedingsondersteuning 21
3.2.2 Belemmeringen om over opvoeding te praten 22
3.2.3 Typering opvoeding naar culturele achtergrond 23
3.2.4 Wat hebben hulpverleners nodig om de opvoedingsondersteuning te kunnen bieden? 26
3.3 SAMENVATTING LITERATUURONDERZOEK 29

4. PRAKTIJKONDERZOEK 30
4.1 INLEIDING 30
4.2 DOELGROEP 30
4.2.1 Ervaringen (oud-)cursisten 30
4.2.2 Oorzaak lage opkomst 31
4.2.3 Belemmeringen om over opvoeding te praten 31
4.2.4 Behoefte(n) ouders aangaande opvoedingsondersteuning 32
4.2.5 Typering opvoeding naar culturele achtergrond 34
4.2.6 Samenvatting onderzoek doelgroep 39
4.3 HULPVERLENERS 40
4.3.1 Visie House of Hope op multiculturele opvoedingsondersteuning in Nederland 40
4.3.2 Wat hebben hulpverleners nodig om de opvoedingsondersteuning te kunnen bieden? 41
4.3.3 Antwoorden op overige onderzoeksvragen 42
4.3.3.1 Oorzaak lage opkomst 42
4.3.3.2 Behoefte(n) ouders aangaande opvoedingsondersteuning 42
4.3.3.3 Belemmeringen om over opvoeding te praten 43
4.3.3.4 Typering opvoeding naar culturele achtergrond 43
4.3.3.5 Aanbod andere organisaties 43
4.3.4 Samenvatting onderzoek hulpverleners 43
4.4 EXTERNE ORGANISATIES 45
4.4.1 Aanbod opvoedingsondersteuning andere organisaties in de wijk 45
4.5 SAMENVATTING PRAKTIJKONDERZOEK 48
4.5.1 Wat zijn de ervaringen van (oud-)cursisten? 48
4.5.2 Wat is de oorzaak van de lage opkomst bij de opvoedingscursus? 48
4.5.3 Welke belemmeringen zijn er in de verschillende culturen om over opvoeding te praten? 48
4.5.4 Wat zijn de behoefte(n) van ouders (die bij House of Hope komen) op het gebied van ondersteuning bij het opvoeden? 48
4.5.5 Wat typeert de opvoeding van de cliënten van House of Hope met hun verschillende culturele achtergrond? 49
4.5.6 Wat hebben hulpverleners nodig om de opvoedingsondersteuning te kunnen bieden? 49
4.5.7 Wat is de visie van House of Hope op het gebied van multiculturele opvoedingsondersteuning in Nederland? 49
4.5.8 Wat bieden andere organisaties in de wijk op het gebied van opvoedingsondersteuning? 50

5. CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 51
5.1 CONCLUSIES 51
5.2 AANBEVELINGEN 53

6 LITERATUURLIJST 57

BIJLAGEN:
A. PLAN VAN AANPAK
B. UITNODIGINGSBRIEVEN IN NEDERLANDS, ENGELS EN FRANS
C. FORMAT INTERVIEW DOELGROEP
D. UITGEWERKTE INTERVIEWS DOELGROEP (GRAFIEKEN THESISTOOLS)
E. FORMAT INTERVIEW HULPVERLENERS
F. GESPREKSVERSLAG INTERVIEW HULPVERLENERS
G. ANEKDOTES
H. PERSBERICHT

1. Inleiding en achtergronden van het onderzoek

Dit hoofdstuk geeft een indruk van House of Hope en haar werkveld, alsook van het ontstaan van dit onderzoek en de relevantie hiervan. In paragraaf 1.1 is een beeld van House of Hope gegeven, daarna is in dezelfde paragraaf ook het werkgebied van House of Hope beschreven. In paragraaf 1.2 is het onderwerp van het onderzoek nader beschreven. Daarna is in paragraaf 1.3 de probleemstelling gesteld, waarna afgesloten is met de doelen en relevantie van dit onderzoek. Dit is beschreven in paragraaf 1.4.

1.1 Kennismaking met House of Hope en haar werkomgeving

1.1.1 House of Hope

House of Hope biedt laagdrempelige zorg en streeft ernaar om in contact te komen met wijkbewoners die niet voor zichzelf op kunnen komen en ook niet zelf aankloppen bij een hulpverleningsloket. House of Hope wil deze mensen, met veelal verborgen problematiek, bereiken en helpen. Onzichtbare groepen probeert zij zichtbaar te maken. Zeker 60% van de cliënten kwam niet eerder aan een alternatief zorgloket, zoals het algemeen maatschappelijk werk.
House of Hope is een hulpverleningsorganisatie 'op Zuid', in de Rotterdamse Tarwewijk. House of Hope heeft nog twee andere locaties, één op Katendrecht en één in de Beverwaard.
De stichting is in 2005 opgericht en draait nu op ca. 145 vrijwilligers en 5 betaalde krachten. Zowel de vrijwilligers als de betaalde krachten hebben zeer diverse professionele achtergronden, zo zijn daar sociaal pedagogisch hulpverleners, maatschappelijk werkers, verpleegkundigen, een psycholoog, een makelaar, een projectontwikkelaar, beleggingsadviseur, etc. (Hubach, 2010)
House of Hope wil wijkbewoners dienen met laagdrempelige zorg en samenbindende activiteiten. House of Hope werkt en denkt vanuit de visie dat ieder mens een waardevol persoon is en daarom wil ze open staan voor ontmoeting met alle rassen, culturen, religies en groepen. Met praktische hulp, een luisterend oor en een goed advies wil ze de mensen hoop geven. De basis van House of Hope is het verlangen van christenen om handen en voeten te geven aan de (christelijke) verantwoordelijkheid die zij hebben voor hun rol in de maatschappij. Door activiteiten op het gebied van (maatschappelijke) ondersteuning en ontmoeting versterkt House of Hope de participatie van mensen in de samenleving en draagt bij aan persoonlijk welzijn en het creëren van een beter leefklimaat in de wijk.

Ondersteuning vindt binnen House of Hope plaats via gesprekken, bezoekwerk en voedselbankondersteuning. Ook vindt er regelmatig begeleide doorverwijzing plaats naar instellingen en instanties waar meer gerichte zorg geleverd kan worden. Zo kan House of Hope voor bepaalde cliëntgroepen een functie vervullen als wegwijzer en gidsorganisatie, waardoor zij ondersteunend werkt.

Ontmoeting tussen mensen wordt gestimuleerd door verschillende activiteiten. Daarmee beoogt House of Hope de onderlinge samenhang te versterken. De diversiteit in culturen en de vaak korte verblijfsduur in de wijk zorgen bij veel mensen voor weinig sociale contacten. Daarnaast zijn er nieuwe Nederlanders die moeite hebben om hun plekje te vinden in de Nederlandse samenleving. Hierdoor kent Rotterdam-Zuid een gebrekkige sociale cohesie. House of Hope wil nadrukkelijk aandacht geven aan versterking van de sociale cohesie en waar mogelijk integratie van diverse culturen stimuleren. Elkaar leren begrijpen en vanuit begrip overeenkomsten zoeken met elkaar, staat centraal (Hubach, 2010).

1.1.2 Werkgebied House of Hope

Om kennis te maken met de Tarwewijk, zal hieronder met behulp van tabellen een aantal gegevens inzichtelijk gemaakt worden. Om de gegevens van de Tarwewijk te kunnen duiden, wordt er zo nodig een vergelijking gemaakt met de (deel-)gemeente waar de Tarwewijk onderdeel van is. Rotterdam bestaat uit deelgemeenten, die vervolgens opgedeeld zijn in wijken. De Tarwewijk valt onder de deelgemeente Charlois, Charlois is onderdeel van de gemeente Rotterdam.

In Tabel 1 wordt zichtbaar dat 73% van de bewoners uit de Tarwewijk van allochtone afkomst is.

TABEL 1: HERKOMST BEWONERS TARWEWIJK

Land van Herkomst	***Percentage in de wijk***
Nederland	*27 %*
Suriname	*16 %*
Antillen en/of Aruba	*9 %*
Marokko	*8 %*
Turkije	*14 %*
Kaapverdië	*3 %*
*Overige Niet Westers**	*13 %*
Overige Europa	*10 %*
Totaal:	***100%***

*Onder de groep *Overige Niet Westers* bevinden zich vooral migranten uit Afrika.
Bron: http://rotterdam.feiten.info

Daarnaast is de Sociale Index van de Tarwewijk met 4,6 de laagste score van alle wijken in Rotterdam (Tabel 2). Met de Sociale Index worden verschillende aspecten van sociale kwaliteit gemeten en gevolgd. Er zijn vier aspecten die worden onderzocht: capaciteiten, leefomgeving, meedoen en sociale binding. De aspecten capaciteiten (inkomen en taalbeheersing) en sociale binding scoren beiden 'problematisch' in de Tarwewijk.

TABEL 2: SOCIALE INDEX 2010

Rotterdam	***5,8****
Charlois	*5,1*
Tarwewijk	*4,6*

**Scoremogelijkheid van 0 t/m 10*
Bron: Centrum voor Onderzoek en Statistiek; Buurtmonitor

Verreweg het grootste percentage van bewoners in de Tarwewijk moeten rondkomen van een laag inkomen (Tabel 3). Dit kan negatieve invloeden op de wijk hebben.

TABEL 3: GESTANDAARDISEERDE LAGE, MIDDEN EN HOGE HUISHOUDENINKOMENS

	Meegetelde huishoudens 1-1-'09	**Laag inkomen tot € 18.900**	**Midden inkomen tot € 30.100**	**Hoog inkomen vanaf € 30.100**
Nederland	*6.945.530*	*40 %*	*40 %*	*20 %*
Rotterdam	*271.820*	*51 %*	*34 %*	*15 %*
Charlois	*30.620*	*61 %*	*32 %*	*7 %*
Tarwewijk	*5.160*	*68 %*	*27 %*	*4 %*

Bron: Feitenkaart inkomensgegevens op deelgemeente- en buurtniveau 2009. Centrum voor onderzoek en statistiek

In tabel 4 is zichtbaar dat 20% van de huishoudens onder de armoedegrens leven. Dit is in vergelijking met Nederland bijna drie maal zoveel (Tabel 4).

TABEL 4: WELVAARTSVASTE ARMOEDEGRENS

	Meegetelde huishoudens 1-1-'09	**Onder de armoedegrens**	**Idem als %**
Nederland	*6.830.220*	*495.870*	*7*
Rotterdam	*262.870*	*34.280*	*13*
Charlois	*29.420*	*4.500*	*15*
Tarwewijk	*4.860*	*970*	*20*

Bron: CBS en SCP

Alle bovenstaande gegevens in de tabellen 1 tot en met 4 dragen niet bij tot een sociaal sterke en veilige wijk. Dit is ook te zien aan gegevens van leefbaarheid en veiligheid in Rotterdam (Tabel 5).

TABEL 5: LEEFBAARHEID EN VEILIGHEID 2009

	Veiligheidsindex (score van 0-10)	Veiligheidsindex (categorie)	Procent dat tevreden is met de eigen buurt (% personen)
Rotterdam	*7,3*	*Veilig*	-
Charlois	*5,8*	*Bedreigd*	*62*
Tarwewijk	*3,9*	*Onveilig*	*50*

Bron: Centrum voor Onderzoek en Statistiek; Buurtmonitor

Door al deze aspecten heeft House of Hope een werkveld waarin cliënten individuele problemen hebben, maar er ook in de wijk zelf veel problemen zijn. House of Hope heeft als doelstelling om in de bovenstaande wijk present te zijn als stichting. De slogan "meer leven in de wijk" is richtinggevend en inspirerend. House of Hope wil de wijk verrijken met "meer leven". Leven is daarin een complex en veelzijdig begrip. House of Hope wil dat niet versimpelen, maar in het aanbod zo breed mogelijk bezig zijn. De twee grootste aandachtsgebieden zijn dan ook: Ontmoeting en ondersteuning. Met de ontmoetingsactiviteiten heeft zij als doel om meer sociale binding te creëren. Met ondersteuning heeft zij als doel om de bewoners van de wijk hulp te bieden bij allerlei soorten problemen (Hubach, 2010).

1.2 HET ONDERWERP

1.2.1 HET PROBLEEM

Een activiteit waarin de ondersteuning en ontmoeting heel concreet gestalte krijgt is de opvoedingsondersteuning cursus. Sinds 2007 biedt House of Hope opvoedingsondersteuning aan, omdat er destijds door hulpverleners signalen werden opgevangen dat cliënten vragen hadden omtrent opvoeding. Nu, in 2011, draait de opvoedingsondersteuning niet naar de tevredenheid van House of Hope; de opkomst van deelnemers in 2010 is laag, gemiddeld hebben er vier ouders deelgenomen (Hubach, 2010). De methode 'Bon Kria', die gebruikt wordt, past niet bij de visie en gewenste werkwijze van de hulpverleners. Ook hebben de hulpverleners het vermoeden dat de methode niet aansluit bij de behoefte van de doelgroep.

1.2.2 BETROKKENEN BIJ HET ONDERZOEK

Verschillende medewerkers van House of Hope zijn betrokken bij het onderzoek.
Om aansluiting te hebben bij de doelstelling en visie van House of Hope is de oprichtster van House of Hope en de opvoedingsondersteuning geïnterviewd. Op basis van signalen die cliënten afgaven het initiatief genomen om een opvoedingscursus aan te gaan bieden. Zij is door de onderzoekers betrokken bij het onderzoek, met het doel om met het onderzoek zoveel mogelijk aansluiting te hebben bij de doelstelling en visie van House of Hope.
Daarnaast is er een coördinator van de opvoedingsondersteuning. Zij is vanuit House of Hope de afstudeerbegeleider en heeft ruime ervaring in het werken met de multiculturele doelgroep. Als tweede afstudeerbegeleider is er een oud-vrijwilliger, die langs de zijlijn betrokken is bij House of Hope en op verzoek advies geeft. In zijn werk als hoofdinspecteur bij de politie heeft hij vooral te maken met jeugdzaken en heeft hij veel ervaring met het werken in een multi-etnische samenleving.
Als laatste zijn er twee vrijwilligers die een belangrijke rol spelen. Zij geven de opvoedingscursus. Eén van hen zal als meelezer feedback geven op de scriptie. Met deze opzet is er geprobeerd om zoveel mogelijk aansluiting te hebben met de betrokkenen vanuit House of Hope.
De genoemde personen hebben een aantal verwachtingen ten aanzien van de resultaten van het onderzoek, namelijk:

a) Inzicht krijgen/hebben in de behoeften van de doelgroep
b) Inzicht krijgen/hebben in de behoeften van de hulpverleners op het gebied van kennis en vaardigheden
c) Inzicht krijgen/hebben in het huidige aanbod in de wijk op het gebied van opvoedingsondersteuning
d) Handvatten/aanbevelingen krijgen/hebben hoe zij het komende seizoen verder kunnen gaan met de opvoedingsondersteuning

Deze aspecten zien zij graag beantwoord, zodat zij weten of zij de opvoedingscursus kunnen optimaliseren en, zo ja, hoe dit in werking gezet kan worden.

Daarnaast is de doelgroep van de opvoedingscursus betrokken bij het onderzoek.
House of Hope wil de ouders die deelnemen bepaalde vaardigheden aanleren, waardoor zij meer opvoedingszekerheid krijgen. Ook vindt zij het belangrijk dat ouders zich bewust worden wat opvoeding

inhoudt. Wat de doelgroep zelf wil bereiken met het deelnemen aan de opvoedingsondersteuning is niet duidelijk. House of Hope wil daar graag zicht op krijgen.

1.2.3 MOGELIJKE OORZAKEN VOOR HET ONTSTAAN VAN HET HUIDIGE PROBLEEM

De huidige situatie is dat er weinig deelnemers zijn bij de opvoedingsondersteuning. Ook is er weinig aansluiting van de hulpverleners en de doelgroep met de methode die op dit moment gebruikt wordt. De oorzaak van deze situatie kan zitten in de ontstaansgeschiedenis van de opvoedingsondersteuning bij House of Hope. House of Hope is een organisatie die nog niet zo lang bestaat, waardoor er, als er een nieuw project start, sprake is van een pioniersfase. Er wordt snel gereageerd op signalen die in de wijk worden opgevangen. Zo is ook de opvoedingsondersteuning ontstaan, zonder vooronderzoek te doen naar wat er al aan aanbod is in de wijk door andere organisaties en wat de behoeften van de doelgroep zijn. Terugkijkend heeft de aanpak voor de opvoedingscursus de eerste jaren redelijk gewerkt, maar de afgelopen twee jaar wordt het steeds meer zichtbaar dat er geen optimaal passend aanbod is op de vragen vanuit de doelgroep. Intussen heeft de gehanteerde methode van 'Bon Kria' de nodige aanpassingen ondergaan, maar toch voldoet deze volgens de hulpverleners niet aan de behoefte van de doelgroep. De hulpverleners hebben zelf een beeld wat er verbeterd moet worden, maar dit is nog niet onderzocht onder de doelgroep.
Het is nu dan ook tijd voor een onderzoek onder alle betrokken partijen om de behoefte duidelijk op papier te zetten, waarop vervolgens door House of Hope ingespeeld kan worden.

1.3 PROBLEEMSTELLING

House of Hope geeft aan inzicht te willen hebben in de behoeften van de doelgroep en van de hulpverleners, daarnaast willen zij het huidige aanbod in de wijk op het gebied van opvoedingsondersteuning beter in beeld krijgen en weten hoe zij op een passende manier opvoedingsondersteuning kunnen bieden aan de beoogde doelgroep. Hieronder is de probleemstelling kort samengevat in zes punten.

1.3.1 PROBLEEM- EN VRAAGSTELLING

- House of Hope heeft geen onderbouwde inzichten in de behoeften, wensen en verwachtingen van de doelgroep op het gebied van opvoedingsondersteuning
- House of Hope heeft geen concrete visie beschreven op het project opvoedingsondersteuning.
- House of Hope heeft geen zicht op het huidige aanbod van organisaties in de Tarwewijk op het gebied van opvoedingsondersteuning.
- Er is een lage opkomst bij de opvoedingsondersteuning, dit is niet naar wens van de hulpverleners.
- De methode die gebruikt wordt om de opvoedingsondersteuning in te vullen, sluit niet optimaal aan bij hoe de hulpverleners zouden willen werken.
- De hulpverleners denken dat de huidige vorm niet aansluit bij de behoefte van de doelgroep. Dit kan zijn doordat de cursus te theoretisch opgezet is en mogelijk teveel van de deelnemers vraagt.

De volgende vraagstelling is naar aanleiding van bovenstaande probleemstelling geformuleerd:

"Wat is een passende manier om ondersteuning te bieden in het opvoeden aan de multiculturele doelgroep van House of Hope?"

Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zijn er deelvragen geformuleerd:

- Wat is de oorzaak van de lage opkomst bij de opvoedingscursus?
- Wat zijn de behoeften van ouders (die bij House of Hope komen) op het gebied van ondersteuning bij het opvoeden?
- Wat zijn de ervaringen van (oud-)cursisten?
- Welke belemmeringen zijn er in de verschillende culturen om over opvoeding te praten?
- Wat typeert de opvoeding van de cliënten van House of Hope met hun verschillende culturele achtergrond?
- Wat hebben hulpverleners nodig om de opvoedingsondersteuning te kunnen bieden?
- Wat is de visie van House of Hope op het gebied van multiculturele opvoeding in Nederland?
- Wat bieden andere organisaties in de wijk op het gebied van opvoedingsondersteuning?

1.3.2 AFBAKENING VAN HET ONDERZOEK

Het onderzoek zal zich richten op wat de behoefte is van de eerder genoemde doelgroep, als het gaat om opvoedingsondersteuning, rekening houdend met de culturele achtergrond.

Daarnaast wordt er onder de hulpverleners onderzocht wat de visie is op het ondersteunen van cliënten bij de opvoeding.
Ook zal het externe aanbod van organisaties uit de wijk op het gebied van opvoedingsondersteuning in kaart gebracht worden, om te kijken in hoeverre het project van House of Hope toegevoegde waarde heeft. Door middel van literatuurstudie zullen de bovenstaande uitkomsten worden onderbouwd vanuit de literatuur. Hierover wordt verder geschreven in hoofdstuk 2: Verantwoording onderzoek.

Er zullen aanbevelingen aan House of Hope worden aangeboden. Dit houdt in dat de conclusies omgezet worden in praktische tips waarmee House of Hope verder aan de slag kan gaan. Er zal niet gekeken worden naar een passende methode. Er zal wel verwezen worden, wanneer er methoden gevonden worden die aansluiten bij de aanbevelingen die gedaan zullen worden.

1.3.3 VERWACHTINGEN

House of Hope mag als resultaat een uitdagende heroriëntatie op de opvoedingsondersteuning verwachten. Naar aanleiding van het onderzoek naar de behoefte van de doelgroep, de visie en mogelijkheden van de hulpverleners en House of Hope en de theoretische verankering door de literatuurstudie, zullen wij aanbevelingen doen en handreikingen bieden ten aanzien van de huidige en toekomstige opvoedingsondersteuning.
Het onderzoek is voltooid als de volgende onderdelen zijn afgerond:

- Minimaal 20 cliënten zijn geïnterviewd
- Alle betrokken hulpverleners zijn geïnterviewd
- Het externe aanbod in de wijk in kaart is gebracht
- Conclusies zijn getrokken en aanbevelingen gedaan, waarmee House of Hope:
    - óf concreet aan de slag kan gaan om het project te verbeteren.
    - óf zich bewust is dat het beter is om cliënten te gaan verwijzen naar externe samenwerkingspartners en niet meer een eigen aanbod in huis heeft.

1.4 RELEVANTIE EN DOELSTELLING

1.4.1 WAAROM EEN NIEUW ONDERZOEK?

Het is van belang dat het aanbod van stichting House of Hope aansluit bij de behoefte van de doelgroep. Aansluiting levert immers betere resultaten. Doordat de behoefte van de doelgroep niet duidelijk onder woorden gebracht kan worden en grotendeels bestaat uit veronderstellingen vanuit de hulpverleners, is het belangrijk om te onderzoeken wat de wensen, verwachtingen en behoeften zijn van de doelgroep. Daarnaast is het volgens de onderzoekers van belang om een project vanuit een visie op te bouwen. Vandaar dat de hulpverleners gevraagd zal worden naar hun visie op het gebied van opvoedingsondersteuning aan de beoogde doelgroep. Het doel hiervan is ook om de discussie over die visie op gang te brengen.
Als derde heeft House of Hope het externe aanbod wat betreft opvoedingsondersteuning in de Tarwewijk niet in beeld. Het kan zijn dat er al via verschillende wegen opvoedingsondersteuning aangeboden wordt, waardoor het project van House of Hope wellicht overbodig is. Het is van belang om dit in kaart te brengen.

1.4.2 DOELSTELLING

Het doel van dit onderzoek is dat House of Hope weet welke behoeften de doelgroep heeft aangaande de opvoedingsondersteuning en wat de verwachtingen en behoeften van de hulpverleners zijn, zodat de opvoedingsondersteuning aangepast kan worden.

2. Verantwoording onderzoek

In dit hoofdstuk zijn de onderzoeksmethoden verantwoord. Er is eerst beschreven welke onderzoeksmethoden er zijn gebruikt en waarom voor deze methoden gekozen is. Daarna is ingezoomd op de verschillende interviews die zijn afgenomen en is verantwoord hoe de selectie van de respondenten tot stand is gekomen en hoe de samenstelling van de groep respondenten is. Als laatste is de gehele procedure van het onderzoek en van de verwerking van de resultaten beschreven.

2.1 GEBRUIKTE ONDERZOEKSMETHODEN

Voor het onderzoek zijn verschillende onderzoeksmethoden gebruikt. Het gebruik van verschillende methoden verhoogt de betrouwbaarheid van het onderzoek, doordat de resultaten van de verschillende methoden met elkaar vergeleken kunnen worden en daar betrouwbare conclusies uit getrokken kunnen worden.
De hoofd- en deelvragen van het onderzoek richten zich op zowel de hulpverleners die de opvoedingsondersteuning aanbieden als op de doelgroep die beoogd wordt er gebruik van te maken. Om deze vragen te beantwoorden zijn er onder andere interviews afgenomen onder de hulpverleners en respondenten die de doelgroep vertegenwoordigen.
Als achtergrond en onderbouwing van de inhoud en de resultaten van de interviews, is een literatuurstudie gedaan. Hiervoor zijn verschillende bronnen gebruikt: boeken, artikelen en het internet zijn geraadpleegd. Een aantal resultaten zijn ook meegenomen in de conclusies en aanbevelingen. In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe de verschillende onderzoeksmethoden gebruikt, verwerkt en verantwoord zijn.

2.1.1 LITERATUURONDERZOEK

Het literatuuronderzoek is van belang om het onderzoek theoretisch te kunnen onderbouwen, het onderzoek 'body' te geven en om aanbevelingen te kunnen doen naar aanleiding van de resultaten uit het onderzoek. In het kader van dit onderzoek is gezocht op internet, in verschillende bibliotheken voor artikelen en andere lectuur en er is gebruik gemaakt van literatuur vanuit de opleiding Maatschappelijk werk & dienstverlening. Het literatuuronderzoek is ook gedaan ter voorbereiding op de interviews met de doelgroep en hulpverleners. Door middel van literatuuronderzoek zijn de onderzoekers gescherpt en hebben zij een richting bepaald voor de voortgang van het onderzoek.

2.1.2 INTERVIEW DOELGROEP

Ook met personen uit de doelgroep is een interview gehouden. Deze is afgenomen onder de ouders die bij House of Hope bekend zijn als cliënt of als gast van ontmoetingsactiviteiten. Dit interview is belangrijk om inzicht te krijgen in de behoefte van de ouders op het gebied van opvoedingsondersteuning.
Het interview wat afgenomen is bij de respondenten uit de beoogde doelgroep is redelijk gestructureerd. Hiervoor is gekozen omdat er twintig tot dertig interviews zouden worden afgenomen. Open interviews zouden geen meerwaarde hebben boven deze wat meer gestructureerde versie. Er lagen duidelijke vragen vanuit het onderzoek waarop een antwoord werd verwacht van de respondenten uit de doelgroep. Hierdoor kon een wat meer gestructureerd interview volstaan. De vragen lagen vast, de antwoorden waren open. Van tevoren zijn door de onderzoekers een aantal mogelijke antwoorden opgesteld. Dit is gedaan om een extra zekerheid in te bouwen om te voorkomen dat de respondent de vraag niet goed zou hebben begrepen. Deze antwoorden zijn voorgelezen aan de respondent, wanneer deze aangaf de vraag niet helemaal te begrijpen, of op het moment dat uit het antwoord van de respondent bleek dat deze de vraag niet goed begrepen had. Zo was er een respondent die het woord 'theorie' verkeerd opvatte, zij dacht dat het ging om theorie-examen wat nodig is om je rijbewijs te halen, in plaats van de betekenis: 'kennis of informatie over opvoeding'. De respondenten hebben voornamelijk een andere etnische achtergrond dan de Nederlandse. De Nederlandse taal is voor de meeste respondenten niet de moedertaal, hierdoor kon het voor sommige respondenten lastig zijn om op gevoelsniveau te communiceren, het gestructureerde interview speelde hierop in.

2.1.3 INTERVIEW HULPVERLENERS

De hulpverleners zijn geïnterviewd om helder te krijgen wat hun visie is op de opvoedingsondersteuning die zij aanbieden. De vragen zijn toegespitst op de volgende onderwerpen: de visie en de ervaringen van de hulpverleners en het doel wat zij hebben met de opvoedingsondersteuning.
Voor dit interview is gekozen voor een open groepsinterview. Er is gekozen voor een open interview om zo min mogelijk in te vullen vanuit de kant van de onderzoekers. De respondenten van dit interview zijn

allemaal HBO of universitair geschoold en worden geacht in staat te zijn om hun visie aangaande beleids- en methodische zaken onder woorden te brengen. Er is gekozen voor een groepsgesprek. Een groepsgesprek geniet de voorkeur wanneer het gesprek (..) gaat om het genereren van ideeën. (..) Het voordeel van groepsgesprekken is dat de reacties van een deelnemer meestal inspirerend werken. Ze brengen de andere deelnemers vaak op nieuwe gedachten (Baarda, 2009).

2.1.4 EXTERNE ORGANISATIES

Om het onderzoek in een breder kader te plaatsen en het aanbod in de wijk in beeld te krijgen, is er ook onderzoek gedaan naar het aanbod van andere organisaties in de wijk. Hierdoor heeft House of Hope vergelijkingsmateriaal gekregen naast haar eigen opvoedingsondersteuning.

2.2 RESPONDENTEN INTERVIEWS

2.2.1 DOELGROEP

De doelgroep waarover uitspraken zijn gedaan in dit onderzoek bestaat uit inwoners van de Rotterdamse Tarwewijk (en omgeving). Alle respondenten zijn ouders. Zij hebben op de één of andere manier een connectie (gehad) met House of Hope. Ook zijn zij allen mogelijke (toekomstige) deelnemers aan de opvoedingsondersteuning.

Voor de geïnterviewde hulpverleners geldt dat zij werkzaam zijn bij House of Hope en betrokken zijn bij de opvoedingsondersteuning.

2.2.2 SELECTIE

Voor de interviews met de beoogde doelgroep is gebruik gemaakt van het cliëntenbestand van House of Hope en van de gegevens van oud-cursisten. Een klein probleem diende zich echter aan. House of Hope is namelijk gericht op de hele wijk. Zij is er niet alleen voor het al bestaande cliëntenbestand, maar voor iedereen in de wijk. Wanneer het onderzoek onder de doelgroep zich zou beperken tot het huidige cliëntenbestand, zou voorbij gegaan worden aan de visie en doelstelling van House of Hope die zich richt op de gehele wijk. Hiervoor is het belangrijk een 'plaatje' te schetsen van de wijk, om een goed beeld te krijgen van de populatie van de wijk.
De Tarwewijk, onderdeel van deelgemeente Charlois op Rotterdam-Zuid bestaat uit 5.720 huishoudens, ca. 1.716 huishoudens daarvan zijn huishoudens met kinderen. (Rotterdam Straatinfo, 2010) 1.716 huishoudens zijn echter onmogelijk te bereiken binnen de tijd die er voor dit onderzoek gereserveerd is. Om hier echter toch een klein beetje een beeld van te kunnen krijgen is besloten om andere organisaties te benaderen die opvoedingsondersteuning aanbieden in de wijk en hen de vraag voor te leggen waarom zij opvoedingsondersteuning aanbieden. De onderzoekers menen door deze vraag een beeld te krijgen van de behoefte van ouders uit de wijk die niet bij House of Hope bekend zijn, maar wel bij deze organisaties.
Bij een kwalitatief onderzoek echter is niet zozeer kwantiteit belangrijk, maar veel eerder kwaliteit en representativiteit (Baarda, 2009).
Tijdens het uitnodigen van de respondenten is er rekening gehouden met de representativiteit ten opzichte van het totale cliëntenbestand van House of Hope. De tabel hieronder illustreert de samenstelling van de herkomst van het totale cliëntenbestand van House of Hope in 2010.

TABEL 6: LAND VAN HERKOMST CLIËNTEN HOUSE OF HOPE TARWEWIJK

LAND VAN HERKOMST	PERCENTAGE
Afrikaanse Landen	*49 %*
Nederland	*14 %*
Midden/Oost-Europa	*10 %*
Antillen	*9 %*
Suriname	*5 %*
Azië	*4 %*
Marokko	*3 %*
Midden/Zuid-Amerika	*2 %*
Overig	*4 %*
Totaal	***100%***

Er is geprobeerd rekening te houden met de etnische achtergronden van de respondenten om een zo representatief beeld te geven van het cliëntenbestand van House of Hope. In paragraaf 2.2.3 staat beschreven in hoeverre dit gelukt is.

Er is een lijst samengesteld met cliënten die benaderd konden worden. Deze gegevens zijn getrokken uit het registratiesysteem wat House of Hope gebruikt voor haar cliëntgegevens. Alle ouders zijn hieruit geselecteerd, ook is er gekeken of de cliënten niet langer dan twee jaar uit beeld waren. Er is voor gekozen om ouders die langer dan twee jaar uit beeld zijn niet uit te nodigen voor een interview. Uiteindelijk ontstond er een lijst met 253 ouders die benaderd konden worden voor het onderzoek. Er is telefonisch contact gezocht met de beoogde respondenten, daarin is door de onderzoekers een groep geselecteerd van mogelijke respondenten die recent nog bekend waren of zijn bij House of Hope. Een groot aantal was telefonisch niet meer op het bij House of Hope bekende telefoonnummer bereikbaar, deze vielen automatisch af. Een kleine groep wenste niet mee te werken aan het onderzoek. Uiteindelijk zijn er dertig respondenten geïnterviewd, dit is ca. 12% van de samengestelde lijst met mogelijke kandidaten.
Er is gekozen om het onderzoek te beperken tot het huidige cliëntenbestand van House of Hope en de oud-cursisten. Dit om een goed beeld te krijgen van hoe cliënten uit het huidige cliëntenbestand tegen de opvoedingsondersteuning aankijken.

Voor het interview met de hulpverleners zijn uitgenodigd: de twee cursusleiders, de coördinator van de cursus en één van de 'founders' van de organisatie. Deze zijn allen direct betrokkenen vanuit House of Hope bij de opvoedingsondersteuning, daarom is gekozen voor deze vier respondenten.

2.2.3 STEEKPROEF SAMENSTELLING

De samenstelling van de respondenten uit de tweede doelgroep ziet er als volgt uit:
Wanneer gekeken wordt naar de partnerrelatie van de respondent dan geeft 53% van de respondenten aan getrouwd te zijn of samen te wonen met zijn of haar partner. 47% geeft aan alleenstaande ouder te zijn of een partner op afstand te hebben.
Er zijn twee mannelijke respondenten (een kleine 7% van het totaal aantal respondenten), tegenover achtentwintig vrouwelijke respondenten.
In onderstaande tabel wordt de herkomst van de respondenten geïllustreerd.

TABEL 7: LAND VAN HERKOMST RESPONDENTEN DOELGROEP

LAND VAN HERKOMST	**PERCENTAGE**
Afrikaanse landen	*47 %*
Turkije	*17 %*
Marokko	*10 %*
Suriname	*10 %*
Nederland	*4 %*
Joegoslavië	*3,3 %*
Pakistan	*3,3 %*
Brazilië	*3,3 %*
Rusland	*3,3 %*
Totaal	***100 %***

Op een paar wat kleine verschillen na, komen de percentages tussen tabel 1 uit paragraaf 2.2.2 en bovenstaande tabel redelijk overeen.

Een aantal respondenten is geen 'cliënt' in de zin dat ze ook voor hulpverlening bij House of Hope komen. Er zijn namelijk ook wat respondenten die via de 'ontmoeting' (bijvoorbeeld de vrouwengroep) bij het onderzoek terecht zijn gekomen. Zo zijn een aantal vrouwen uit de Turkse groep geen cliënt bij House of Hope. Deze vrouwen zijn via een Turkse gastvrouw bij de opvoedingsondersteuning terechtgekomen. In totaal gaat het om zes respondenten die geen hulpverlening hebben of hebben gehad bij House of Hope, dit is 20% van het totaal. Gesteld kan worden dat de samenstelling van de respondenten redelijk representatief is voor het cliëntenbestand van House of Hope en de Tarwewijk.

Voor het interview met de hulpverlener is geen steekproef genomen, maar zijn alle betrokken hulpverleners van House of Hope die te maken hebben met de opvoedingsondersteuning, uitgenodigd. Dit waren in totaal vier hulpverleners. Allen waren van het vrouwelijk geslacht en waren autochtone Nederlanders.

2.2.4 AFGEVALLEN RESPONDENTEN

De eerste doelgroep had een aantal afvallers. Er zijn uiteindelijk twee respondenten afgevallen, één vanwege herhaaldelijk niet verschijnen op de gemaakte afspraken en één omdat hij/zij was opgepakt door

de politie. Een enkeling was ziek op de dag van het interview. Met deze persoon is een nieuwe afspraak gemaakt en het interview is uiteindelijk toch afgenomen. Uiteindelijk zijn er in totaal slechts twee respondenten afgevallen.

Van de tweede doelgroep, namelijk de hulpverleners, is niemand afgevallen. Allen waren aanwezig bij het groepsinterview.

2.3 MEETINSTRUMENTEN

2.3.1 VRAGENLIJST

Voor het onderzoek zijn er twee meetinstrumenten gebruikt. Dit zijn twee verschillende interviews. Hieronder wordt beschreven hoe de vragenlijsten zijn ontstaan. De complete interviews zijn te vinden in Bijlage C (Interview doelgroep opvoedingsondersteuning) en Bijlage E (Interview hulpverleners). Hier zijn ook de Franse en Engelse versie van het interview voor de doelgroep te vinden en ook de versie die gebruikt is voor het interviewen van de Turkse groep. Het interview met de Turkse groep is enigszins aangepast. Het oorspronkelijke interview gaat er vanuit dat er van tevoren niet bekend is of de respondent wel of niet de opvoedingsondersteuning heeft gevolgd. Bij de Turkse groep was dit van tevoren wel bekend en zijn de vragen waar dus al een antwoord op bekend was niet gesteld aan de respondenten. De al bekende gegevens zijn uiteraard wel verwerkt in de resultaten. Voor het afnemen van dit groepsinterview is gebruik gemaakt van een tolk. Alle versies van het interview (zowel de Engelse en Franse versie als de Turkse) zijn te vinden in Bijlage C.

2.3.2 ONTSTAAN VRAGEN

De vragen zijn ontstaan naar aanleiding van de gelezen literatuur. Tijdens het schrijven van het interview voor de doelgroep is steeds gekeken of de vragen antwoord gaven op de hoofd- en deelvragen van het onderzoek. Daarbij is ook gekeken naar een logische opbouw in de vragen. Allereerst zijn een aantal vragen gemaakt om er zicht op te krijgen hoe de respondent de opvoeding van zijn of haar kinderen ervaart. Daarna is door middel van een aantal vragen nagegaan of de respondent in het verleden (of heden) bekend was of is met enige vorm van opvoedingsondersteuning door House of Hope en / of een andere organisatie. Hierna splitst het interview zich in tweeën. Een deel is gericht op respondenten die in het verleden bij House of Hope gebruik hebben gemaakt van de opvoedingsondersteuning, het andere deel is gericht op de respondenten die geen gebruik hebben gemaakt van de opvoedingsondersteuning.

2.4 PROCEDURE ONDERZOEK

2.4.1 LITERATUURSTUDIE

Het onderzoek is begonnen met een literatuurstudie naar de volgende onderwerpen: Opvoeding in verschillende culturen en opvoedingsondersteuning aan verschillende culturen. Zeer bruikbare literatuur waren de volgende boeken:

- "Cultuur en opvoeding" van Lotty Eldering (2008)
- "Van alles wat meenemen – diversiteit in opvoedingsstijlen in Nederland" van Anke van Keulen en Annemiek van Beurden
- "Opvoedingsondersteuning" van Anja Hol e.a. (1994)
- "Handboek 2 naar een psychologie van ouderschap" van Alice van der Pas
- "Emancipatie van de tweede generatie" van Trees Pels
- "Onzichtbare ouders – de buurt van Mohammed B" van Margalith Kleijwegt

Deze boeken zijn gelezen met de hoofd- en deelvragen van het onderzoek in gedachten. Tijdens het lezen zijn opvallende en nuttige citaten direct overgeschreven, zodat deze tijdens het verwerken van alle resultaten makkelijk terug te vinden waren om opgenomen te worden in hoofdstuk 3 waarin het literatuuronderzoek wordt beschreven.

2.4.2 INTERVIEWS PLANNEN DOELGROEP

De respondenten zijn mondeling uitgenodigd, meestal telefonisch. Allereerst is er kort uitgelegd wie de onderzoekers waren en wat het onderzoek inhield, daarna is er gevraagd of de persoon mee wilde werken aan het onderzoek door geïnterviewd te worden. Wanneer de persoon hier positief op reageerde is er een afspraak gemaakt. Hierbij is nagegaan of de respondent op kantoor bij House of Hope kon komen voor het interview of dat er eventueel een huisbezoek moest worden afgelegd. Ook is de mogelijkheid van een tolk besproken wanneer dit nodig was.

2.4.3 INTERVIEW PLANNEN HULPVERLENERS

Het interview plannen met de hulpverleners gaf weinig problemen. Er zijn een aantal data en tijden geïnventariseerd, toen is gekeken welk moment het beste uitkwam en is er een digitale bevestiging verstuurd.

2.4.4 INTERVIEWS AFNEMEN DOELGROEP

Alvorens het interview begon, is door de onderzoekers afgesproken wie de gespreksleiding had en wie de antwoorden schriftelijk zou verwerken. Ook is er gezorgd voor een cacao-achtige versnapering, zodat de respondent wat te nuttigen had tijdens het nadenken over de vragen. Ter inleiding op het interview is door de onderzoekers nogmaals de reden van het onderzoek uitgelegd en het verloop van het interview besproken. Ook is de anonimiteit benadrukt, zodat de respondent zich volledig vrij kon voelen om te antwoorden wat hij of zij wilde.
Het bleek na een aantal gesprekken noodzakelijk om het interview voor de doelgroep te vertalen (Bijlage C). Enkele cliënten bleken geen of gebrekkige kennis van de Nederlandse taal hebben. De talen die deze respondenten wel beheersten waren over het algemeen Engels en Frans. Het interview is in beide talen vertaald. Wanneer respondenten een Nederlandse vraag of een woord niet begrepen, kon er gebruik gemaakt worden van de Engelse of Franse vertaling. Ook zijn er meerdere interviews compleet in het Engels of het Frans afgenomen. De vertaalde versie was dan een belangrijk hulpmiddel voor de onderzoekers om op terug te vallen. Voor één interview is gebruik gemaakt van een Franse tolk. Bij de overige interviews waarbij Franse vertaling nodig was, is de vertaalde versie alleen als hulpmiddel gebruikt wanneer de onderzoekers en de respondent er niet uit kwamen in het Nederlands of Engels. De Engelse versie is puur gebruikt voor de onderzoekers als hulpmiddel, deze interviews konden zij met behulp van de Engelse vertaling zonder verdere problemen afnemen.

2.4.5 INTERVIEW AFNEMEN HULPVERLENERS

Het interview met de hulpverleners betrof een groepsinterview. Aan het begin van het interview is het onderzoek kort geïntroduceerd en ook het doel van het groepsinterview is toegelicht.
De hulpverleners hebben de vragen op papier gekregen, als ook wat literatuur. Het hele gesprek is opgenomen op een voicerecorder.

2.4.6 EXTERNE ORGANISATIES

De sociale kaart die House of Hope heeft, is gebruikt om een aantal organisaties in de wijk in kaart te brengen die opvoedingsondersteuning aanbieden. Er zijn acht organisaties benaderd. De organisaties zijn telefonisch benaderd. De vragen die aan de organisaties zijn gesteld waren: “Wat voor soort opvoedingsondersteuning bieden jullie? Hoe ziet de opvoedingsondersteuning eruit? Waarom bieden jullie opvoedingsondersteuning?”

2.5 PROCEDURE VERWERKING ONDERZOEKSRESULTATEN

2.5.1 LITERATUUR

Zoals beschreven onder paragraaf 2.4.1 hebben de onderzoekers tijdens het bestuderen van de literatuur citaten genoteerd. Achteraf zijn deze geordend naar onderwerp, verdeeld onder de onderzoeksvragen en zijn ze in Hoofdstuk 3 verwerkt per paragraaf.

2.5.2 INTERVIEWS DOELGROEP

De interviews die afgenomen werden bij de doelgroep, werden ingevuld tijdens het gesprek. Na afloop van een interview werden de antwoorden ingevoerd in het programma ‘Thesistools’. Dit programma verwerkt zelf alle antwoorden in grafieken. Hierdoor ontstond snel overzicht in de antwoorden van de respondenten. Deze grafieken zijn naar onderwerp gegroepeerd, zodat daarin overzicht ontstaat. Tijdens het schrijven van paragraaf 4.2 zijn de grafieken onderverdeeld naar het onderwerp van de paragraaf.

2.5.3 INTERVIEW HULPVERLENERS

Het interview wat bij de hulpverleners is afgenomen, is opgenomen met een voicerecorder. Na afloop van het interview is het gesprek woordelijk uitgewerkt.
Hierna is de tekst zoveel mogelijk per onderzoeksvraag verdeeld, zo werd de tekst overzichtelijk en kon gemakkelijk verwerkt worden in paragraaf 4.3 over het onderzoek onder de hulpverleners.

2.5.4 EXTERNE ORGANISATIES

De resultaten van de korte interviews via de telefoon of de mail, zijn per benaderde organisatie beschreven. Deze zijn in paragraaf 4.4 verwerkt.

3. Literatuuronderzoek

3.1 INLEIDING

Het literatuuronderzoek is uitgevoerd vóór het praktijkonderzoek. De resultaten van het literatuuronderzoek zijn gebruikt als achtergrondinformatie voor het uitvoeren van het praktijkonderzoek. Het heeft gefunctioneerd als theoretische basis en als richtlijn voor de onderzoekers. Onder andere heeft het onderzoek handvatten gegeven om vragenlijsten op te stellen. Daarnaast geeft dit hoofdstuk een aantal antwoorden op de behoeften die hulpverleners van House of Hope hebben aangegeven. Ook is het een boeiende theoretische uiteenzetting voor de hulpverleners die aangeven zoekend te zijn naar de vorm en inhoud van de opvoedingsondersteuning. De resultaten uit het literatuuronderzoek zijn in beperkte mate meegenomen in de analyse en conclusies van het praktijkonderzoek.
In de paragraaf 3.2.1 zijn de behoeften van (allochtone) ouders aangaande opvoedingsondersteuning beschreven, deze resultaten zijn gebaseerd op landelijke onderzoeken en zijn niet per definitie ook de antwoorden op de behoeften van de doelgroep van House of Hope. Paragraaf 3.2.2 gaat over belemmeringen die ouders kunnen ervaren richting externen. In paragraaf 3.2.3 is de opvoeding getypeerd naar de culturele achtergrond van de ouder. Als laatste zijn er in paragraaf 3.2.4 een aantal aandachtspunten genoemd die hulpverleners nodig hebben om opvoedingsondersteuning te kunnen bieden.

3.2 RESULTATEN LITERATUURONDERZOEK

3.2.1 BEHOEFTE(N) OUDERS AANGAANDE OPVOEDINGSONDERSTEUNING

In deze paragraaf zijn eerst de behoeften van allochtone ouders in de relatie met de hulpverlener beschreven. Daarna zijn er uit een ander onderzoek een aantal behoeften genoemd, die ouders bij dat onderzoek hebben aangegeven.

Hol (1992) geeft, naar aanleiding van de resultaten uit haar onderzoek, aan dat het "vertrouwen in de persoon die de voorlichting geeft en het creëren van een vertrouwensbasis" belangrijke voorwaarden zijn, willen activiteiten effectief zijn. (..) Behalve de reeds eerder genoemde vertrouwensbasis is ook continuïteit in het contact met ouders een belangrijke voorwaarde voor succes bij activiteiten op het gebied van opvoedingsondersteuning. (..) Toch loopt niet alles zomaar van een leien dakje. Soms komt de groepsvoorlichting aan allochtone ouders erg moeizaam of zelfs niet van de grond, ondanks de inspanningen van enkele enthousiaste werkers. Dat ligt niet altijd aan de gekozen thema's of werkwijze, maar vooral aan de onbekendheid bij allochtone ouders… Bijeenkomsten die zijn ingebed in een duidelijke structuur bieden meer kans van slagen.

Van pedagogische afstemming tussen gezin en instanties is meestal weinig sprake. Vaak is er sprake van eenrichtingsverkeer vanuit de instellingen in plaats van wederkerigheid. Van Keulen en Van Beurden (2006) geven aan dat dit een reden kan zijn waarom het bestaande aanbod voor opvoedingsondersteuning niet voldoet aan de behoeften van de ouders. Vragen van allochtone ouders over opvoeden in Nederland, behoud van eigen waarden en normen, betrokkenheid van vaders, komen weinig aan bod, terwijl ze daar wel behoefte aan hebben.
Vragen en twijfels van allochtone ouders gaan vooral over de controle van oudere kinderen in de Nederlandse culturele context, waar autonomie en eigen verantwoordelijkheid een belangrijke opvoedingswaarde is. Allochtone ouders reflecteren meer dan voorheen, maar dit brengt hen meer twijfels.
Allochtone ouders hebben behoefte aan uitwisseling van ervaringen op het gebied van opvoeding met elkaar en met deskundigen. Vooral Marokkaanse en Turkse moeders hebben behoefte aan onpartijdige en objectieve informatie, terwijl Creoolse en autochtone moeders vooral uitwisseling wensen met andere ouders. Deze wensen van ouders lopen niet parallel met de professionele benadering van de huidige opvoedingsondersteuning waarin doelen en middelen grotendeels door de professionals worden bepaald. In veel programma's worden moeders gezien als instrument om de ontwikkeling van hun kinderen te bevorderen en niet of minder als opvoeders die zelf steun nodig hebben (Van Keulen & Van Beurden, 2006).

Een ander resultaat uit hetzelfde onderzoek is dat vluchtelingengezinnen een aanzienlijk grotere behoefte hebben aan informatie en advies dan aan praktische ondersteuning. De ouders willen graag geïnformeerd worden over verschillende onderwerpen. De belangrijkste vragen gaan over de opvoeding in Nederlandse

gezinnen en over het onderwijssysteem. School is de belangrijkste formele steunbron, gevolgd door de huisarts. Gebrek aan informatie over het reilen en zeilen van de Nederlandse samenleving is een klacht van veel allochtone ouders. Zij hebben behoefte aan basisinformatie in de eigen taal, zoals informatie over het onderwijssysteem, het systeem van de jeugdzorg, de rechten van ouders, opvoeding in Nederlandse gezinnen, enz. Met deze informatie denken zij meer inzicht te krijgen in voor hen vaak onbegrijpelijke zaken en kunnen zij hun eigen mening en positie bepalen (Van Keulen & Van Beurden, 2006).

Hol (1992) geeft in haar resultaten een tabel weer op welke gebieden de ouders behoefte hebben aan ondersteuning.

TABEL 8: % OUDERS EN GEBIEDEN WAAROP ZIJ MEER ONDERSTEUNING WENSEN

% Ouders	Ondersteuningsgebieden
28 %	*wil meer raad als er problemen met de kinderen zijn*
27%	*zou meer willen dat mensen in de omgeving hen vertellen als ze dingen met hun kinderen minder goed aanpakken*
27%	*wil meer ideeën uitwisselen over boeken en speelgoed*
26%	*wil meer ideeën uitwisselen over voeding en eten*
25%	*wil meer over de aanpak van het kind praten*
22%	*wil meer ervaringen uitwisselen over ziek zijn en ziekenhuis;*
19%	*zou meer praktische tips willen;*
14%	*zegt meer aanmoediging bij de eigen aanpak te willen;*
12%	*zou meer informatie willen over boeken en speelgoed*

Bron: Hol, A. (1992). Opvoedingsondersteuning.

De belangrijkste steun bij de opvoeding is voor alle ouders het informele netwerk. Voor moeders is de partner de eerste steun. Hol schrijft dat allochtone moeders beter af lijken dan autochtone moeders, zij verwachten de opvoedingssteun namelijk niet exclusief van hun partner, maar zoeken meer hulp in hun netwerk (Hol, 1992).
De helft van de ouders die problemen ervaart, zoekt geen steun in het formele hulpverleningscircuit. Dit heeft te maken met onbekendheid, terughoudendheid om problemen naar buiten te brengen en geen vertrouwen in de Nederlandse aanpak.
Veel programma's voor opvoedingsondersteuning zijn gericht op moeders, de vaders krijgen weinig aandacht. De moeders leren van alles tijdens de cursussen en de vaders blijven 'stilstaan'. Dit kan leiden tot botsingen binnenshuis. Vaders zijn ook - zo blijkt uit de onderzoeken – een belangrijke bron van steun voor de moeders. Tegelijkertijd ervaren allochtone moeders vaak te weinig steun van hun partner, hetgeen ook kan leiden tot fricties. Daarom wensen met name de moeders dat programma's voor opvoedingsondersteuning ook worden toegesneden op vaders, zodat de opvoeding een gezamenlijke bezigheid wordt, opdat beide ouders in de opvoeding meer op een lijn zitten (Van Keulen & Van Beurden, 2006).

3.2.2 BELEMMERINGEN OM OVER OPVOEDING TE PRATEN

In onderstaande paragraaf wordt vanuit de literatuur beschreven welke belemmeringen ouders kunnen ervaren om met externen over opvoeding te praten.

Van Keulen & Van Beurden (2006) ontdekten tijdens hun onderzoek naar diversiteit in opvoedingsstijlen in Nederland, dat de meeste moeders met een allochtone achtergrond over instellingen als het Riagg en de jeugdhulpverlening negatief oordelen. De organisaties staan volgens hen te veel achter het kind. Moeders herkennen zich niet in de aanpak van deze organisaties en voelen zich niet gehoord. Dit kan een belangrijke belemmering zijn voor ouders om met hulpverleners van (onbekende) organisaties over de opvoeding van hun kinderen te praten.

Volgens Hol (1992) zijn ouders ook bang voor de invloed van de Nederlandse samenleving, zij zegt: "Veel ouders zijn bang voor de invloed van de Nederlandse samenleving op de kinderen: de kinderen worden te vrij, ongehoorzaam, ongedisciplineerd, tonen geen respect voor ouderen. Ouders zetten zich dikwijls af tegen Nederlandse waarden en normen. Dit hangt soms ook samen met een gebrek aan informatie daarover.

Van Keulen & Van Beurden (2006) voegen daaraan toe dat juist de angst voor roddel vooral moeders van de jongere generatie er nogal eens van weerhoudt om hun zorgen met anderen te delen. Zij spreekt hier over Marokkaanse moeders.

3.2.3 TYPERING OPVOEDING NAAR CULTURELE ACHTERGROND

In deze paragraaf is eerst een stukje over de culturele invloeden op het kind beschreven. Daarna is aangehaald wat de literatuur zegt over de manier van opvoeden en opvoedingsdoelen in verschillende culturen. De culturen die beschreven zijn komen overeen met de culturele achtergrond van de respondenten van het onderzoek onder de doelgroep van House of Hope (dit is vinden in hoofdstuk 4). Van Keulen & Van Beurden schrijven over de Turkse, Surinaamse, Marokkaanse en Nederlandse opvoeding. In deze paragraaf zijn de opvoedingsstijl en de belangrijkste opvoedingsdoelen per cultuur weergegeven. Als laatste is de Braziliaanse opvoeding getypeerd.[1] Het doel van deze paragraaf is ook om de hulpverleners handvatten te geven om vanuit de literatuur aan te kunnen sluiten bij de doelen die ouders stellen en kennis te krijgen over de verschillende opvoedingsstijlen die ouders erop na houden.

Eldering (2008) schrijft over de culturele invloeden het volgende: "De dagelijkse setting waarin een kind verkeert, vormt een van de belangrijkste culturele invloeden op een kind. Deze setting kan van cultuur tot cultuur sterk verschillen. Baby's in niet-westerse landen brengen bijvoorbeeld bijna de hele dag in nabijheid van hun moeder door. Zij worden vaak op de rug gedragen en gaan overal mee naar toe. Baby's in westerse landen daarentegen brengen vele uren geïsoleerd in een eigen slaapkamer door. In alle levensfasen van kinderen manifesteren zich cultuurverschillen. Zo krijgen kinderen in niet-westerse samenlevingen op veel jongere leeftijd de verantwoordelijkheid voor de verzorging en opvoeding van hun jongere broertjes en zusjes. Ook bestaat in deze samenlevingen vaak een strengere scheiding van jongens en meisjes."

Turkije

Opvoedingsstijl

De belangrijkste taken van zowel de vader als de moeder zijn het ondersteunen van het kind, wat inhoudt warmte, liefde, genegenheid, aandacht geven, tijd aan hen besteden en met de kinderen spelen. Ook het openstaan, het luisteren naar verhalen, begrip tonen en helpen bij de problemen van kinderen vallen hieronder. Sommige vaders geven aan zich meer met hun zonen dan met hun dochters bezig te houden. De Turkse vader vult de moeder aan, voedt de jongens op, controleert het gedrag van de kinderen en treedt op als autoriteit. Moeders zouden liever zien dat de vaders een grotere bijdrage leveren in de ondersteuning van de kinderen. Vooral bij oudere kinderen, met name zoons, is de vader afstandelijker. Naarmate de moeder hoger is opgeleid zijn de taken onder de ouders beter verdeeld.
De meeste ouders zijn geen voorstander van een autoritaire opvoeding. Ze disciplineren het kind door te praten en uitleg te geven over het waarom van regels en over goed en kwaad.
Het overgrote deel van de Turkse ouders hanteert strakke regels over bedtijden, tijdstip van thuiskomen en vrijetijdsbesteding. Minder strakke regels gelden voor vriendenkeuze, naleving van de islamitische voorschriften en het uiterlijk van het kind.
Er is in de gezinnen sprake van warmte en hechte onderlinge relaties. In vrijwel alle gezinnen worden kinderen beloond met complimentjes of iets extra's als het kind iets goeds heeft gedaan. Sommige ouders belonen hun kinderen om te laten zien dat zij van hen houden.

Opvoedingsdoelen

Prestatie in de vorm van goede opleiding en een baan is een zeer belangrijk opvoedingsdoel.
Conformistische doelen spelen een belangrijke rol, maar nemen af met de toename van de opleiding van ouders. Onder conformistische doelen wordt respect voor ouders en ouderen, goede manieren hebben en gehoorzaamheid verstaan. Een klein deel hecht belang aan het hooghouden van de familie-eer, schaamte kennen en bescheiden zijn.
De op *autonomie gerichte doelen* zoals zelfstandigheid en zelfredzaamheid worden door een klein deel van de ouders genoemd. Opvallend is dat de ouders voor hun dochter autonomie vaker noemen als belangrijk doel dan voor hun zoon.

[1] Het is belangrijk om in gedachten te houden dat de resultaten afkomstig zijn uit een onderzoek. De resultaten zijn geïnterpreteerd door de onderzoekers. Het kan zijn dat de beschreven opvoedingsstijlen en -doelen niet altijd overeenkomen in de werkelijkheid. Alle ouders, die voor het onderzoek door Van Keulen & Van Beurden geïnterviewd zijn, woonachtig in Nederland. Alle resultaten in deze paragraaf komen uit het onderzoek van Van Keulen & Van Beurden (2006), tenzij anders vermeld.

Suriname

Opvoedingsstijl

In Suriname zijn veel alleenstaande moeders, de moeder is dan ook de eerste persoon die de kinderen opvoedt. Veel moeders hechten nog steeds belang aan normen als gehoorzaamheid en respect. Wel voeden de meesten de kinderen nu wat vrijer op dan in Suriname zelf. De kinderen hebben meer bewegingsvrijheid en hebben minder taken in het huishouden. Er is een grotere onderlinge vertrouwensband, waardoor kinderen eerder met problemen naar hen toe kunnen komen. Moeders proberen meer uitleg te geven en laten de kinderen meer meebeslissen. In de huidige Nederlandse maatschappij moeten kinderen mondiger zijn, wat dan ook gestimuleerd wordt door de moeders.
In Surinaams-creoolse gezinnen wordt rekening gehouden dat de buurt en familie let op de kinderen. Het is vanzelfsprekend om op elkaars kinderen te letten.
Kinderen zijn mondiger en de ouders accepteren meer dat zij voor hun eigen mening uitkomen. Doordat kinderen ook steeds meer hun persoonlijke problemen met ouders bespreken, neemt de emotionele ondersteuning een belangrijker plek in dan voorheen. Er is aandacht voor ieder kind persoonlijk.
Sommige ouders vinden de tolerante houding van Nederlandse ouders tegenover hun kinderen moeilijk. Sommigen hebben wel waardering voor de kindvriendelijkheid van Nederlanders. Maar de meeste Surinaamse ouders in Nederland vinden het moeilijk hun kinderen op te voeden in een omgeving waar een groot taboe op straffen rust. Dit is in Suriname veel gebruikelijker. Wel wordt er meer nadruk gelegd op belonen dan op straffen. Het merendeel van de ouders praat met de kinderen wanneer zij regels overtreden of probleemgedrag vertonen. De manier van praten kan nogal uiteenlopen, van schreeuwen tot het voorzichtig waarschuwen of overleggen. In het stellen van regels blijkt een groot verschil te bestaan tussen 'binnen' en 'buiten'. Kinderen leren zich in het gezelschap van vreemden keurig en beleefd te gedragen. Maar binnenshuis, wanneer ze onder bekenden zijn, blijken ze een grote bewegingsvrijheid te hebben. Deze bewegingsvrijheid hebben zij ook wanneer het gaat om het naleven van regels. Enerzijds zeggen moeders vaste regels voor de kinderen te hanteren, anderzijds geven zij aan zich niet altijd strikt aan deze regels te houden.

Opvoedingsdoelen

Autonomie scoort het hoogst. De meeste ouders hechten grote waarde aan het ontwikkelen van een sterke persoonlijkheid, vooral voor meisjes. Ze hopen dat hun kinderen duidelijke keuzes kunnen maken, weten wat ze willen en zich zelfverzekerd en vol vertrouwen voelen. Meisjes worden ook sterk gemaakt voor de toekomst, als zij misschien als alleenstaande moeders voor de opvoeding van de kinderen komen te staan (een fenomeen wat in Suriname veel voorkomt).
Maatschappelijk presteren zoals het behalen van een goede opleiding en het bereiken van economische onafhankelijkheid is als tweede een belangrijk item. Vooral meisjes worden voorbereid op de mogelijkheid van alleenstaand ouderschap en financiële onafhankelijkheid.
Conformisme in de vorm van eerlijkheid noemen ook veel ouders als doel. Ze bedoelen hiermee dat jongeren niet op het slechte pad komen en op een eerlijke manier hun geld verdienen.
Ouders vinden het belangrijk dat hun kinderen zich *sociaal vaardig* gedragen, dat wil zeggen voor anderen en zichzelf klaarstaan en anderen respecteren. Vooral jongens wordt geleerd dat zij zich vrouwvriendelijk moeten gedragen.

Marokko

Opvoedingsstijl

Ouders met een Marokkaanse achtergrond verschillen onderling veel in de manier van opvoeden wanneer ze in Nederland zijn, zo blijkt uit de resultaten.
In de *meer autoritaire gezinnen* is er sprake van warmte en onderlinge steun. De band met oudere dochters kan vriendschappelijk zijn, maar de vereiste schaamte en respect stelt wel grenzen aan deze vertrouwelijkheid.
In *meer autoritatieve gezinnen* is de band tussen ouders en kinderen meer gelijkwaardig en gebaseerd op wederzijds vertrouwen en openheid. De controle is heel uiteenlopend per gezin.
Meer op autonomie gerichte moeders hechten vaker belang aan een persoonlijke en vertrouwelijke band met ieder kind.
Hoe groter het gezin, hoe meer steun er van de kinderen onderling wordt verwacht.
Op autonomie gerichte moeders geven vaker een compliment of een aai over de bol. De oudere generatie complimenteert meer in materiële zin, maar minder vaak.
Bij *conformistisch ingestelde moeders* is er sprake van eenrichtingsverkeer van moeder naar kind: praten is meer preken over goed en kwaad. Het dient dat de kinderen hiervan iets leren.
Fysieke straffen komen steeds minder voor, bij laag opgeleiden gebeurt dit nog wel.

Bij oudere kinderen zijn moeders minder consequent in het stellen van regels. Dit hangt samen met het idee dat de opvoeding rond de puberteit grotendeels geklaard is.

Opvoedingsdoelen
Maatschappelijk presteren scoort het hoogst bij Marokkaanse ouders. Schoolprestaties van de kinderen zijn hierin belangrijk; kinderen dienen serieus met de toekomst bezig te zijn.
Sociaal conformisme scoort ook hoog: ouders gehoorzamen en respect tonen, beleefd zijn en goede manieren hebben. Voor meisjes zijn schaamtegevoel hebben en bescheidenheid belangrijk. Andere ouders wensen een open relatie met hun kinderen, voorbij de schaamte. De meeste ouders zitten tussen de twee uitersten in.
Moreel conformisme en religiositeit: weten wat goed en niet goed is en gelovig zijn, zijn twee belangrijke doelen. Het ene gezin is meer gericht op de persoonlijke beleving van de islam, het andere gezin leeft meer vanuit de voorschriften. Veel ouders maken zich zorgen dat jongeren van het rechte pad afdwalen. Vooral de alarmerende verhalen over de ontspoorde Marokkaanse jongeren maken dat ouders zich ernstige zorgen maken over de toekomst.
Sociabiliteit is als opvoedingsdoel voor de Marokkaanse ouders prettig. Het houdt in dat kinderen leren om liefdevol en zorgzaam met hun medemens om te gaan.
Welbevinden: ouders vinden het belangrijk dat kinderen gelukkig zijn en van het leven genieten.
Autonomie gedefinieerd als onafhankelijk zijn, je los maken van je ouders en je eigen gang gaan is minder vanzelfsprekend voor Marokkaanse ouders dan voor Nederlanders. Sommigen benadrukken wel thema's als spontaniteit, wederzijds vertrouwen, maar voor de meeste ouders gaat dit te ver. Autonomie wordt door Marokkaanse ouders meer ingevuld als *sociale autonomie:* Eerlijk zijn, open zijn in contact met anderen, verantwoordelijkheidsgevoel hebben. Deze sociale autonomie vinden ouders steeds belangrijker worden.

Nederland
Opvoedingsstijl
De Nederlandse ouders ondersteunen hun kinderen in hoge mate op een zeer autoritatieve en weinig autoritaire wijze. Dit heeft een positieve invloed op de ontwikkeling van de kinderen. Nederlandse ouders zijn warm naar hun kind toe, tonen genegenheid en zijn betrokken bij hun kinderen.
Nederlandse ouders proberen hun kinderen normen en waarden bij te brengen en straffen hun kind weinig. Zij verwachten dat deze manier van opvoeden zal leiden tot evenwichtige kinderen op het gebied van gedrags-, emotionele en persoonlijkheidsontwikkeling. Zowel vaders als moeders blijken meisjes meer te ondersteunen en jongens meer te straffen.
De vaders en moeders in de laagste sociale klasse zijn autoritairder naar hun kinderen dan ouders van de andere sociale klassen en tevens tonen zij meer affectie, genegenheid en betrokkenheid naar hun kinderen. Het is opmerkelijk dat ouders in de lagere klasse meer ondersteunend zijn dan ouders in de hogere klasse.

Opvoedingsdoelen
Autonomie en verantwoordelijkheid is verreweg het meest belangrijkste doel dat ouders nastreven. Ook het zelfstandig oordelen scoort hoog.
Gehoorzaamheid komt op de een na laatste plaats. Moeders voelen zich vaak minder zeker in de opvoeding en ze vinden zichzelf minder competent. Zij zijn meer gericht op de aanpassing van het kind aan de samenleving en vinden *empathie en begrip* voor medemensen belangrijk. Vaders vinden daarentegen de *ontwikkeling van de persoonlijke bekwaamheid* belangrijker. Ouders uit de hoge en middenklasse vinden *autonomie en sociaal gevoel* belangrijker dan ouders uit de lage klasse.

Brazilië
Opvoedingsstijl
Zoals in de brede Latijns-Amerikaanse cultuur, is ook in Brazilië de vader vaak de afwezige. De vader trekt veel met vrienden op, zit in het café en hangt op straat rond. Ook als hij wel thuis komt, heeft hij een heel bescheiden rol in de opvoeding. Dit beeld geldt gelukkig niet voor alle milieus. Er is stellig een positieve tendens in de samenleving: Mannen worden meer betrokken bij de opvoeding; worden aangesproken op hun taken in het gezin. Maar de echte 'macho' bestaat nog steeds. Hij is 'meer gelijk dan' de vrouw. De samenleving is niet voor niets honderden jaren getypeerd geweest door een mannenheerschappij, aan de buitenkant, terwijl de vrouwen in feite de samenleving, aan de binnenkant draaiende hielden (Meijer, 2006).

In de literatuur is helaas weinig tot geen relevante informatie te vinden over de opvoedingsstijlen en -doelen van Afrikaanse, Braziliaanse, Pakistaanse, Joegoslavische of Russische ouders die in Nederland leven (of in de Westerse wereld). Deze culturen zijn wel geïnterviewd tijdens het praktijkonderzoek.

3.2.4 WAT HEBBEN HULPVERLENERS NODIG OM DE OPVOEDINGSONDERSTEUNING TE KUNNEN BIEDEN?

Hulpverleners hebben in de eerste plaats een theoretische basis nodig om opvoedingsondersteuning te kunnen bieden. Onder andere kennis over de achtergrond en geschiedenis van ouders is hierin belangrijk. Van Keulen & Van Beurden (2006) hebben in hun onderzoeksverslag een beeld gegeven van de achtergrond en geschiedenis van ouders, aan wie opvoedingsondersteuning geboden wordt.

Omstandigheden allochtone gezinnen

Allochtonen hebben te maken met gevolgen van de migratie. De eerste generatie allochtonen nemen hun culturele bagage mee uit het land van herkomst. Via de media, de sociale contacten, de kinderen, de school en de buurt komen Nederlandse waarden en normen hun leefwereld binnen. Binnen deze context moeten zij hun kinderen opvoeden. Factoren die hierbij een rol spelen zijn:

- *Culturele bagage*: De afstand tussen opvoedingsgewoonten in de thuissituatie en die in de Nederlandse samenleving kan leiden tot spanningen tussen ouders en kinderen.
- *Verschil in communicatie:* Als de taal en/of de codes voor communicatie thuis en daarbuiten veel verschillen, kunnen er botsingen ontstaan, Impliciet taalgebruik is een voorbeeld hiervan. Impliciet taalgebruik – waarbij men het niet fatsoenlijk vindt om zaken expliciet en direct te benoemen – is een gewoonte in veel culturen. Het is eigenlijk opmerkelijk dat Nederlanders zo'n behoefte hebben aan het expliciteren van hun bedoelingen.
- *Sociaaleconomische status:* Beperkte financiële mogelijkheden hebben invloed op de opvoeding van de kinderen. Beperkte woonruimte geeft weinig ruimte om te spelen of huiswerk te maken en er is vaak weinig geld voor deelname aan sport of andere buitenschoolse activiteiten. Toename van armoede en van segregatie treft vooral allochtone gezinnen.
- *Veranderende rollen*: Vooral ouders van de eerste generatie die de Nederlandse samenleving nog weinig doorgronden en de Nederlandse taal nog niet machtig zijn, worden afhankelijk van hun kinderen die sneller de taal leren. De kinderen tolken voor de ouders bij instanties of in het ziekenhuis, zij vullen allerlei formulieren in en krijgen algauw meer verantwoordelijkheden toebedeeld dan bij hun leeftijd of positie past.

Veel vluchtelingen krijgen te maken met een andere maatschappelijke status; in het land van herkomst behoorden zij vaak tot de hogere klasse en bekleedden hogere functies. In Nederland staan zij onder aan de maatschappelijke ladder en kunnen ze meestal hun oorspronkelijke beroep niet uitoefenen.

Hol (1992) zegt hierover: "Allochtone ouders hebben tot taak hun kinderen op te voeden in de Nederlandse samenleving. Dat gebeurt met de culturele bagage, met het culturele kapitaal dat elke etnische groep vanuit zijn land van herkomst meeneemt. In de Nederlandse samenleving treffen allochtone ouders andere culturele waarden en gebruiken aan. Dit stelt veel allochtone ouders voor vragen en problemen, wat het opvoeden voor hen in Nederland meer complex maakt dan in het land van herkomst. De opvoedingstaak wordt ook verzwaard door de maatschappelijke positie die allochtone ouders in de Nederlandse samenleving hebben. Velen hebben laag gekwalificeerd of geen werk en beschikken over beperkte financiële mogelijkheden. Ze wonen dikwijls in oude wijken, kleinbehuisd en met weinig (buiten-) speelmogelijkheden voor de kinderen. Daarbij leven veel allochtone gezinnen geïsoleerd; als etnische groep, als gezin en als individuele personen. Dit laatste geldt met name voor vrouwen en kinderen. Het isolement waarin allochtone vrouwen verkeren heeft nog een extra betekenis, omdat in het land van herkomst de rol van andere vrouwen uit de familie bij de opvoeding van jonge kinderen over het algemeen groot is. Met de komst naar Nederland is die steunstructuur weggevallen en deze wordt vaak slechts ten dele opnieuw opgebouwd. Onder deze omstandigheden kunnen allochtone ouders zich onzeker voelen over de opvoeding van hun kinderen. Dit heeft een verminderde pedagogische draagkracht tot gevolg."

Allochtone kinderen zijn evenwichtskunstenaars

Allochtone kinderen en jongeren hebben wat integratie betreft een tweeledige taak: zij moeten zich een plaats zien te verwerven in de maatschappij zonder dat dit ten koste gaat van integratie (hun plaats en de harmonie) in het ouderlijk gezin. Tegelijkertijd willen ze het gezin zien als een veilige haven, zonder dat hun maatschappelijke integratie wordt belemmerd. Het belang van een integratie binnen het gezin, of van het voorkomen van desintegratie, wordt te weinig erkend. Allochtone jongeren hebben in het algemeen geen gebrek aan integratiezin, zij zijn vaak bewust bezig met deze meervoudige loyaliteit, waardoor zij

evenwichtskunstenaars proberen te zijn tussen het privé- en publieke domein (Van Keulen & Van Beurden, 2006).

Richtlijnen voor de hulpverleners
Van Keulen & Van Beurden (2006) noemen een aantal richtlijnen voor de hulpverleners die de opvoedingsondersteuning bieden: Opvoeding en opvoedingsondersteuning gaan gepaard met normen en waarden. Door contacten met gezinnen, zullen beroepskrachten geconfronteerd worden met de eigen normen en waarden rond opvoeding. Het gaat erom dat men bewust is van de eigen opvattingen, om openheid voor de opvoedingsideeën van ouders en om besef van doorwerking van de eigen opvattingen naar die van ouders.
Richtlijnen:

- *Kennis hebben* van de eigen achtergrond en visie rond opvoeding.
- *Uitgaan van het principe dat er meer opvattingen en oplossingen mogelijk zijn*. De eigen opvatting is niet de enige en niet noodzakelijk de beste. Hierbij is het van belang erachter te komen hoe de eigen opvattingen tot stand zijn gekomen, gevormd en beïnvloed door eigen opvoeding, milieu, afkomst, man/vrouw-zijn, religie.
- *Inzicht hebben* in de eigen beeldvorming en (voor)oordelen ten opzichte van groepen die andere opvattingen, waarden en normen hanteren dan men zelf doet.
- *Respect tonen* voor de eigenheid van het gezin waarmee men contact heeft. Zowel verbaal als non-verbaal kan men afkeuring laten blijken over een opvoedingssituatie die men naar eigen opvatting ongewenst vindt.
- *Met aandacht en respect luisteren*. Dit begint met tijd nemen en vragen stellen. De beste informatie is te verkrijgen van de ouders en kinderen zelf.
- Ouders en kinderen de *ruimte geven* hun eigen achtergrond en hun eigen kracht te laten zien. Welk sociaal en cultureel kapitaal dragen zij mee in de vorm van bijvoorbeeld gastvrijheid, sterke familiebanden of relationele vaardigheden? Welke oplossingen hebben zijzelf al bedacht voor een probleem?

Vraaggericht werken
Vraaggericht werken neemt de behoeften van ouders serieus. Als professionals het aanbod voor ouders bepalen, zonder te weten of dit aansluit op hun vragen en behoeften, is de kans groot dat er geen belangstelling voor is of dat ouders niet op komen dagen.
Uit onderzoek blijkt dat ouders behoefte hebben aan hulpverleners die goed luisteren (Van Keulen & Van Beurden, 2006). Zij verstaan onder 'goed luisteren' door de beroepskrachten: dat er persoonlijk contact is, dat er – niet alleen op de afgesproken tijden – aandacht is, dat er begrip en inlevingsvermogen is, dat er naar de eigen mening wordt gevraagd, dat de vraag gehoord wordt, dat er iets mee gedaan wordt of dat er duidelijk wordt gemaakt waarom een bepaalde wens niet gehonoreerd kan worden. Vraaggericht werken betekent wellicht aanpassing van het reeds bestaande aanbod, omdat de doelgroep andere behoeften kunnen hebben.

Uitgaan van rechten van kind doet geen recht aan ouders
Dat Nederlandse hulpverleningsinstellingen uitgaan van de rechten van kinderen, veroorzaakt bij de ouders niet alleen veel onbegrip, woede en onmacht, maar het geeft de kinderen ook vaak een machtsmiddel in handen. De jongeren gebruiken dan de hulpverlening als bondgenoot in de strijd met hun ouders om meer vrijheid. Algemeen beeld is dat allochtone ouders de jeugdhulpverleningsinstanties eerder zien als tegenstander dan als medestander in de opvoeding (Van Keulen & Van Beurden, 2006).

Theoretische onderbouwing van de methode
Marga Burggraaff-Huiskes (2008) schrijft een aantal richtlijnen voor het opstellen van een project opvoedingsondersteuning. Als eerste een opsomming van de verschillende onderdelen van pedagogische preventie. De term pedagogische preventie wordt als een soort paraplumodel gebruikt waaronder allerlei vormen van pedagogische activering en ondersteuning zich afspelen. Het NIZW (1998) heeft de volgende definitie gebruikt: "Pedagogische preventie is die vorm van preventie die zich richt op het terrein van opvoeding en ontwikkeling van kinderen". Dit omvat de volgende vormen:

a) *Opvoedingsondersteuning*, ondersteuning van het opvoedingsproces. Voorbeelden hiervan zijn: voorlichting over opvoeden op het consultatiebureau, ouderbijeenkomsten op scholen over allerlei opvoedingsthema's. Opvoedingsondersteuning richt zich hoofdzakelijk op het gedrag van de ouder.

b) *Ontwikkelingsstimulering*, ondersteuning van het ontwikkelingsproces van kinderen en jongeren. Voorbeelden hiervan zijn: het 'Opstap'-programma en taalstimuleringsprogramma's.
c) *Omgevingsfactoren beïnvloeden*: interventies ten aanzien van de sociale en pedagogische omstandigheden in de directe leefomgeving van ouders en kinderen. Voorbeelden hiervan zijn: het stimuleren van deelname aan koffieochtenden in het buurthuis, het opzetten van een speelplek in de wijk.

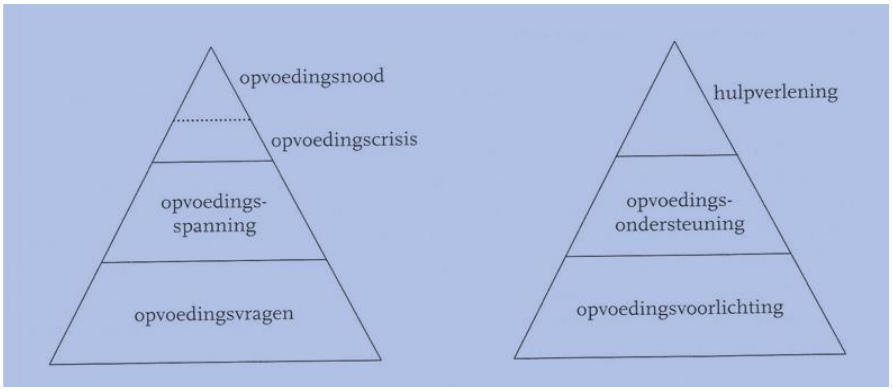
Er zijn een aantal functies te onderscheiden wat betreft het bieden van opvoedingsondersteuning. Hieronder wordt een functie-indeling weergegeven:

a) Informatie en voorlichting over ontwikkeling en opvoeding van kinderen en over voorzieningen in de wijk, door middel van bijvoorbeeld:
   - Folders en brochures
   - Themabijeenkomsten
   - Oudercursussen
b) Pedagogische advisering, begeleiding en training, bijvoorbeeld door middel van:
   - Pedagogisch spreekuur (een tot vijf gesprekken)
   - Activiteiten van het opvoedingssteunpunt
   - Videohometraining
   - Hulp aan huis
c) Bevorderen van sociale steun en zelfhulp, rondom omgaan met kinderen en opvoeding, bijvoorbeeld met behulp van:
   - Activiteiten van opvoedingswinkels/speelotheken
   - Koffiebijeenkomsten in de eigen buurt
   - Lotgenotengroepen, bijvoorbeeld voor kinderen met een handicap
d) Vroegtijdige signalering en verwijzing:
   - Indien vragen naar geïndiceerde hulp aan de orde zijn
   - Indien vragen op een ander terrein blijken te liggen

De keuze van de functies die worden uitgevoerd, wordt bepaald door de organisatie waar de professional werkt en door zijn of haar eigen plaats in die organisatie.

Wanneer opvoedingsvoorlichting, opvoedingsondersteuning of hulpverlening?
Veel ouders en kinderen beginnen over het algemeen 'zomaar' aan het avontuur dat opvoeden heet. Ouders krijgen een kind, ze hebben zelf ervaring met opgevoed worden, ze hebben 'opvoeden' waarschijnlijk in hun omgeving gezien. De meeste ouders denken en praten wel over de opvoeding van hun kind tijdens de zwangerschap en vragen zich af hoe zij als ouder zullen zijn. Dan wordt het kind geboren en begint 'de opvoeding'. Dat is een intensief 'spel' dat een groot appèl doet op de inzet van alle spelers. De spelers zijn niet allemaal in gelijke mate toegerust voor het realiseren van het spel. Omdat ouders doorgaans meer inzicht, levenservaring, kennis en vaardigheden hebben dan kinderen, ligt de eindverantwoordelijkheid in principe bij de ouders. De meeste ouders doen dat 'op gevoel'. We hebben hierboven gelezen dat opvoeden vaak 'vanzelf' gaat.
Bij veel ouders rijzen echter van tijd tot tijd opvoedingsvragen. Vragen over het omgaan met en het opvoeden van hun kind: of ze op de goede weg zijn me hun kind en hoe ze een bepaalde ontstane situatie het beste kunnen aanpakken; of de ontwikkeling van hun kind wel 'normaal' verloopt. Het is heel natuurlijk dat ouders zich die vragen stellen en dat ze er bijvoorbeeld met anderen over willen praten. Wanneer het vinden van een goed antwoord op gerezen opvoedingsvragen echter uitblijft, kan de draaglast groter worden. De vragen vergen dan meer energie en tijd. Bovendien wordt de ene ouder ook met moeilijkere vragen geconfronteerd dan de andere ouder. De oorzaak daarvoor kan te vinden zijn in het kind, in de ouder zelf of in de eigen omgeving. Opvoeding kan soms 'gestrest' zijn. Er heerst opvoedingsspanning. Het gaat dan (vooralsnog) om een licht problematische opvoedingssituatie. Wanneer de opvoeders er niet in slagen om de spanningsvolle en belaste situatie ten goede te beïnvloeden of als er weinig hulpbronnen zijn, kan deze culmineren in matige of ernstige opvoedingsproblemen. De ontwikkelingsmogelijkheden van het kind lopen daarbij gevaar; het opvoedend handelen geraakt in een impasse. Het beeld dat de ouder van het doel van de opvoeding heeft en de werkelijkheid liggen te ver uiteen. Daaruit volgend probleemgedrag kan aanleiding vormen tot verdergaande escalatie, crisis of opvoedingsnood.
Een dergelijke opvoedingsnood is natuurlijk niet altijd aan de orde. Een van de doelen van pedagogische preventie en zorg voor kinderen en hun ouders is om opvoedingsvragen niet te laten doorgroeien tot opvoedingsnood. Het is echter wel belangrijk om de juiste interventie in te zetten bij de juiste situatie: het geven van een folder aan ouders in een crisissituatie is bijvoorbeeld nooit effectief!

FIGUUR 1: TWEE 'DRIEHOEKEN'

Bron: M. Burggraaff-Huiskes. (2008). Opvoedingsondersteuning als bijzondere vorm van preventie

Uit figuur 1 blijkt dat alle ouders opvoedingsvragen hebben. De brede basis van de driehoek stelt de gehele bevolking voor. Voor die gehele bevolking kan opvoedingsvoorlichting ingezet worden.
Een kleinere groep ouders heeft te maken met ingewikkeldere of steeds terugkerende vragen. Er ontstaat (soms) opvoedingsspanning. Voor die ouders is een steuntje in de rug van belang en wordt opvoedingsondersteuning ingezet. Wanneer er sprake is van opvoedingscrisis of opvoedingsnood, zijn voorlichting en ondersteuning niet meer voldoende en moet hulpverlening voor kinderen en hun ouders worden ingezet. Het is voor ouders, kinderen en betrokkenen/professionals in de directe omgeving 'de kunst' om op tijd adequate hulp te krijgen.
Er wordt ook verschil gemaakt tussen algemene en gerichte preventie. Het is een benaderingswijze van preventie die uitgaat van (de grootte van) de doelgroep.

a) Bij *algemene preventie* gaat het om de breedst mogelijke doelgroep: alle jeugdigen en hun opvoeders. De algemene preventie is gericht op versterking van beschermende en stimulerende factoren, die een positieve invloed hebben op de ontwikkeling/opvoeding van jeugdigen. Het gaat hier om algemeen jeugdbeleid vanuit verschillende invalshoeken van voorlichting, gezondheid, educatie, enz.
b) Bij *gerichte preventie* wordt gekozen voor een aanpak die meer specifiek gericht is op 'risicofactoren'. Hiermee wordt bedoeld: jeugdigen en/of hun opvoeders die te maken hebben met factoren die een bedreiging kunnen vormen voor een goede ontwikkeling en/of opvoeding van jeugdigen. De doelgroepen van gerichte preventie zijn minder omvattend dan bij algemene preventie, terwijl de intensiteit van de preventieactiviteiten groter is. Een voorbeeld is een oudercursus in plaats van een enkele ouderavond.

3.3 SAMENVATTING

Uit onderzoek blijkt dat opvoedingsondersteuning aan allochtone ouders erg moeizaam of zelfs niet van de grond komt, ondanks de inspanningen van enkele enthousiaste werkers. Dat ligt niet altijd aan de gekozen thema's of werkwijze, maar vooral aan de onbekendheid van de opvoedingsondersteuning bij allochtone ouders.
Allochtone ouders hebben behoefte aan uitwisseling van ervaringen op het gebied van opvoeding met elkaar en met deskundigen.
Moeders met een allochtone achtergrond oordelen vaak negatief over instellingen als het Riagg en de jeugdhulpverlening. De organisaties staan volgens hen te veel achter het kind. Ook zijn zij bang voor de invloed van de Nederlandse cultuur: de kinderen worden te vrij, ongehoorzaam, ongedisciplineerd, tonen geen respect voor ouderen. Angst voor roddel leeft met name bij moeders van de jongere generatie.
De belangrijkste richtlijnen voor opvoedingswerkers zijn:

a) *Kennis hebben* van de eigen achtergrond en visie rond opvoeding.
b) *Uitgaan van het principe dat er meer opvattingen en oplossingen mogelijk zijn*. De eigen opvatting is niet de enige en niet noodzakelijk de beste.
c) *Inzicht hebben* in de eigen beeldvorming en (voor)oordelen ten opzichte van groepen die andere opvattingen, waarden en normen hanteren dan men zelf doet.
d) *Respect tonen* voor de eigenheid van het gezin waarmee men contact heeft.
e) *Met aandacht en respect luisteren*.
f) Ouders en kinderen de *ruimte geven* hun eigen achtergrond en hun eigen kracht te laten zien. Welk sociaal en cultureel kapitaal dragen zij mee?

4. Praktijkonderzoek

4.1 Inleiding

Het praktijkonderzoek is opgesplitst in drie verschillende onderzoeken. Allereerst is daar het onderzoek onder de doelgroep aan wie de opvoedingsondersteuning gegeven wordt, als tweede het onderzoek onder de betrokken hulpverleners bij de opvoedingsondersteuning en als laatste zijn de externe organisaties beschreven die opvoedingsondersteuning bieden in de wijk.
Het eerste onderzoek is gericht op de behoeften en ervaringen van de doelgroep. Deze zijn in kaart gebracht en worden per onderzoeksvraag beschreven.
Het tweede onderzoek is gericht op de ervaringen, de visie en de behoeften van de betrokken hulpverleners.
Als laatste zijn de externe organisaties in kaart gebracht, om in beeld te brengen wat zij doen in de wijk op het gebied van opvoedingsondersteuning en om de reden waarom zij opvoedingsondersteuning bieden in kaart te brengen.

4.2 Doelgroep

Er is onderzoek gedaan onder de doelgroep om in beeld te krijgen wat de ervaringen met en de behoeften aan opvoedingsondersteuning zijn. Ook is onder de doelgroep onderzocht wat de mogelijke oorzaken zijn van de lage opkomst bij de opvoedingsondersteuning. Verder zijn belemmeringen om over opvoeding te praten en de opvoedingsstijlen en –doelen gezien vanuit de verschillende culturele achtergronden van de respondenten in kaart gebracht.

4.2.1 Ervaringen (oud-)cursisten

In deze paragraaf worden de ervaringen van de (oud-)cursisten beschreven, die zij hebben opgedaan met de opvoedingsondersteuning. Dit wordt gedaan aan de hand van een aantal vragen (en antwoorden) uit het interview wat gehouden is onder de doelgroep van de opvoedingsondersteuning. Van de dertig respondenten hebben in totaal veertien, dus iets minder dan de helft, van alle respondenten de opvoedingsondersteuning in het verleden gevolgd. In het verleden zijn er echter verschillende opvoedingscursussen geweest en niet alle respondenten hebben dezelfde cursus op hetzelfde tijdstip gevolgd. Ook is de cursus de afgelopen twee jaar veranderd. De hulpverleners hebben de vorm en de inhoud van de cursus al werkende weg aangepast naar hun inzichten.

Allereerst is gevraagd aan de respondenten welke onderwerpen tijdens de cursus aan bod zijn gekomen en wat zij van de onderwerpen vonden.
De onderwerpen die behandeld zijn tijdens de cursus en die de respondenten zich konden herinneren waren de volgende:

- Moeilijk gedrag van mijn kind (hoe ik daarmee om moet gaan, bv. Niet luisteren van kind)
- Eigen vragen / inbreng
- Eten en voeding
- Praktische zaken (zoals verzorging, school van kind, spaarrekening, e.d.)
- Hoe voed ik mijn kind op in Nederland? (sociale omgangsvormen in Nederland en eigen cultuur)
- Hoe betrek je je partner meer bij de opvoeding?

Twaalf van de respondenten geeft aan tevreden te zijn met het aanbod van de onderwerpen die tijdens ‘hun’ cursus besproken werden.
Eén van hen wist niet goed meer waar het over was gegaan, het was voor deze respondent al enige tijd geleden dat zij de cursus had gevolgd. En één respondent die de cursus recentelijk heeft gevolgd gaf aan de onderwerpen niet interessant te vinden. Deze respondent gaf aan dat er weinig ruimte was voor de eigen vragen van de deelnemers en kreeg zelf geen antwoord op gestelde vragen die de respondent juist hoog zaten.

Alle respondenten hebben de opvoedingsondersteuning in groepsverband gevolgd. Daarvan heeft ruim 70% de opvoedingsondersteuning gevolgd in een groep met een gemengde etnische achtergronden. De overige 30% hebben de opvoedingsondersteuning gevolgd met alleen deelnemers met eenzelfde culturele achtergrond als zijzelf.
Dertien respondenten volgen graag de cursus in een multicultureel samengestelde groep. Slechts één respondent geeft aan wanneer deze in de toekomst opnieuw een cursus zou willen volgen, dat dit dan een cursus moet zijn met alleen deelnemers van de eigen cultuur.

Twee respondenten hebben liever individueel opvoedingsondersteuning, omdat zij een groep minder prettig vinden.

Om een goed antwoord te krijgen op deze onderzoeksvraag is het van belang om ook de verwachtingen helder te hebben die de deelnemers van de opvoedingsondersteuning hadden, voor zij begonnen aan de cursus.
Twaalf van de veertien respondenten geven aan dat zij verwachtten dat zij nieuwe dingen zouden leren tijdens de cursus. Twee respondenten verwachtten praktische tips te krijgen, één respondent gaf aan het leuk te vinden om ook andere ouders advies te geven. Eén had de verwachting veel te leren, maar gaf aan dat ze niets geleerd heeft. Ook vond deze respondent de hulpverleners niet deskundig genoeg in het leiden van het groepsgesprek.

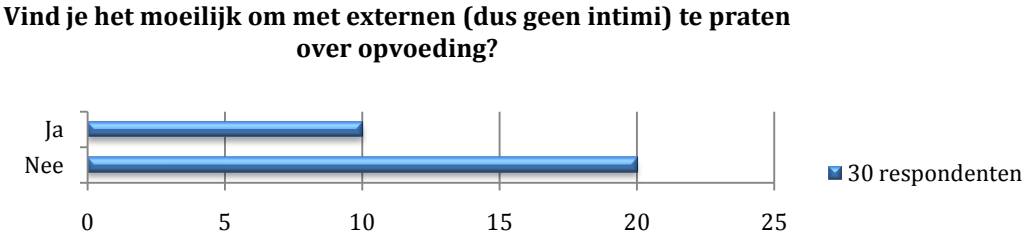
4.2.2 OORZAAK LAGE OPKOMST

Er zijn een aantal oorzaken die de lage opkomst bij de opvoedingsondersteuning verklaren. Twaalf van de dertig respondenten geeft aan niet te weten dat House of Hope opvoedingsondersteuning biedt, dit is 40% van alle respondenten.
De lage opkomst is niet te verklaren wanneer gekeken wordt naar de behoefte van de respondenten aan opvoedingsondersteuning, achtentwintig respondenten geven namelijk aan in de toekomst gebruik te willen maken van de opvoedingsondersteuning. Van de twee respondenten die aangeven geen behoefte te hebben, heeft één in het verleden de cursus gevolgd, de ander heeft geen opvoedingsondersteuning gehad bij House of Hope.
De helft van de groep respondenten die wel opvoedingsondersteuning willen volgen, geeft aan dat het tijdstip op een voor hen niet gelegen moment is. Zij hebben op dat moment andere bezigheden, zoals werk. De andere veertien geven aan dat het tijdstip, woensdagochtend van 9.30-11.00 uur voor hen geen probleem is.
Andere oorzaken van de lage opkomst zijn mogelijk belemmeringen die ouders ervaren in het praten over opvoeding met externen. Hier wordt uitvoerig op ingegaan in paragraaf 4.2.3.

4.2.3 BELEMMERINGEN OM OVER OPVOEDING TE PRATEN

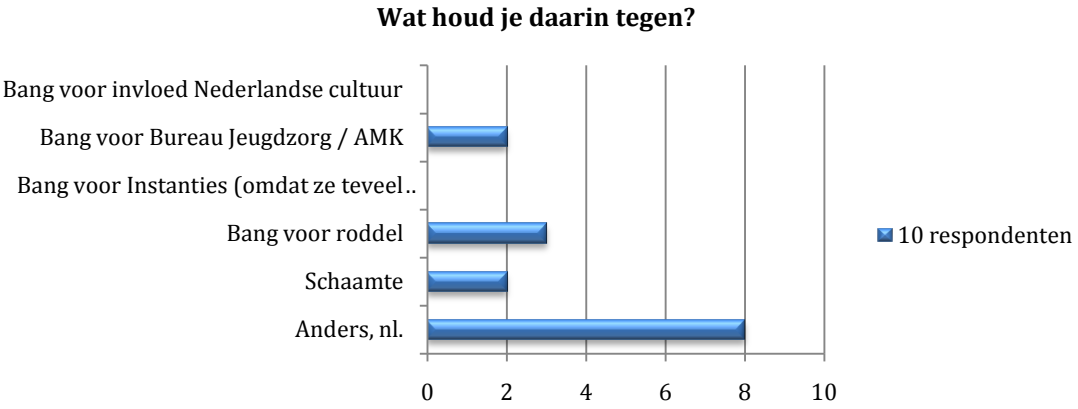
Uit het onderzoek zijn verschillende belemmeringen naar voren gekomen die ouders tegenhouden om over opvoeding te praten.

FIGUUR 1

Eén derde van alle respondenten geeft aan het moeilijk te vinden om met mensen die niet tot hun intimi (zoals familie en goede vrienden) behoren te spreken over de opvoeding. Dat betekent dat twee derde aangeeft er geen problemen mee te hebben om met mensen buiten hun familie- en vriendenkring te spreken over de opvoeding van hun kinderen. Aan de tien respondenten die deze vraag met 'Ja' beantwoord heeft is de volgende vraag gesteld: "Wat houd je tegen om opvoeding(svragen) met externen (dus geen intimi) te bespreken? Daar kwamen de volgende antwoorden uit, zie figuur 2.

FIGUUR 2

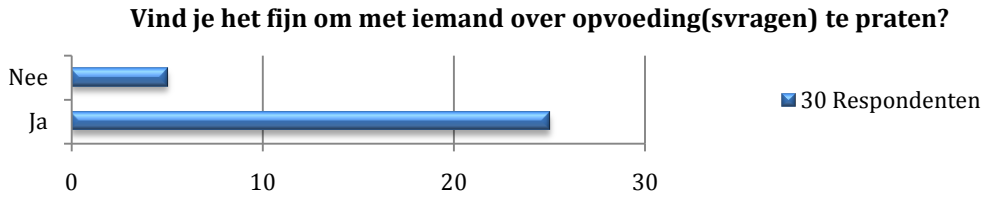

Drie respondenten geven aan bang te zijn voor roddel of voor wat anderen over hen denken. Zij vinden het niet fijn om de 'vuile was buiten te hangen'. Eén van deze drie geeft aan dat zij bang is dat haar kind en zijzelf een negatief stempel krijgen als zij spreekt over bepaalde moeilijkheden die zij ervaart in de opvoeding.
Twee respondenten geven aan zich te schamen wanneer ze over problemen binnen de opvoeding zouden spreken met anderen.
Vijf van de tien respondenten die aangeven het moeilijk te vinden om over opvoeding te praten, geven aan liever met helemaal niemand te spreken over de opvoeding. De overige vijf respondenten spreken liever met familie, goede vrienden/vriendinnen en buren over de opvoeding van hun kind(eren), dan met niet-intimi.
Angst voor het onbekende was een antwoord wat er uitsprong bij de 'anders, nl'-antwoorden (zie bijlage D). De respondenten geven geen van allen aan bang te zijn voor de invloed van de Nederlandse cultuur op hun kind of in hun opvoeding. De onderzoekers hadden dit antwoord wel verwacht, aangezien dit aspect in de literatuur (Van Keulen & Van Beurden, 2006) naar voren kwam. Vandaar dat dit antwoord als optie genoemd is. De tien respondenten geven aan dat de belangrijkste redenen waarom ze niet graag over de opvoeding van hun kinderen met 'buitenstaanders' spreken, schaamte, angst voor roddel (binnen de eigen cultuur) en angst voor instanties (zoals Bureau Jeugdzorg en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling) zijn.
Twintig procent van de respondenten die aangeeft het moeilijk te vinden om met externen over de opvoeding van hun kinderen te spreken, noemt als reden hiervoor dat ze bang zijn voor instanties als Bureau Jeugdzorg en het Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Zij geven aan bang te zijn dat hun kinderen uit huis worden geplaatst en dat zij het gezag over hun kind(eren) kwijt raken.

4.2.4 BEHOEFTE(N) OUDERS AANGAANDE OPVOEDINGSONDERSTEUNING

De respondenten van het interview wat gehouden is onder de doelgroep, is gevraagd aan te geven of zij het fijn vinden om met anderen over de opvoeding van hun kind(eren) te praten. Dit bleek bij ruim 83% van de ondervraagden zo te zijn.

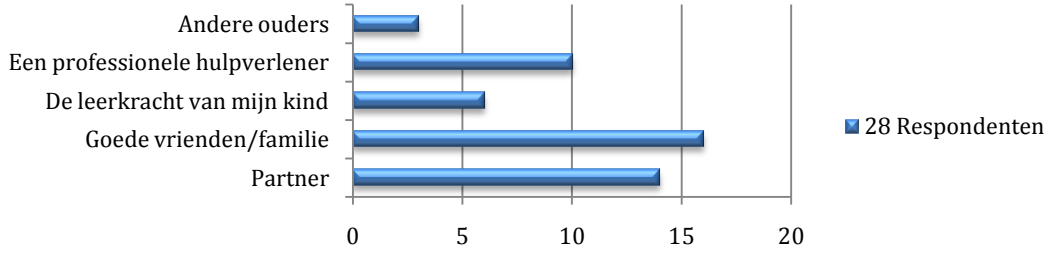
FIGUUR 3

Slechts 17% gaf aan geen vragen te hebben over de opvoeding of het niet nodig te vinden om met anderen over opvoeding te praten.
Aan alle respondenten is de vraag gesteld, in navolging op bovengenoemde vraag, met wie zij graag spreken over de opvoeding. Uit de antwoorden blijkt dat de eerste voorkeur ligt bij de partner of familie en wanneer deze er niet zijn goede vrienden. Twee respondenten hebben deze vraag niet beantwoord, zij geven aan met niemand te (willen) praten over de opvoeding van hun kinderen.

FIGUUR 4

Met wie zou je willen praten of praat je over de opvoeding?

Opvallend is dat de voorkeur gegeven wordt aan een professionele hulpverlener als gesprekspartner over de opvoeding, boven de leerkracht van het kind of andere ouders.
Bij 'anders, nl.' zijn voornamelijk namen genoemd als toelichting op de keuze die de respondent heeft gemaakt. Twee respondenten geven aan dat zij graag met mensen uit de kerk praten over de opvoeding. Eén van hen geeft hier als toelichting bij: "I know that my Christian family raise up their children well." Daarom vertrouwt ze hun advies meer dan dat van anderen die geen christen zijn. In bovenstaande alinea is al beschreven dat twee respondenten aangeven geen behoefte te hebben aan opvoedingsondersteuning in welke vorm dan ook. In deze paragraaf wordt echter gekeken naar de achtentwintig respondenten die aangeven juist wel behoefte te hebben aan een vorm van opvoedingsondersteuning en hoe die behoefte er dan precies uitziet.
Allereerst wordt gekeken welke behoeften de respondenten aandragen om opvoedingsondersteuning te (gaan) volgen. Deze zijn onder te verdelen in grofweg vier categorieën. De grootste groep wil graag nieuwe dingen leren, zowel kennis als vaardigheden op het gebied van opvoeding en ouderschap. Ook willen de meeste respondenten ervaringen uitwisselen met andere ouders. De tweede groep geeft aan graag de cursus te volgen om hun kennis van de Nederlandse taal verder uit te breiden en te oefenen. De derde groep vindt het gewoon leuk of is nieuwsgierig naar hoe 'dat' (opvoedingsondersteuning) gaat. En de laatste categorie is een respondent die aangeeft problemen te hebben met betrekking tot de opvoeding van haar kind.
Als tweede wordt ingegaan op de wensen van de respondenten, hierin is onderscheid gemaakt tussen wensen qua vorm/praktisch en inhoudelijk.
Drieëntwintig van de achtentwintig respondenten hebben de voorkeur voor opvoedingsondersteuning in groepsverband. De overige respondenten willen liever individuele opvoedingsondersteuning of een inloopspreekuur waar opvoedingsvragen gesteld kunnen worden op het moment dat die spelen.
Eenentwintig respondenten geven aan een multiculturele setting te prefereren boven een setting met alleen deelnemers uit hun eigen cultuur.
Ook geven eenentwintig respondenten aan dat zij liever niet hebben dat hun kinderen aanwezig zijn tijdens de opvoedingsondersteuning, dit omdat het erg afleidt en zij zich dan niet goed kunnen concentreren. De respondenten die wel willen dat hun kinderen erbij zijn geven hiervoor als reden dat zij niet kunnen komen wanneer hun kinderen er niet bij zijn (omdat zij geen oppas hebben).

De drieëntwintig respondenten die aangeven opvoedingsondersteuning in een groep te willen volgen, geven ook aan welke tijd en frequentie zij prettig vinden. Acht respondenten vinden het prima zoals de frequentie op dit moment is. Het huidige aanbod is verdeeld in drie blokken van drie bijeenkomsten verspreid over een heel jaar. Veertien respondenten geven aan liever een vastere en duidelijkere structuur in de frequentie van de bijeenkomsten te hebben. Negen van hen geven de voorkeur aan één keer per maand een bijeenkomst. Twee respondenten vinden één keer per twee weken prettig en drie respondenten geven aan wekelijks opvoedingsondersteuning te willen.
De dag en het tijdstip, woensdagochtend van 9:30-11:00 uur, is voor de helft van de respondenten prima. De andere helft kan op dat moment echter niet. Zij geven verspreid over de week opties aan.

Aan de respondenten is ook gevraagd wat zij nodig hebben om niet te vergeten wanneer de opvoedingsondersteuning is. Drie respondenten zeggen het sowieso niet te vergeten en hebben geen herinnering vooraf nodig. Elf respondenten hebben graag een telefoontje vooraf, negen hebben genoeg aan een schriftelijke uitnodiging en vier respondenten willen graag zowel een briefje als een telefoontje.

Aan de respondenten is gevraagd waar hun voorkeur naar uitgaat aangaande de werkvormen die tijdens de opvoedingsondersteuning worden gehanteerd. Er mochten meerdere antwoorden gegeven worden. De vijf werkvormen die eruit sprongen zijn:

- Praktische tips
- Theorie
- Uitwisseling met andere ouders
- Eigen inbreng
- Rollenspellen

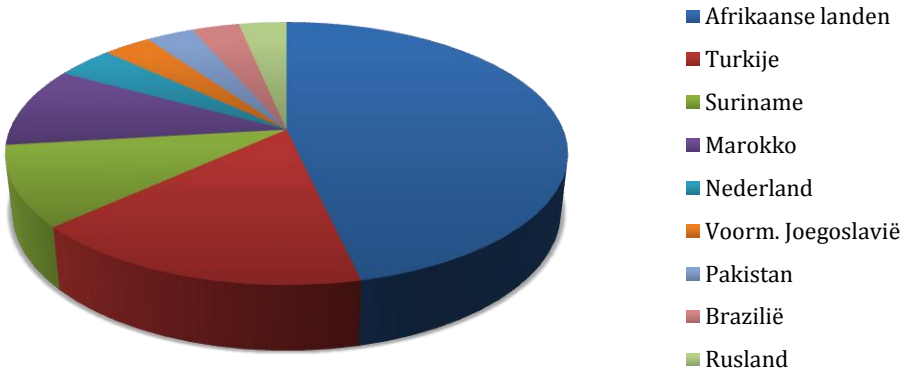
Ouders geven echter de voorkeur aan praktische tips en theorie. Ze willen graag meer kennis krijgen en daar dan weer praktische handvatten bij krijgen. Een ander idee wat een paar respondenten noemden was het gebruik van filmmateriaal.
Wat betreft de inhoud, geven de respondenten aan, dat ze het graag willen hebben over (moeilijk) gedrag van hun kind, hun eigen vragen willen stellen en met name over praktische zaken (verzorging, eten, school, etc.). Ook zijn er een aantal respondenten die graag het onderwerp seksuele voorlichting behandeld zien.

4.2.5 TYPERING OPVOEDING NAAR CULTURELE ACHTERGROND

Om een goed te kunnen schetsen van de verschillende culturele achtergronden van de respondenten is het van belang om een plaatje te schetsen van de herkomst van alle respondenten.

FIGUUR 5

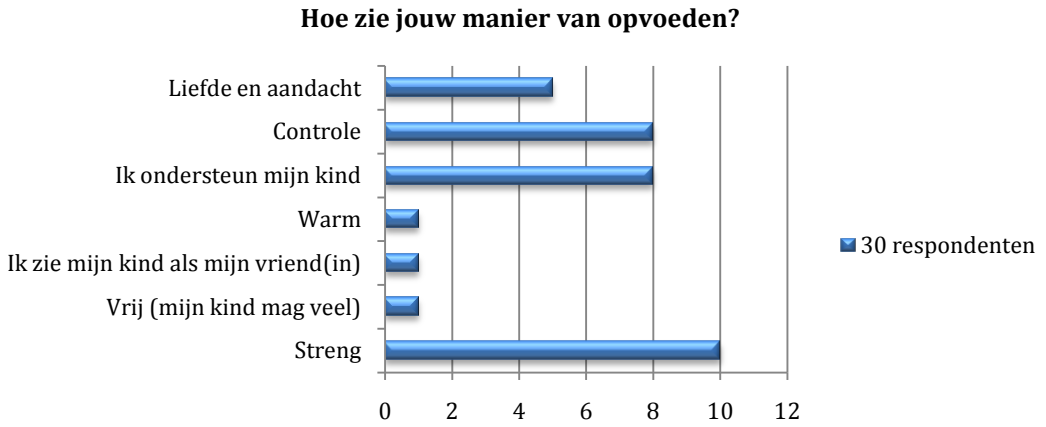
Land van herkomst respondenten doelgroep

De opvoeding gezien vanuit de verschillende culturele achtergronden is in drie categorieën besproken: Allereerst zal gesproken worden over de opvoedingsstijl(en) van de respondenten, daarna zullen de opvoedingsdoelen van de respondenten besproken en als laatste zal aandacht besteed worden aan de rol van de vader en/of moeder binnen de opvoeding.

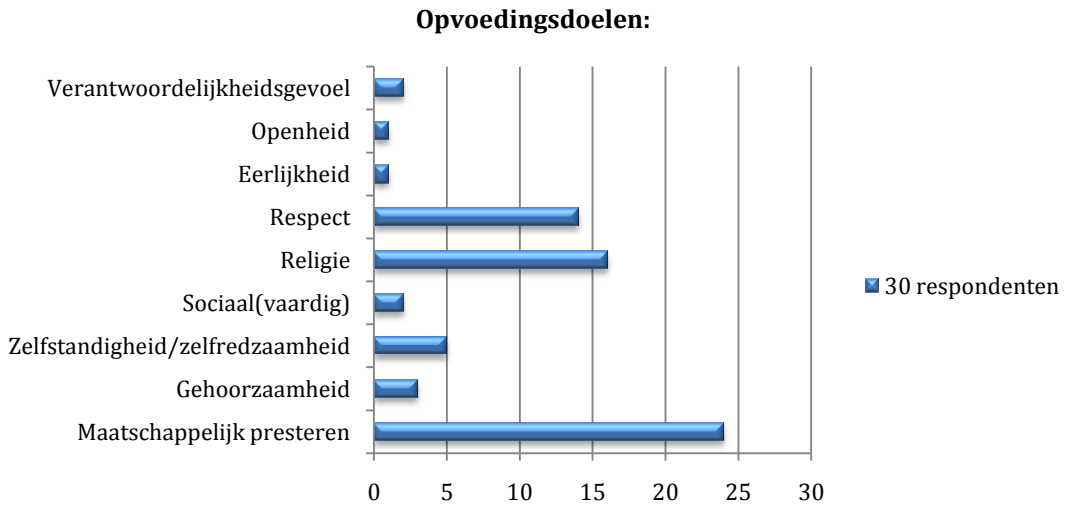
Opvoedingsstijlen
Aan de respondenten is de volgende vraag gesteld: “Hoe zie je jouw manier van opvoeden?” Uit figuur 6 is niet op te maken uit welke cultuur de respondent komt, daarom is in de resultaten gekeken naar de etnische achtergrond van de respondent en is dat gekoppeld aan de manier van opvoeden die de voorkeur van de respondent heeft.

FIGUUR 6

Eerst wordt gekeken naar de antwoorden van alle respondenten ongeacht hun land van herkomst. In bovenstaande figuur wordt duidelijk dat de meeste respondenten hun manier van opvoeden zien als 'streng', 'ondersteunen van hun kinderen' en 'controle'. De respondenten mochten meerdere antwoorden geven. Bij 'Anders, nl.' zijn voornamelijk voorbeelden gegeven en een paar 'andere' manieren van opvoeden benoemd, zoals de dialoog aangaan met je kind, uitleggen wat niet of juist wel goed is (niet zonder reden iets verbieden), het kind zelf laten ontdekken/leren, discipline bijbrengen. Per cultuur wordt na de omschrijving van figuur 7 kort besproken wat de meest voorkomende opvoedingsstijl is.

FIGUUR 7

De opvoedingsdoelen die de respondenten nastreven zijn geïllustreerd in figuur 7. Opvallend is dat 80% van de respondenten aangeeft 'maatschappelijk presteren' als belangrijk opvoedingsdoel te hebben. Zij willen dat hun kind een goede opleiding doet en een goede baan krijgt en daardoor goed voor zichzelf kan zorgen (financieel gezien). De twee daaropvolgende doelen zijn respectievelijk religie (een goede christen of goede moslim worden) en respect (voor ouders, anderen, de Nederlandse en andere culturen). Het laagst scoorde eerlijkheid en openheid,
Interessant is om per cultuur te zien welke opvoedingsdoelen en welke opvoedingsstijl naar voren springt. Dat is hieronder per land beschreven. Alle respondenten met een Afrikaanse achtergrond zijn ongeacht hun land als één groep beschreven, omdat bleek dat hun antwoorden veel overeenkomsten met elkaar vertoonden. Het is echter niet correct om op basis van dit onderzoek conclusies te trekken over de opvoedingsstijl en –doelen van hele bevolkingsgroepen, daarvoor is dit onderzoek te kleinschalig en zijn er te weinig respondenten geïnterviewd. Het is echter interessant hoe deze respondenten hun opvoeding zien en welke opvoedingsdoelen zij hebben. Uiteindelijk is de doelgroep van House of Hope een speciale

groep, die geen afspiegeling is van de gemiddelde allochtone ouder in Nederland. Het gaat om een groep die veelal in multiproblemsituaties verkeert en zogenaamde ´zorgmijders´ zijn. Daarnaast is er in een aantal gevallen maar één persoon uit de betreffende cultuur geïnterviewd. Dit kan uiteraard nooit een betrouwbaar beeld geven van de hele bevolkingsgroep die deze respondent vertegenwoordigt.

Afrikaanse landen
De respondenten met een Afrikaanse achtergrond beslaan 46% van het totaal aantal respondenten, dit gaat om veertien respondenten.
Opvoedingsstijl: De meeste Afrikaanse respondenten zien hun manier van opvoeden als streng en vinden het belangrijk om hun kinderen te ondersteunen. De literatuur zou dit omschrijven als een autoritatieve opvoedingsstijl. De ouder heeft het gezag, maar er is ook ruimte voor het kind en onderhandeling.
Een mooie illustratie van een respondent die zichzelf als streng omschreef: "I think I'm strict. When my friends have a problem with their children (don't listen or something) they say: 'Beware or I call Auntie Marian.'"
De respondenten geven aan bij 'anders, nl' dat zij de dialoog met hun kinderen erg belangrijk vinden. "Het is belangrijk dat kinderen zich vrij voelen om naar je toe te komen. Je moet niet zomaar dingen verbieden, maar uitleggen waarom iets niet goed is." Een andere respondent zei: "Je moet de gevolgen uitleggen van dingen die kinderen willen, zodat ze weten waarom iets wel of niet goed is."

Opvoedingsdoelen: Wat betreft doelen geven deze respondenten aan dat zij: maatschappelijk presteren, religie en respect de belangrijkste opvoedingsdoelen vinden. Eén respondent geeft aan het belangrijk te vinden dat haar kind een goede moslim wordt, maar dan wel 'een normale moslim en niet extremistisch'. Een Afrikaanse respondent vertelde over haar twee dochters. De ene is geboren in Nederland en de oudste is geboren in Afrika. De oudste dochter is nu een tiener en moeder en dochter zijn tien jaar van elkaar gescheiden geweest, sinds kort zijn ze weer herenigd. Moeder ziet echt culturele verschillen tussen haar 'Afrikaanse' dochter en 'Nederlandse' dochter (allebei van dezelfde vader). De oudste dochter is vanuit Afrika gewend dat zij de baas is over jongere kinderen. Ze zegt bijvoorbeeld tegen haar jongere zusje: "Geef mij mijn glas." De jongste zegt dan: "Doe het zelf!" De oudste wordt dan heel kwaad en zegt tegen haar moeder: "She has no respect for me, allow me to discipline her en to beat her!" Moeder legt dan uit dat ze nu in Nederland is en dat het er hier anders aan toe gaat dan in Afrika. In Afrika moet een jonger iemand namelijk respect (lees: bijna slaafse gehoorzaamheid) hebben tegenover iemand die ouder is, het maakt niet uit of die persoon tien jaar of maar één jaar ouder is. In Nederland is dat ondenkbaar, je hebt hooguit 'respect' op de Afrikaanse manier voor een volwassene en niet voor een ander kind. Een ander cultureel verschil is volgens de respondent 'excuses aanbieden'. Haar oudste dochter vindt het heel moeilijk om 'sorry' te zeggen. Haar jongste doet dit gewoon, zij is dit gewend. Maar de oudste sluit zich af wanneer ze weet dat ze iets fout heeft gedaan. Moeder leert haar dat ze 'sorry' moet zeggen, wanneer ze iets heeft gedaan wat niet goed is.

Turkije
Opvoedingsstijl: De vijf respondenten met een Turkse achtergrond geven aan hun manier van opvoeden te typeren met 'streng en controle'. Eén respondent geeft als voorbeeld dat haar zoon uit school direct naar huis moet komen, daarna mag hij pas ergens anders heen. En als hij bijvoorbeeld twee uur weg is dan belt zij hem om te vragen waar hij is.

Opvoedingsdoelen: Ook deze respondenten geven aan dat zij 'maatschappelijk presteren', 'religie' (in dit geval: goede moslim)' en 'respect' als belangrijkste opvoedingsdoelen hebben.

Suriname
Opvoedingsstijl: Ook de respondenten met een Surinaamse achtergrond (drie respondenten) typeren hun manier van opvoeden met 'streng' en 'controle'. Daarnaast gaven zij ook aan direct en open met hun kinderen te communiceren. Een alleenstaande moeder vertelde dat zij zichzelf als heel streng ziet, maar het gevoel heeft haar kind daarmee kwijt te raken. Ze zou graag meer 'ja' willen zeggen, maar dit vindt ze moeilijk. Zij vertelt dat haar zoon van veertien nog bij haar in bed slaapt. Zij wil dat hij naar zijn eigen bed gaat, maar hij wil nog steeds bij zijn moeder slapen. Aan de ene kant geeft ze dus aan streng te zijn, aan de andere kant heeft het 'streng zijn' geen effect, doordat het kind uiteindelijk het 'nee' van zijn moeder aan de laars lapt.

Opvoedingsdoelen: Deze respondenten vinden 'maatschappelijk presteren', 'gehoorzaamheid' en 'respect' belangrijke opvoedingsdoelen. Daarnaast vinden zij het ook belangrijk dat hun kind positief in het leven staat en gelukkig is.

Marokko
Opvoedingsstijl: Respondenten met een Marokkaanse achtergrond (drie personen) zien zichzelf als 'streng', hebben een vriendschappelijke band met hun kind(eren) en vinden het belangrijk om hun kind(eren) te ondersteunen.
Een moeder beschrijft het verschil tussen opvoeden in Marokko en opvoeden in Nederland: "Hier kan ik meer aandacht geven aan mijn kind, omdat er weinig familie is. In Marokko is het altijd druk met visite en daardoor heb je weinig tijd voor je kinderen."

Opvoedingsdoelen: Wat betreft opvoedingsdoelen geven deze respondenten aan 'maatschappelijk presteren' en 'zelfstandigheid' belangrijk te vinden. "Mijn kinderen moeten zelf kiezen en zelf leren hoe ze met dingen om moeten gaan. Uiteraard is het wel belangrijk dat ze daarin de goede weg kiezen. Eén van de respondenten vindt het belangrijk dat haar kinderen hun jeugd later herinneren als een gelukkige jeugd. "Ik heb niet veel geld, maar we hebben het gezellig met elkaar en lachen veel. Dat vind ik belangrijker dan dat ze dure merkkleding hebben." Goed om te noemen is dat één van deze respondenten een zogenaamde '2e generatie Marokkaanse' is. Dit is nodig om te weten, omdat deze persoon zichzelf al bijna niet meer als Marokkaanse ziet, maar veel meer als Nederlandse. Dit beïnvloedt uiteraard ook haar antwoorden en deze resultaten.

Nederland
Opvoedingsstijl: De enige autochtone Nederlandse respondent geeft aan het belangrijk te vinden om haar kinderen te ondersteunen. "Zij moeten zelf leren hoe ze in het leven moeten staan, daar probeer ik bij te ondersteunen."

Opvoedingsdoelen: De respondent vindt met name 'maatschappelijk presteren' belangrijk als opvoedingsdoel en vindt het ook belangrijk dat de kinderen een christen worden (zijn).

Voormalig Joegoslavië
Opvoedingsstijl: De respondent die afkomstig is uit voormalig Joegoslavië ziet zichzelf als 'streng', maar vertrouwt de onderzoekers ook toe dat ze vaak toegeeft aan haar kinderen. Deze heeft tijdens de opvoedingsondersteuning geleerd dat 'lief praten' beter werkt dan schreeuwen. De kinderen luisteren dan beter.

Opvoedingsdoelen: Als doel heeft deze respondent voor haar kinderen dat ze 'maatschappelijk presteren', dat wil zeggen, een goede opleiding en een goede baan krijgen. Dat heeft ze zelf namelijk niet en ze wil dat haar kinderen dat later wel krijgen.

Pakistan
Opvoedingsstijl: De respondent afkomstig uit Pakistan ziet zichzelf als streng en warm richting zijn kinderen. Deze vertelt dat zijn zoon van twaalf nog steeds bij zijn moeder (de vrouw van de respondent dus) in bed slaapt. Hij slaapt daardoor noodgedwongen op een andere kamer. Zijn zoon slaapt heel licht en wil dat zijn moeder al bijvoorbeeld om 9 of 10 uur naar bed komt. De moeder doet dat, omdat hij anders niet gaat slapen. De respondent vertelt dat hij strenger is dan zijn vrouw, maar dat zijn vrouw een betere band met hun kinderen heeft. Zij vertegenwoordigt dus het belangrijkste deel warme kant van de opvoeding. De kinderen vertellen haar eerder zaken die hen dwarszitten. Ze zijn echter minder gehoorzaam aan haar en op dat moment treedt hij als vader op.

Opvoedingsdoelen: Deze Pakistaanse vader vindt 'maatschappelijk presteren' en 'zelfstandigheid' erg belangrijk. Hij heeft ook een duidelijke volgorde waarin hij vindt dat de zaken moeten lopen: "Eerst school en diploma, daarna pas een vriendin". De respondent en zijn vrouw zijn aan elkaar uitgehuwelijkt. Hij heeft daardoor een wat ander beeld van de liefde dan menig westerling heeft. De respondent vertelt dat zijn vrouw eerst bang voor hem was in het begin van hun huwelijk. Nu, jaren later, hebben ze een heel gelukkig huwelijk en houden ze erg veel van elkaar. Hij gelooft daarom niet zozeer in liefde op het eerste gezicht, wat in de Westerse wereld verheerlijkt wordt. Hij vindt het belangrijk dat zijn kinderen eerst een goed diploma halen en daarna pas kijken naar een vrouw. Als ze daar al eerder aan beginnen, dan komt

hun diploma mogelijk in het gedrang, doordat ze meer tijd aan hun vriendin besteden dan aan hun opleiding. Daarom: Eerst een diploma en daarna pas een vrouw!
Naast deze opvoedingsdoelen vindt de respondent ook 'respect' en 'religie' (een goede christen) erg belangrijk in het leven van zijn kinderen.

Brazilië
Opvoedingsstijl: De respondent met een Braziliaanse achtergrond streeft een vrije opvoeding na. Zij vindt het belangrijk dat haar kind zelf alles ontdekt en geeft hier niet al te veel sturing aan. Ze loopt hierin wel tegen lastige zaken aan. Zo vertelt ze dat haar zoontje van tweeënhalf jaar naar vrouwen kijkt. Als hij op tv een vrouw ziet met mooie benen, zegt hij: "mooie benen, pakken, pakken". Zij is hier erg verward over. Ze weet dat in haar land er genoeg jongens van twaalf rondlopen die al vader zijn. Zij wil dit uiteraard niet, maar vindt het moeilijk om streng te zijn en weet niet goed hoe ze dit moet aanpakken.

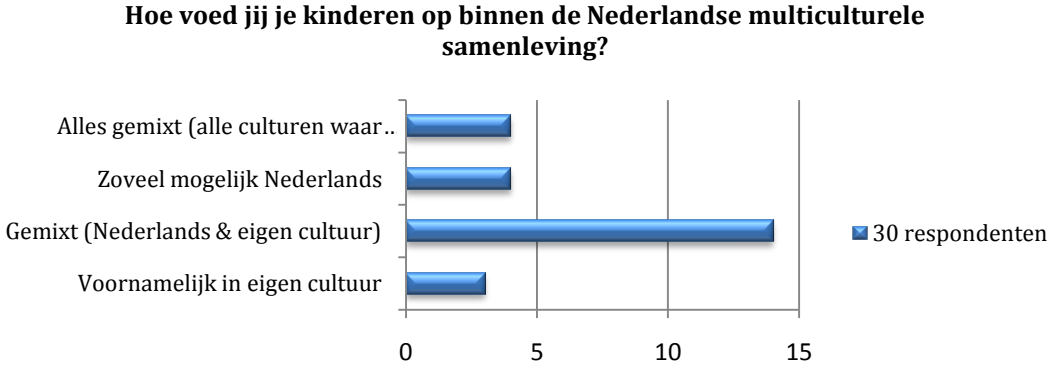
Opvoedingsdoelen: Als doel heeft deze respondent dat haar kind 'maatschappelijk presteert' later, voor haar betekent dat zijn school afmaken, hopelijk een opleiding doen en een goede baan vinden. Daarnaast vindt de respondent het ook belangrijk dat haar kind christen is. En het kind moet later kunnen doen wat hij zelf leuk vindt. De respondent wil niet iets opleggen. Als haar kind voetballer wil worden, is dat prima. Wil hij iets anders worden is het ook prima. Zij wil hem nergens toe dwingen.

Rusland
Opvoedingsstijl: De respondent die uit Rusland afkomstig is gaf aan dat 'controle' een belangrijk stempel drukt op haar opvoeden. Door controle houd je goed zicht op je kind en kun je snel bijsturen waar dat nodig is.

Opvoedingsdoelen: Deze respondent streeft naar zelfstandigheid van haar kind. Ze vindt het belangrijk dat haar kind zelfstandig kan functioneren en zichzelf kan redden in deze maatschappij en wereld.

De onderstaande figuur, is een vraag die niet gesplitst is per culturele achtergrond, maar deze is beschreven over alle respondenten.

FIGUUR 8

Ongeveer de helft van alle respondenten geeft aan hun kind zoveel mogelijk te proberen om hun kind(eren) gemixt op te voeden. Zij proberen daarin het goede van hun eigen cultuur en van de Nederlandse cultuur te mixen.
Er zijn vier respondenten die proberen om niet alleen de eigen en de Nederlandse cultuur te verwerken in hun opvoeding, maar ook elementen van andere culturen waar hun kind(eren) mee in aanraking komen. Zij proberen hun kind(eren) op deze manier respect bij te brengen voor andere culturen en weerbaar te maken in deze multiculturele samenleving.
Vier andere respondenten geven aan dat zij zoveel mogelijk van hun eigen cultuur proberen los te laten en hun kind(eren) proberen een Nederlandse opvoeding te geven. De visie die zij hierbij hebben is: Mijn kind woont, leeft en groeit op in Nederland en zal zich hier staande moeten houden. Waarom zou ik mijn kind dan belasten met culturele zaken vanuit mijn cultuur waar hij of zij hier toch niets aan heeft?
Er zijn drie respondenten die aangeven hun kind zoveel mogelijk in hun eigen cultuur op te voeden.

4.2.6 SAMENVATTING ONDERZOEK DOELGROEP

In deze paragraaf wordt het onderzoek onder doelgroep samengevat, deze omvat paragraaf 4.2.1 tot en met 4.2.5. Allereerst kan gezegd worden dat twaalf van de veertien respondenten die de cursus eerder hebben gevolgd aangeven tevreden te zijn met het aanbod van de onderwerpen die tijdens 'hun' cursus zijn besproken. Dertien respondenten geven aan het prettig te vinden de cursus te volgen binnen een multiculturele setting. En aan de verwachtingen die de respondenten hadden voorafgaand aan de opvoedingsondersteuning is bij de meeste respondenten voldaan. Slechts één gaf aan niets geleerd te hebben en de hulpverleners niet deskundig genoeg te vinden.

Verder wordt geconstateerd dat de lage opkomst niet te verklaren is wanneer gekeken wordt naar de behoefte om de opvoedingsondersteuning te volgen, achtentwintig respondenten geven namelijk aan de opvoedingsondersteuning in de toekomst te willen volgen. Een mogelijke oorzaak van de lage opkomst is wel de onbekendheid van de opvoedingsondersteuning. Ongeveer de helft van de respondenten geeft aan niet van het bestaan van de opvoedingsondersteuning af te weten. Daarnaast zijn de tijd en de frequentie struikelblokken voor de helft van de respondenten die aangeven de opvoedingsondersteuning te willen volgen. Mogelijke andere oorzaken liggen op meer persoonlijk gebied bij de respondenten.
Tien van de dertig respondenten hebben moeite om met niet-intimi te praten over de opvoeding van hun kinderen. De belangrijkste redenen daarvoor zijn: schaamte, angst voor roddel en angst voor instanties als Bureau Jeugdzorg en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling. Deze belemmeringen zijn ook mogelijke oorzaken voor de lage opkomst.

Drieëntwintig van de achtentwintig respondenten die de opvoedingsondersteuning willen volgen, hebben de voorkeur voor opvoedingsondersteuning in groepsverband. Eenentwintig respondenten geven aan een multiculturele setting te prefereren boven een setting met alleen deelnemers uit hun eigen cultuur. Veertien (van de drieëntwintig) respondenten geven aan liever een vastere en duidelijkere structuur in de frequentie van de bijeenkomsten te hebben, dan die zoals die nu is. De dag en het tijdstip, woensdagochtend van 9:30-11:00 uur, is voor de helft van de respondenten prima. De andere helft kan op dat moment echter niet.

De meeste respondenten zien hun opvoeding als 'streng', 'ondersteunend' en 'controlerend'. Er is in paragraaf 4.2.5 ingezoomd op de culturele achtergrond van de respondenten en aangetoond welke manier van opvoeden typerend is voor elke cultuur.
De belangrijkste opvoedingsdoelen die de respondenten hebben zijn 'maatschappelijk presteren', 'religie' en 'respect'. Met 'religie' wordt bedoeld dat de respondenten graag zien dat hun kind in hun voetsporen treedt op geloofsgebied en een goede christen of een goede moslim wordt. Met respect bedoelen de respondenten: respect voor andere mensen, maar ook respect voor de eigen en de Nederlandse cultuur. De meeste respondenten geven aan hun kinderen zoveel mogelijk op te voeden vanuit een mix van hun eigen en de Nederlandse cultuur of zelfs meerdere culturen. Slechts 10% van de respondenten geeft aan puur in de eigen cultuur te willen opvoeden.

4.3 HULPVERLENERS

In deze paragraaf worden de uitkomsten van het visiegesprek met de hulpverleners van House of Hope beschreven. Er is in het gesprek nadruk gelegd op de visie van House of Hope, daarnaast ook op wat hulpverleners nodig hebben om de opvoedingsondersteuning te kunnen bieden. Verdere resultaten, die antwoord geven op de overige deelvragen, zijn te vinden in 4.3.3.

4.3.1 VISIE HOUSE OF HOPE OP VAN MULTICULTURELE OPVOEDINGSONDERSTEUNING IN NEDERLAND

House of Hope wil zich onderscheiden van andere organisaties. Bij de opvoedingsondersteuning doet zij dit door aandacht te hebben voor de culturele achtergrond. Het doel van de opvoedingsondersteuning is om ouders in hun eigen krachten te versterken. Dit willen zij doen door ouders bewust te maken van de krachten en tools die zij met hun culturele bagage hebben meegekregen.
Toen één van de huidige cursusleiders werd gevraagd om de cursus te gaan geven, dacht deze dat de cursus enorm Nederlands is, uitgaand van rust, reinheid, regelmaat en dat soort basisprincipes. Zij had er vraagtekens bij of ze dat wel moest gaan geven. Ze vindt het niet goed om alleen de Nederlandse cultuur over te brengen, dat doet geen recht aan de culturele achtergrond van de ouder. De kinderen gaan echter wel in Nederland naar school en de ouders leven ook in Nederland. De opvoedingsondersteuning moet, volgens haar, daarom een mix zijn wat betreft culturele benadering. De cursusleider geeft aan: Je moet de cultuur van de moeders absoluut aan bod laten komen, omdat je moet vragen hoe ze dat de opvoeding hier en nu in Nederland invullen. Maar tijdens de cursus moeten we ook laten zien wat de eisen van deze tijd en maatschappij zijn en tips geven hoe zij dit kunnen integreren in hun manier van opvoeden.

House of Hope werkt vanuit de presentietheorie. Het is belangrijk om er te zijn voor de 'hele' mens. Dit betekent automatisch dat er ruimte is voor de culturele eigenheid van de cliënt of in het geval van de opvoedingsondersteuning; de ouder. De relatie is hierin essentieel. House of Hope wil vanuit de relatie met en het vertrouwen van cliënten ondersteunend werken.
Doordat House of Hope de presentietheorie als basis heeft, is het belangrijk voor House of Hope om zich 'te laten leiden' door de cliënt of cursist. 'De presentiebeoefenaar heeft een *open agenda* die de ander mag invullen (..) *Open is ook de benadering* van de anderen: niet weten, je laten verrassen, je oordeel en handelen opschorten, de geleefde betekenis van het leven goed tot je door laten dringen (dus jezelf openstellen).' (Baart, 2001). Hierom is het dus van belang dat House of Hope op de hoogte is van de behoefte(n) van de cliënt / cursist. Ook willen de hulpverleners door de culturele eigenheid te betrekken, bereiken dat ze meer aansluiting hebben bij de doelgroep.
Het spanningsveld wat House of Hope ziet bij andere organisaties, is dat er sterk vanuit het Westerse benadering hulp verleend wordt. House of Hope vindt dat er door die benadering te weinig aansluiting is met de doelgroep. Zij wil daarom oog hebben voor de culturele eigenheid van de cliënt. House of Hope vindt het daarnaast ook belangrijk dat de cliënten kunnen functioneren in de Nederlandse samenleving. Hieronder wordt verder ingegaan op deze drie aspecten.
De drie aspecten waar door House of Hope aandacht aan wordt besteed binnen de opvoedingsondersteuning, zijn:

- Identiteit van de ouder versterken en daarin aandacht besteden aan de culturele eigenheid
- Ouders voeden hun kinderen bewust op
- Informatie geven over de Nederlandse samenleving, zodat de ouders (en daarmee ook de kinderen) weerbaarder worden

Het is voor mensen lastig om, wanneer ze uit een andere cultuur komen, te kunnen functioneren in de Nederlandse samenleving. House of Hope vindt het daarom nodig om oog te hebben voor de culturele achtergrond van personen. Je laat daardoor de mens de mens, met zijn eigen gevoelens, normen en waarden. Wanneer je mensen erkenning geeft voor hun situatie, kun je beter aansluiten bij de ander en zal er ook meer bereikt kunnen worden.
Volgens de coördinator is het daarnaast nodig om mensen bewust te maken van de zienswijze van de Nederlandse samenleving. Daardoor gaan ze goed beseffen hoe mensen naar hen kijken, bijvoorbeeld de docenten van hun kinderen op school. De winst die daaruit gehaald kan worden is dat de ouders daarop kunnen gaan anticiperen. Dit kan veel problemen voorkomen.

House of Hope wil de opvoedingsondersteuning richten op de empowerment van de ouder en niet in de eerste plaats gericht op het kind. Als visie heeft House of Hope hierachter: Begin bij de ouder, want als het daar goed gaat, gaan de kinderen het overnemen en gaan zij het ook weer goed doorgeven aan een volgende generatie.
Het doel van de opvoedingsondersteuning is volgens de coördinator: ouders bewust maken van hun rol en informatie delen over opvoeding. Hierin wil House of Hope een meer informatieve en voorlichtingsrol

vervullen. Het doel is geen hulp bij opvoedingsproblematiek. Hiervoor is individuele (gezins)hulp geschikter, volgens de coördinator. Er is wel ruimte voor de eigen opvoedingsvragen van de deelnemers. Aan individuele opvoedingsproblemen zal tijdens de bijeenkomsten geen specifieke aandacht worden besteed, maar dit wordt wel gerapporteerd richting het hulpverlenersteam van House of Hope, zodat zij daar actie op kunnen ondernemen. In de meeste gevallen wordt dan doorverwezen naar organisaties die gespecialiseerd zijn in opvoedingshulp. De ervaring leert dat ouders die echt gezinsbegeleiding krijgen, geen ruimte meer hebben om ook naar een meer algemene groep voor opvoedingsondersteuning te gaan. House of Hope heeft tot nu toe het cliëntenbestand van de stichting gebruikt om mensen uit te nodigen voor de opvoedingsondersteuning. Hulpverleners geven aan dat deze mensen echter vaak 'overvoerd' worden met hulpverlening op allerlei andere urgente gebieden (zoals schulden, huisvesting, verblijf, etc.). Mogelijk kan er meer ingezet worden met uitnodigen onder de bezoekers van 'de inloop'. Deze bezoekers hebben mogelijk meer interesse in een opvoedingsondersteuning, doordat zij minder en minder urgente problemen hebben.

De hulpverleners hebben aan twee groepen opvoedingsondersteuning geboden, waarin alleen deelnemers van dezelfde cultuur aan deel hebben genomen. Zo was er een Turkse groep en een Somalische. Daarnaast hebben de hulpverleners ook een groep geleid waarin de deelnemers verschillende culturele achtergronden hadden.
De hulpverleners geven aan dat de voorkeur is voor een multiculturele groep. Zij merkten dat er binnen de Turkse en Somalische groep veel onderling speelde. De één werd gecorrigeerd door anderen, er werd er één 'buiten de groep gezet' doordat ze die persoon blijkbaar niet mochten. In de Somalische groep zat het bijvoorbeeld in de taal. De moeders onderling hoorden uit welke stam de ander afkomstig was en dat had al een bepaalde invloed. Die onderlinge spanningen zijn er niet binnen een gemengde groep. House of Hope kiest voor een multiculturele samenstelling van de groep, omdat daarmee patronen of groepsprocessen automatisch worden doorbroken. Dit is veiliger voor de deelnemers.

4.3.2 WAT HEBBEN HULPVERLENERS NODIG OM DE OPVOEDINGSONDERSTEUNING TE KUNNEN BIEDEN?

De cursusleiders geven aan behoefte te hebben aan een theoretische basis. De huidige cursusleiders zijn twee jaar geleden gestart met het geven van de cursus. Tijdens de overdracht van de oud-cursusleiders is er besproken dat het belangrijk is om de nadruk te leggen op praktische voorbeelden.
Bon Kria is echter volgende huidige hulpverleners te theoretisch. Volgens hen werpt de hoeveelheid theorie teveel een drempel op voor de ouders. Zij krijgen dan teveel informatie om het goed te kunnen bespreken en het eigen te maken. De cursusleiders geven aan dat een stukje theorie wel goed is, "anders wordt het gesprek zo doelloos". Na de theorie zou er dan ruimte over zijn voor de eigen vragen van ouders.
Een ander punt wat er aangedragen wordt is dat, als er veel theorie gegeven wordt, het lijkt alsof de cursusleiders wel weten hoe alles moet. Het komt teveel uit het boekje, hier voelen de cursusleiders zich niet prettig bij. Als laatste geven de cursusleiders aan dat ze behoefte hebben aan een lijn waarin de culturele eigenheid een plek krijgt en waar aandacht gegeven kan worden aan het leven en opvoeding in de Nederlandse samenleving. Deze lijn sluit aan bij de werkwijze van House of Hope.
Een van de cursusleiders geeft aan dat ze behoefte heeft aan goede gespreksvaardigheden. Daarnaast geeft ze aan behoefte te hebben aan onderwerpen of thema's, waarover de bijeenkomsten kunnen gaan. Daarbij wil ze dan graag creatieve verwerkingen, zodat er zelf gekozen kan worden welke verwerking het beste past bij de mensen in de groep en bij het thema. De cursusleider geeft aan dus niet per se behoefte te hebben aan een methodiek, maar meer aan een handboek waaruit onderwerpen en theorie naar eigen wens samen te stellen zijn.
De coördinator geeft aan behoefte te hebben aan een theorie als achtergrond voor de cursus, van waaruit de basisprincipes van verschillende opvoedingsstijlen gehaald kunnen worden. Ook zou een boekje met wat praktische oefeningen handig zijn. Er is dan een basis van theorie, maar voor de uitvoering zijn de cursusleiders vrij om te gebruiken wat ze willen.
Verder geeft de coördinator aan dat ze graag wat achtergrondinformatie wil hebben over hoe opvoeding in verschillende culturen plaatsvindt, zodat ze zich makkelijker in de schoenen van de deelnemers kan verplaatsen. Wat daarbij ook zou helpen is wat leesmateriaal over het effect van het 'cultureel gekleurd' opvoeden in de Nederlandse maatschappij. Ze verwacht dat er hiermee een bewustwordingsproces op gang kan komen bij de deelnemers. De hulpverleners hebben hiervoor handvatten nodig om deze bewustwording op gang te brengen.
De hulpverleners geven allemaal aan dat ze graag willen weten wat de behoeften van de doelgroep zijn op het gebied van opvoedingsondersteuning. Tijdens het interview is duidelijk geworden dat hulpverleners wel veel ideeën hebben over de behoeften van de doelgroep.

Hulpverleners willen graag weten hoe de invulling van de cursus het beste kan aansluiten bij de doelgroep. De cursusleiders geven een voorbeeld van een vrouw, die na twee jaar weer naar de cursus kwam. De vrouw gaf na afloop aan dat ze wist wat er de volgende bijeenkomst ging komen, daarom kwam ze niet meer. Herhaling is dus ook niet de beste oplossing, er moet frisse wind door de cursus heen.

Het zou ook fijn zijn als het mogelijk is dat nieuwe mensen eventueel op een later moment dan vanaf de startbijeenkomst kunnen instromen. Nu is het zo dat er blokken van drie bijeenkomsten gegeven worden. De hulpverleners stellen zichzelf de vraag of ze moeten toelaten dat mensen alleen de laatste bijeenkomst aanwezig zijn. Het is goed om hier over na te denken. Het niveau van de groep gaat anders nog meer uiteenlopen, geven zij aan.
Daarnaast is het ook de vraag of de tijd en frequentie van de bijeenkomsten aansluiten bij de mogelijkheden van de deelnemers.
De cursus wordt nu op woensdagmorgen gegeven, dit omdat het de vrije dag is van één van de cursusleiders. Zij geeft aan dat een andere dag in de week en dan 's middags mogelijk beter uitkomt voor cursisten. Het aantal cursusochtenden is nu verdeeld in drie blokken van drie bijeenkomsten, verspreid over een jaar. Het kan zijn dat dit niet genoeg structuur biedt, waardoor het onduidelijk is wanneer het opvoedingsondersteuning is. Deze frequentie komt voort uit de cursus 'Bon Kria'.

4.3.3 ANTWOORDEN OP OVERIGE ONDERZOEKSVRAGEN

4.3.3.1 OORZAAK LAGE OPKOMST

Hulpverleners denken dat mensen angst hebben om beoordeeld te worden. Vooral op het onderwerp opvoeding ligt, volgens hen, een lading. Ouders kunnen bang zijn voor de oordelen die gegeven kunnen worden door hulpverleners, over de opvoeding. Hulpverleners begrijpen dat het lastig is om over moeilijkheden die er zijn, met anderen te praten, helemaal als mensen nog niet lang in Nederland zijn. Dit kan, volgens hen, een reden zijn dat er weinig ouders naar de opvoedingscursus komen.
Als tweede reden geven zij aan dat ouders de cursus wel eens te 'Nederlands' kunnen vinden. Hulpverleners geven zelf aan ervaring te hebben met instellingen als Bureau Jeugdzorg, waarbij er volgens hen dan geen oog is voor de culturele achtergrond van de cliënten. Gevolgen hiervan kunnen zodanig heftig zijn, dat kinderen uit huis geplaatst worden, omdat er gezegd wordt dat kinderen niet goed behandeld worden. Deze slechte behandeling is bijv. dat er geen speelgoed is voor de kinderen. Zij geven aan dat het in bezit zijn van 'goed' speelgoed cultuurbepaald is. Zij denken dat zulke verhalen voor ouders een reden kan zijn om niet naar de opvoedingscursus te komen. Een hulpverlener geeft aan: `Het is in een andere cultuur een schande als je kinderen worden afgenomen. Je familie spuugt je gewoon uit. Ouders kunnen het woord opvoedingscursus linken aan bemoeienis van buitenstaanders en in het uiterste geval aan het verliezen van hun kinderen aan Bureau Jeugdzorg. Door deze angst houden ze hun problemen liever voor zichzelf."
Bij de Turkse groep is gekozen voor een 'Tuperware-party-aanpak', omdat de enige Turkse vrouw die aanwezig was tijdens de eerste cursus erg dominant was. Uiteindelijk heeft deze vorm bij deze doelgroep de meeste deelnemers opgeleverd.
Het kan ook zijn dat de cursus niet voldoet aan de verwachtingen van mensen, waardoor ze de tweede keer niet meer komen.
Als laatste denken hulpverleners dat de cliënten die benaderd worden om deel te nemen aan de opvoedingscursus al genoeg belast worden door alle hulpverlening die zij ontvangen. Ze zitten al in een moeilijke situatie en dan hebben ze geen ruimte over om opvoedingsondersteuning te volgen. Deze opvoedingsondersteuning heeft op dat moment ook niet de hoogste prioriteit.

4.3.3.2 BEHOEFTE(N) OUDERS AANGAANDE OPVOEDINGSONDERSTEUNING

Hulpverleners hebben de behoefte om te zorgen dat de ouders hun eigenheid mogen bewaren. Als er oog is voor de culturele achtergrond kunnen ouders ook meer met de tips die er gegeven worden.
Daarnaast is het hebben van een relatie met een hulpverlener essentieel, zo vinden hulpverleners. Door een relatie wordt de eerste angst voor onbekendheid weggehaald bij ouders. Hulpverleners denken dat hierdoor ouders meer hun echte vragen op tafel kunnen leggen. Ouders hebben er dan behoefte aan dat de cursusleiders zich kwetsbaar opstellen en zelf ook met voorbeelden komen uit hun eigen ervaringen.
Hulpverleners geven aan niet duidelijk in beeld te hebben waar cursisten behoefte aan hebben, wat betreft de inhoud van de cursus. Zelf denken ze dat het vertellen van een stukje theorie belangrijk is, maar dat het dan klein gehouden moet worden. Een klein stukje theorie is goed te verwerken voor de ouders, in de tijd die er nog rest tijdens een bijeenkomst.

4.3.3.3 BELEMMERINGEN OM OVER OPVOEDING TE PRATEN

Angst voor onbekendheid is niet per se cultuurgebonden, maar speelt wel als belangrijke belemmering mee bij veel ouders, denken de hulpverleners. Ouders zijn wel gemotiveerd, maar hebben angst voor het onbekende. Ze weten niet hoe een cursus werkt, ze weten niet hoe de mensen die daar zijn, tegen hen aankijken, ze weten niet hoe Nederlanders aankijken tegen hun problemen. Ze weten wel dat als ze iets verkeerd doen, ze dan een groot probleem kunnen krijgen met bijvoorbeeld Bureau Jeugdzorg.
Als tweede geven hulpverleners aan dat schaamte in bepaalde culturen, zoals in de Turkse en Marokkaanse cultuur, een rol speelt. Het is in die culturen niet gewoon om over problemen met externen te praten. Als mensen dan al de stap genomen hebben om naar de opvoedingscursus te komen, kunnen ze daar ook weer in aanraking komen met hun eigen cultuur, waardoor ze dan geremd worden door hun schaamte. Mensen weten hoe bepaalde dingen in hun cultuur gewaardeerd worden, hier zullen ze dan niet open over kunnen praten als er iemand van hun eigen cultuur bij aanwezig is.
Voorbeelden hiervan kwamen duidelijk naar voren tijdens het geven van de opvoedingscursus aan een Turkse en een Somalische groep vrouwen. Een cursusleider vertelt: "Bij de Turkse groep speelde onderling veel. De een werd gecorrigeerd door de ander, want er mochten, naar ons idee, alleen dingen genoemd worden, die passen in het plaatje van de cultuur. Anders werd zo iemand opzij gezet in de groep. Bij de Somalische groep gaf het al invloed als mensen van elkaar hoorden tot welke stam ze behoren, dit hoorden zij in de taal. Wij als Nederlanders merken daar niks van. Deze invloeden gaan dus ook door in Nederland."

4.3.3.4 TYPERING OPVOEDING NAAR CULTURELE ACHTERGROND

Nederlanders laten in de samenleving een standaard zien hoe de opvoeding moet gebeuren, vinden de hulpverleners. Zij geven een voorbeeld van een nieuwe Nederlander uit een land waar het collectivistische denken een centrale rol speelt. Deze vrouw hoort, via de hulpverlening, van de Nederlandse manier van opvoeden. Zij vindt dat ze daarin mee moet gaan, 'omdat men dat zegt'. Niet zozeer omdat ze zelf achter die ideeën staat. Hierin zien hulpverleners duidelijk het patroon uit de collectivistische culturen, waar het gaat om de mening van de groep en niet om de mening van het individu. Hulpverleners vinden dat er in de cursus aandacht moet worden geschonken aan de ideeën die de mensen zelf hebben. Daardoor kunnen ze komen tot hun eigen normen en waarden. Ze mogen dan een stukje eigenheid bewaren. Hulpverleners geven aan dat het wel moeilijk is om uit de mensen zelf te halen wat ze vinden.
De oprichtster geeft aan dat het haar verlangen is dat er een groep ontstaat die gaat ontdekken wie ze zelf zijn in deze maatschappij en dat ze hun eigen opvoeding vorm kunnen geven naar die ontdekte eigenheid. Hiervoor is een bewustwording nodig van het effect van hun handelen. Pas als men bewust is, kan men een oordeel geven.
Afrika en de Antillen zijn met name matriarchale samenlevingen. Grootmoeder heeft het voor het zeggen, daarna pas de moeder. Een cliënt dacht jarenlang dat dit systeem heel mooi was. Maar toen ze zelf dingen ontdekte die ze wilde vasthouden, omdat zij die belangrijk vond in de opvoeding van haar kinderen, merkte ze dat daar geen ruimte voor was, want oma (haar moeder dus) was het er niet mee eens. Zij zat in een spanningsveld. In zo'n situatie, vindt de oprichtster, moet je eerst bewust gemaakt worden en zien wat je zelf belangrijk vindt, wil je je manier van handelen veranderen. Het is altijd goed om bewust te zijn van wat je doet.

4.3.3.5 AANBOD ANDERE ORGANISATIES

De oprichtster van House of Hope geeft aan dat ze graag in beeld wil hebben wat er in de wijk wordt aangeboden door andere organisaties. Ze is vooral benieuwd in hoeverre andere organisaties in hun opvoedingsondersteuning rekening houden met de culturele achtergrond van de cliënten. Ze geeft aan dat House of Hope alleen een aanbod wil waarin het zich onderscheidt van andere organisaties.

4.3.4 SAMENVATTING ONDERZOEK HULPVERLENERS

Samenvattend kan gezegd worden dat House of Hope zich wil onderscheiden van andere organisaties door bij de opvoedingsondersteuning aandacht te hebben voor de culturele achtergrond van de ouder. Ze wil de ouders in hun eigen krachten versterken en werkt vanuit de behoefte(n) van de cursist.
De drie belangrijke doelen van de opvoedingsondersteuning zijn:

- Identiteit van de ouder versterken en daarin aandacht besteden aan de culturele eigenheid
- Ouders voeden hun kinderen bewust op
- Informatie geven over de Nederlandse samenleving, zodat de ouder (en daarmee ook de kinderen) weerbaarder worden

House of Hope kiest voor een multiculturele samenstelling van de groep, omdat daarmee patronen of groepsprocessen automatisch worden doorbroken. Dit is veiliger voor de deelnemers.

Ook kan gezegd worden dat de hulpverleners het nodig hebben om de behoeften van de doelgroep in beeld te hebben. Als dit namelijk zo is, kunnen zij aansluiten bij die behoeften. Door aan te sluiten bij de behoeften van de doelgroep kunnen de hulpverleners werken naar de visie van House of Hope.
Zoals in 4.3.1 beschreven is wordt duidelijk dat House of Hope het belangrijk vindt om aan te sluiten bij de doelgroep en vooral ook oog te hebben voor de culturele eigenheid van de deelnemers.
In 4.3.2 wordt aangegeven dat de hulpverleners behoefte hebben aan een methodische basis, waarop zij de opvoedingsondersteuning kunnen bouwen. In 4.3.3 geven de hulpverleners hun ideeën over de oorzaak van de lage opkomst. Dit kan liggen aan de angst die cliënten hebben rond het onderwerp opvoeding. Andere redenen die aangegeven worden zijn dat mensen, zoals de Turkse groep, niet zelf naar House of Hope komen. Ook kan het zijn dat de mensen die worden uitgenodigd al teveel belast zijn met hulpverlening op andere leefgebieden.
Als behoeften van ouders aangaande opvoedingsondersteuning denken de hulpverleners dat de relatie van de hulpverlener met de ouder van essentieel belang is. Als er veiligheid is, zullen ouders eerder hun problemen op tafel leggen.
Belemmeringen die er kunnen zijn om over opvoeding te praten liggen aan de angst voor het onbekende, die ouders mogelijk hebben. Ook kan het een belemmering zijn als er mensen uit eenzelfde cultuur deelnemen aan de cursus. Het is voor mensen uit bijv. de Turkse en Marokkaanse cultuur al een grote stap om naar opvoedingsondersteuning te gaan. De schaamte om over opvoeding te praten zal dan extra gevoeld worden, wat mogelijk als belemmering zal werken.
Als laatste geven de hulpverleners enkele voorbeelden over typisch cultuurgebonden gedachten, die zich voordoen bij cliënten.

4.4 EXTERNE ORGANISATIES

Er is onderzoek gedaan naar het aanbod van organisaties in de wijk die opvoedingsondersteuning bieden, om een beeld te krijgen van het aanbod in de wijk. En ook om House of Hope vergelijkingsmateriaal te geven naast haar eigen opvoedingsondersteuning.

4.4.1 AANBOD OPVOEDINGSONDERSTEUNING ANDERE ORGANISATIES IN DE WIJK

Humanitas

Wat voor soort opvoedingsondersteuning biedt Humanitas?

De hulpverlening van Humanitas wordt gekenmerkt door een intensieve, outreachende, persoonlijke één op één benadering. De aandacht richt zich niet uitsluitend op het aspect van het leven waar het in het verleden fout is gegaan, maar richt zich vooral op versterking van de algemene positie van de jongere en diens ouder(s)/verzorger(s) in de maatschappij. Humanitas biedt verschillende vormen van opvoedingsondersteuning.

Allereerst is daar ´Home-Start´: dit is een laagdrempelige vorm van opvoedingsondersteuning die door vrijwilligers gegeven wordt. Dit is de lichtste vorm van opvoedingsondersteuning die Humanitas biedt. Deze begeleiding is voor maximaal een jaar inzetbaar.

Ook heeft Humanitas het *´Jouw Project´:* Deze opvoedingsondersteuning valt meer onder de categorie gezinscoaching en wordt met name ingezet bij zogenaamde ´multiproblem´-gezinnen: Dit betekent dat er op 3 of meer leefgebieden problemen zijn. Begeleiding van een professionele hulpverlener duurt gemiddeld zes tot negen maanden.

Hoe ziet de praktische uitvoering van de ondersteuning eruit?

'Home-Start': Gezinnen melden zich aan, meestal zijn zij verwezen door het Centrum voor Jeugd en Gezin of het consultatiebureau. De coördinator gaat na aanmelding op huisbezoek en stelt samen met de ouder(s) leervragen op. Daarna wordt er een ervaren vrijwilliger, dit zijn meestal ervaren ouders of studenten, aangewezen als begeleider. Deze gaat bij het gezin op huisbezoek.

'Jouw Project': De gezinnen die bij deze vorm van opvoedingsondersteuning terecht komen zijn over het algemeen verwezen door de DOSA (Deelgemeentelijke Organisatie Sluitende Aanpak), Centrum voor Jeugd en Gezin of het schoolmaatschappelijk werk. Deze opvoedingsondersteuning wordt geboden door professionele hulpverleners, maatschappelijk werkers en sociaal pedagogisch hulpverleners.

Waarom biedt Humanitas opvoedingsondersteuning aan?

'Home-Start' is een project wat preventief werkt. Hiermee wil Humanitas zware problemen proberen te voorkomen.

Het 'Jouw Project' is er op gericht om de ergste problematiek te verminderen, zodat gezinnen zelf weer verder kunnen.

Eén van de belangrijkste doelen is dat de jongeren en hun ouders(s)/verzorger(s) weer 'grip krijgen' op het eigen leven en dat de zelfregulatie wordt hersteld. Humanitas heeft verschillende projecten op het gebied van opvoedingsondersteuning.

Welzijnsorganisatie Perspect

Wat voor soort opvoedingsondersteuning biedt Welzijnsorganisatie Perspect?

Perspect is een organisatie die oudercursussen organiseert, coördineert, begeleidt en geeft en daarnaast ook wijknetwerkoverleggen coördineert. *('Peuter in Zicht', 'Opvoeden en Zo'* en *'Omgaan met Pubers'*). Perspect werkt hierin samen met scholen, peuterspeelzalen, kinderdagopvang, CJG en AMW. Dit zijn ongeveer dertien oudercursussen per jaar. Een cursus bestaat uit vijf of zes bijeenkomsten van twee uur. Daarin werken zij samen met scholen, peuterspeelzalen, kinderdagopvang, het Centrum voor Jeugd en Gezin en algemeen maatschappelijk werk.

Hoe ziet de praktische uitvoering van de ondersteuning eruit?

1. Perspect organiseert wijknetwerkoverleggen, deze zijn voor iedereen die werkt met kinderen tussen de 0 en de 12 jaar. Het doel daarvan is:
    - Als organisaties / werkers kennis maken met elkaar
    - Weten wat elke organisatie doet
    - Samenwerken
    - Doorverwijzen
    - Elkaar informeren over verschillende onderwerpen (bijvoorbeeld een fysio vertelt over teenlopen, een logopedist verteld over slap mondgedrag, het AMW: over hulp bij schulden, enz.)
2. IJsselmonde heeft vier wijken en in elke wijk is vier keer per jaar een bijeenkomst van twee uur. Alle werkers binnen Perspect zijn getraind om het gesprek met ouders aan te gaan, ook als dit

zware gesprekken zijn over opvoeding, zorgen of mishandeling. Zij weten ook waar deze ouders of kinderen naar doorverwezen kunnen worden en handelen daar ook naar.

3. Perspect heeft een groot aanbod aan activiteiten waarin opvoeding een belangrijke rol speelt *('Speel-Instuif', '2 jarige feest', 'kinderwerk', 'speel-o-theek', 'opvoeddebatten',…).*

Waarom biedt Perspect opvoedingsondersteuning aan?
Perspect in een welzijnsorganisatie en dit betekend dat zij contact hebben met iedereen die in IJsselmonde woont en spelen in op de vraag van deze mensen. Perspect richt zich hierbij op de versterking van kansen tot maatschappelijke zelfstandigheid voor alle IJsselmondenaren door het verbeteren van de sociale kwaliteit van de leef-en woonomgeving.

Stichting Welzijn Feijenoord
Wat voor soort opvoedingsondersteuning biedt Stichting Welzijn Feijenoord?
SWF biedt preventieve, laagdrempelige opvoedingsondersteuning aan ouders met kinderen van 0-18 jaar in de deelgemeente Feijenoord. Zij bieden een pedagogisch spreekuur, themabijeenkomsten en cursussen (evidence-based). SWF werkt outreachend, dus voert bijeenkomsten uit waar ouders zijn. Onder andere op scholen, peuterspeelzalen en in kinderdagverblijven.
Hoe ziet de praktische uitvoering van de ondersteuning eruit?
In elke wijk van de deelgemeente is er een team van opvoedingsondersteuning actief. In iedere wijk is een pedagoog die zestien uur per week werkt. Daarnaast is er een coördinator die contacten onderhoudt in de wijk en een groepswerker die cursussen en themabijeenkomsten geeft. Er is een teammanager die alle medewerkers uit de deelgemeente aanstuurt.
Waarom biedt Stichting Welzijn Feijenoord opvoedingsondersteuning aan?
Er zijn verschillende doelen die SWF wil bereiken met hun aanbod. Dit zijn de belangrijkste doelen:

- Empowerment van vrouwen
- Ouders tools bieden om zelf weer met vertrouwen te kunnen opvoeden
- Achterstandsbestrijding

Agathos
Wat voor soort opvoedingsondersteuning biedt Agathos?
Agathos werkt op een CIZ indicatie voor AWBZ zorg. Je komt voor financiering via de AWBZ in aanmerking als er sprake is van een verstandelijke handicap of een psychiatrische diagnose. De opvoedingsondersteuning van Agathos wordt ingezet in gezinnen waar bij een van de ouders of een van de kinderen sprake is van een laag IQ (<70) of een psychiatrische diagnose. Agathos biedt opvoedingsondersteuning in de thuissituatie (hoe stel je regels, wanneer ben je consequent, wat kan je wel van de kinderen vragen, wat niet, enz.). Daarbij wordt tegelijkertijd ook hulp gegeven op andere probleemgebieden zoals administratie, financiën, relaties, enz.
Hoe ziet de praktische uitvoering van de ondersteuning eruit?
Wanneer een toewijzing van de indicatie bij Agathos binnenkomt, wordt het aantal uren zorg vastgesteld. Dat is gemiddeld zo'n drie uur per week. In die tijd kan de begeleiding zich richten op ouders en met hen nadenken over wat zij belangrijk vinden in de opvoeding, wat de kinderen nodig hebben en hoe ze dat gaan aanpakken. Dat wordt vastgelegd in een hulpverleningsplan. De begeleiding kan zich ook richten op het kind, bijv. wanneer er sprake is van autisme of ADHD. Dan wordt er meer aandacht besteed aan structuur en voorspelbaarheid, leren herkennen van emoties en daarmee omgaan. Ouders worden handvatten aangereikt hoe zij (beter) met dit kind kunnen omgaan.
Bij ouders met een laag IQ (LVG) werkt het goed om voorbeeldgedrag te laten zien en aan praktische opdrachten te werken. Ouders met een psychiatrische stoornis hebben weer een andere aanpak nodig. Verder gaat Agathos ook mee 'naar buiten', zij leggen contact met school, kinderopvang, het Centrum voor Jeugd en Gezin en andere hulpverleners en proberen zo de hulpverlening aan het gezin te stroomlijnen en op elkaar af te stemmen.
Waarom bieden jullie opvoedingsondersteuning?
Agathos biedt hulp waar het nodig is. Agathos volgt daarin de Bijbelse opdracht na: "Doet goed aan allen".

Bureau Jeugdzorg
Bieden jullie opvoedingsondersteuning?
Nee, wij werken wel veel samen, maar bieden zelf geen opvoedingsondersteuning aan. Daarvoor verwijzen wij door naar andere organisaties

DOSA
Bieden jullie opvoedingsondersteuning?
Nee, wij verwijzen over het algemeen door naar andere organisaties voor opvoedingsondersteuning. Wel bieden we soms een individueel hulpverleningstraject aan waarin ook aandacht wordt besteed aan de opvoeding(sproblemen).

Centrum voor Jeugd en Gezin
Wat voor soort opvoedingsondersteuning biedt het Centrum voor Jeugd en Gezin?
Binnen het Centrum voor jeugd en gezin worden er verschillende vormen van opvoedingsondersteuning geboden. Ouders van kinderen van 0 tot 23 kunnen tijdens hun bezoeken aan het consultatiebureau en/of schoolarts en schoolverpleegkundige opvoedkundige vragen stellen. Ook kunnen ouders de opvoedlijn bellen of gewoon binnen wandelen. Wanneer dit nog niet voldoende biedt voor ouders kunnen ze worden doorverwezen naar de pedagoog of de opvoedhulp aan huis.
Verder hebben we pre/voorzorg-verpleegkundigen, pedagogen, opvoedhulp in huis, interventie-verpleegkundigen die onder andere de training 'stevig ouderschap' geven en gezinscoaches in dienst.
We zijn bezig met het ontwikkelen van themabijeenkomsten voor ouders en stellen ruimte beschikbaar voor zorgaanbieders (onder andere Flexus-Jeugdplein die SoVa-training geeft en GGZ).
Daarnaast werken we veel samen met lokale partners (onder andere School maatschappelijk werk, het sociale team en Context) en Bureau jeugdzorg, GGZ-jeugd en MEE. Ook stemmen we de regie over gezinnen af met partners als het lokaal zorgnetwerk, lokale teams huiselijk geweld, bureau jeugdzorg en DOSA.
Hoe ziet de praktische uitvoering van de ondersteuning eruit?
Wij bieden soorten interventies die specifiek gericht zijn op opvoedingsondersteuning nl. De pedagoog en de opvoedhulp aan huis:

- De ouders worden door de jeugdverpleegkundige, of de jeugdarts van het Centrum voor jeugd en gezin doorverwezen naar de pedagoog of opvoedhulp aan huis. Ook schoolmaatschappelijk werkers kunnen aanmelden.
- De pedagoog kan de ouders in een aantal gesprekken begeleiden en adviseren.
- De pedagoog helpt ouders om de problemen die ze ervaren in de opvoeding beter te begrijpen. Samen met ouders denkt de pedagoog na over andere manieren van omgaan met specifiek gedrag . ook is het mogelijk dat de pedagoog het kind observeert op het kinderdagverblijf, peuterspeelzaal school of thuis. Kinderen boven de twaalf jaar kunnen ook zelf in gesprek met de pedagoog. Wanneer de hulp niet voldoende blijkt, dan kijkt de pedagoog samen met de ouders naar andere mogelijkheden.
- De Opvoedhulp aan huis in maximaal 12 huisbezoeken geeft de opvoedhulp praktische/coachende opvoedingsondersteuning. De opvoedhulp komt in de thuissituatie praktische tips geven waarmee ouders direct mee aan de slag kunnen.

Ook participeren we in vele overlegvormen (onder andere multidisciplinaire overleggen, zorg- en adviesteamoverleggen, jeugdbuurtnetwerkoverleg, LTHG-overleg, DOSA-overleg) om zorgsignalen zo snel mogelijk in beeld te krijgen en om tot een gezinsgericht Plan van Aanpak (+ afstemming zorg/ afspraken casusregie) te komen.
Waarom biedt het Centrum voor Jeugd en Gezin opvoedingsondersteuning aan?
Het CJG biedt opvoedingsondersteuning aan omdat we een laagdrempelig centrum willen zijn waar alle ouders terecht kunnen met al hun vragen over de ontwikkeling en opvoeding van hun kind. Wij werken vanuit het preventieve kader

4.5 SAMENVATTING PRAKTIJKONDERZOEK

4.5.1 WAT ZIJN DE ERVARINGEN VAN (OUD-)CURSISTEN?

Er zijn veertien respondenten geïnterviewd die de cursus in het verleden hebben gevolgd. Gesteld kan worden dat 86% van deze respondenten tevreden is over de cursus zoals die in het verleden is gegeven:

- Twaalf van de veertien respondenten die de opvoedingsondersteuning in het verleden heeft gevolgd, geven aan tevreden te zijn met het aanbod van de thema's die tijdens 'hun' cursus besproken werden.
- Dertien respondenten geven aan het prettig te vinden de cursus te volgen binnen een multiculturele setting.
- Vooraf hadden de meeste respondenten als verwachting dat de opvoedingsondersteuning leerzaam zou zijn, bij dertien is deze verwachting bevredigd. Slechts één geeft aan niets geleerd te hebben en de hulpverleners niet deskundig genoeg te vinden.

4.5.2 WAT IS DE OORZAAK VAN DE LAGE OPKOMST BIJ DE OPVOEDINGSCURSUS?

De oorzaak van de lage opkomst ligt niet aan het ontbreken van behoefte aan opvoedingsondersteuning. Dertig respondenten zijn op dit punt bevraagd. Veertien hiervan hebben eerder deelgenomen aan de cursus; de resterende groep was onbekend met de cursus. Van de totale groep geven achtentwintig respondenten (93%) aan de opvoedingsondersteuning in de toekomst te willen volgen. Desondanks neemt een groot deel van deze groep niet deel aan de opvoedingscursus. De volgende redenen zijn daarvoor aangedragen door de hulpverleners en doelgroep:

- De hulpverleners vermoeden dat de doelgroep angsten heeft rond het onderwerp 'opvoeding', met name voor de eigen culturele groep en bemoeienis van instanties als Bureau Jeugdzorg en het Advies- en meldpunt kindermishandeling. Dit wordt door een klein deel van de respondenten (ong. 7%) bevestigd.
- Een andere oorzaak van de lage opkomst die hulpverleners aangeven is dat de mensen die worden uitgenodigd al teveel belast zijn met hulpverlening op andere leefgebieden, waardoor er geen ruimte is om de opvoedingsondersteuning te gaan volgen. Hier is geen onderzoek naar gedaan. Het is echter waarschijnlijk gezien het karakter van de Tarwewijk (zie paragraaf 1.1.2).
- Het tijdstip en de frequentie van de bijeenkomsten zijn een struikelblok voor de helft van de respondenten die aangeven de opvoedingsondersteuning te willen volgen.
- Het kan ook een oorzaak zijn dat het door 'cultureel bepaalde gewoonten' het onbeleefd is om 'nee' te zeggen. Het is de ervaring van de hulpverleners van House of Hope dat mensen tot een uur voordat de cursus begint, aangeven dat ze komen naar de opvoedingsondersteuning, terwijl ze uiteindelijk niet op komen dagen.
- Verder is uit de gesprekken met de respondenten naar voren gekomen dat de helft van de respondenten niet afweet van het bestaan van de opvoedingsondersteuning bij House of Hope. Een aantal respondenten kennen het woord 'opvoeding' niet, geven zij aan. Hulpverleners hebben hen echter wel uitgenodigd voor de opvoedingscursus. Doordat ze echter het woord 'opvoeding' niet kennen, weten ze ook niet wat 'opvoedingscursus' inhoud.

4.5.3 WELKE BELEMMERINGEN ZIJN ER IN DE VERSCHILLENDE CULTUREN OM OVER OPVOEDING TE PRATEN?

Tien van de dertig respondenten geven aan moeite te hebben om met niet-intimi te praten over de opvoeding van hun kinderen. De belangrijkste redenen daarvoor zijn: schaamte, angst voor roddel en angst voor instanties als Bureau Jeugdzorg en Advies- en Meldpunt Kindermishandeling.
De hulpverleners signaleren deze belemmeringen ook en zien daarnaast dat het een belemmering kan zijn wanneer ouders uit dezelfde cultuur deelnemen aan de opvoedingsondersteuning. Zij weten hoe bepaalde zaken in hun eigen cultuur gewaardeerd worden. Schaamte voor mensen uit de eigen cultuur kan mogelijk een belemmering zijn.

4.5.4 WAT ZIJN DE BEHOEFTE(N) VAN OUDERS (DIE BIJ HOUSE OF HOPE KOMEN) OP HET GEBIED VAN ONDERSTEUNING BIJ HET OPVOEDEN?

- Drieëntwintig van de achtentwintig respondenten hebben de voorkeur voor opvoedingsondersteuning in groepsverband.
- Eenentwintig respondenten geven aan een multiculturele setting te prefereren boven een setting met alleen deelnemers uit hun eigen cultuur. De respondenten geven dus aan dat de huidige vorm, een multiculturele groep, hun voorkeur heeft.
- Veertien (van de drieëntwintig) respondenten geven aan liever een vastere en duidelijkere structuur in de frequentie van de bijeenkomsten te hebben, dan die zoals die nu is. De dag en het

tijdstip, woensdagochtend van 9:30-11:00 uur, is voor de helft van de respondenten prima. De andere helft kan op dat moment echter niet.
- De hulpverleners denken dat de theoretische inhoud binnen de opvoedingsondersteuning zo 'klein' mogelijk gehouden moet worden. Dit is in tegenspraak met de behoefte van de doelgroep op dit gebied. Zij willen met name theorie en praktische tips en de ruimte om hun eigen vragen te kunnen stellen.
- De hulpverleners hebben het idee dat de relatie van de cursist met de hulpverlener van essentieel belang is. Als er veiligheid is, zullen ouders eerder hun problemen op tafel leggen.
- Ook vermoeden de hulpverleners dat het belangrijk is om specifiek aandacht te besteden aan de culturele eigenheid van de ouder. De ouder zelf geeft echter aan dat zij daar helemaal niet zo'n behoefte aan heeft. Zij geven aan juist meer te willen weten over de Nederlandse cultuur en wat Nederland belangrijk vindt in de opvoeding van kinderen. Slechts drie ouders geven aan dat zij hun kinderen puur in hun eigen cultuur willen opvoeden. De overige zevenentwintig zijn zich bewust dat hun kinderen in Nederland opgroeien en zich hier zullen moeten redden. Als ouder willen zij hun kinderen daarin weerbaar maken.

4.5.5 WAT TYPEERT DE OPVOEDING VAN DE CLIËNTEN VAN HOUSE OF HOPE MET HUN VERSCHILLENDE CULTURELE ACHTERGROND?

Omdat House of Hope aangeeft de culturele eigenheid belangrijk te vinden, is onderzoek gedaan naar de verschillende opvoedingsstijlen en –doelen en naar hoe ouders hun kinderen opvoeden binnen de twee (of meer) culturen waarmee zij te maken hebben. Dit levert de volgende profielschets op van de doelgroep:

Opvoedingsstijlen

De respondenten zien hun opvoeding meest als 'streng', 'ondersteunend' en 'controlerend'. Er is ingezoomd op de culturele achtergrond van de respondenten en aangetoond welke manier van opvoeden typerend is voor elke cultuur gezien vanuit de afgenomen interviews.

Opvoedingsdoelen

De belangrijkste opvoedingsdoelen die de respondenten hebben zijn 'maatschappelijk presteren', 'religie' en 'respect'. Er is ingezoomd op de culturele achtergrond van de respondenten en aangetoond welke opvoedingsdoelen belangrijk zijn in elke cultuur.

Culturele opvoeding

De meeste respondenten proberen hun kinderen op te voeden binnen zowel de eigen als de Nederlandse cultuur. Vier respondenten geven aan alle culturen waar ze mee in aanraking komen te integreren in hun opvoeding. Drie respondenten geven aan alleen vanuit de eigen cultuur op te voeden.

Wat opvalt is dat de respondenten onderling wel wat verschillen in opvoedingsstijl en de opvoedingsdoelen die zij hebben, maar dat zij in de eerste plaats gewoon een ouder zijn die het beste wil voor zijn of haar kind.

4.5.6 WAT HEBBEN HULPVERLENERS NODIG OM DE OPVOEDINGSONDERSTEUNING TE KUNNEN BIEDEN?

House of Hope heeft een visie wat betreft de opvoedingsondersteuning (zie paragraaf 4.5.7), deze visie moet echter omgezet kunnen worden in concreet handelen:
- De hulpverleners geven aan dat zij een theoretische basis nodig hebben, waarop ze de cursus kunnen bouwen. Deze basis moet dan aansluiten bij de visie van House of Hope. Vanuit die basis kan de invulling van de cursus wat vrijer worden ingevuld.
- Daarnaast willen de hulpverleners graag de behoeften van de doelgroep in beeld krijgen, als het gaat over de inhoud, vorm en frequentie van de opvoedingsondersteuning.
- Ook geven zij aan hun vaardigheden te willen ontwikkelen in het leiden van groepsgesprekken.

4.5.7 WAT IS DE VISIE VAN HOUSE OF HOPE OP HET GEBIED VAN MULTICULTURELE OPVOEDINGSONDERSTEUNING IN NEDERLAND?

De huidige visie van House of Hope laat zich als volgt samenvatten:
- House of Hope wil zich onderscheiden van andere organisaties door bij de opvoedingsondersteuning aandacht te hebben voor de culturele achtergrond van de ouder. Ze wil de ouders in hun eigen krachten versterken. Dit past bij de presentietheorie waaruit House of Hope werkt.
- De drie belangrijkste doelen van de opvoedingsondersteuning zijn:
  - Identiteit van de ouder versterken en daarin aandacht besteden aan de culturele eigenheid
  - Ouders voeden hun kinderen bewust op

    - Informatie geven over de Nederlandse samenleving, zodat de ouder (en daarmee ook de kinderen) weerbaarder worden
- House of Hope kiest ervoor om de opvoedingsondersteuning in groepsvorm aan te bieden. Ook wil ze ingaan op opvoedingsvragen, in plaats van op opvoedingsproblemen van ouders.
- Het is de bedoeling dat hulpverleners eventuele opvoedingsproblemen signaleren tijdens de bijeenkomsten en signalen door geven aan het team van House of Hope. Het team zal dan kijken wat er nodig is en kan eventueel kiezen voor doorverwijzing.
- House of Hope kiest voor een multiculturele samenstelling van de groep, omdat daarmee patronen of groepsprocessen die er binnen één cultuur kunnen zijn eerder worden doorbroken.

4.5.8 WAT BIEDEN ANDERE ORGANISATIES IN DE WIJK OP HET GEBIED VAN OPVOEDINGSONDERSTEUNING?

De meeste organisaties die opvoedingsondersteuning bieden op Rotterdam-Zuid geven individueel gerichte opvoedingsondersteuning. Perspect biedt ook groepsopvoedingsondersteuning aan. Zij werken echter niet in Charlois / Tarwewijk, maar in IJsselmonde. Het Centrum voor Jeugd en Gezin is naast House of Hope de enige die opvoedingsondersteuning aanbied in groepsvorm. Omdat niet alle organisaties die voor dit onderzoek benaderd zijn, gereageerd hebben, kan het zijn dat niet het complete aanbod in de wijk in kaart is gebracht.

5. Conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk is antwoord gegeven op de hoofdvraag. Om antwoord te krijgen op de hoofdvraag zijn er een aantal deelvragen geformuleerd aan het begin van dit onderzoek. Deze deelvragen zijn beantwoord door verschillende soorten onderzoek die zijn uitgevoerd. Dit is te lezen in de hoofdstukken 3 en 4. In dit hoofdstuk zijn de resultaten aan elkaar gekoppeld en van daaruit zijn er conclusies geformuleerd. Als afsluiting van paragraaf 5.1 is er een eindconclusie geschreven. Paragraaf 5.2 bevat de aanbevelingen.

5.1 Conclusies

De hoofdvraag van dit onderzoek luidt:

"Wat is een passende manier om ondersteuning te bieden in het opvoeden aan de multiculturele doelgroep van House of Hope?"

Uit de resultaten blijkt dat de respondenten, die eerder de opvoedingscursus hebben gevolgd, over het algemeen tevreden en positief zijn over de opvoedingsondersteuning die ze hebben gevolgd. Ruim 85% van de oud-cursisten geeft aan tevreden te zijn met de onderwerpen die aan bod geweest zijn. Ook de vorm van de cursus is naar tevredenheid geweest. Eén respondent geeft aan niets geleerd te hebben en de hulpverleners niet deskundig genoeg te vinden. Deze uitkomsten staan in tegenstelling tot de gedachten die hulpverleners hebben over de ervaringen van de oud-cursisten. Hulpverleners denken dat de manier van cursus geven volgens de methode 'Bon Kria' niet aansluit bij het niveau en behoeften van de doelgroep. De cursus zou te theoretisch zijn.

De hulpverleners hechten sterk aan het zoeken naar aansluiting bij de culturele achtergrond van de cursisten. Ze signaleren dat er in de reguliere hulverlening erg weinig aandacht hiervoor is en dat de doelgroep te westers benaderd wordt. Hier wil House of Hope zich in onderscheiden. In de opvoedingscursus wordt daarom voor een belangrijk deel ingezet op reflectie op de Nederlandse en eigen culturele achtergrond. Er wordt stil gestaan bij de vraag welke normen en waarden de cursist daaruit wil integreren in de opvoeding. Hier ligt een spanningsveld. In wezen is aandacht voor het individu en reflectie een erg Westerse benadering. De respondenten geven aan juist behoefte te hebben aan kennis over opvoeden in Nederland. Deze behoefte komt overigens ook uit de literatuurstudie naar voren. De respondenten lijken eerder behoefte te hebben aan theorie dan aan reflectie. Bij de visievorming van House of Hope op de opvoedingsondersteuning, lijkt het erop dat twee belangrijke uitgangspunten (namelijk: aansluiten bij de doelgroep en oog hebben voor de culturele eigenheid) elkaar tegenwerken. Wanneer er teveel aandacht is voor de culturele eigenheid van de cliënt en deze daar geen behoefte aan heeft, kan het zijn dat House of Hope door die benadering geen aansluiting heeft bij de doelgroep. House of Hope hecht aan vraaggericht werken, ze wil luisteren naar de cliënt om bij de behoefte van de cliënt aan te sluiten. Door dit onderzoek kan er meer aansluiting gevonden worden bij de behoeften van de doelgroep, doordat deze in kaart zijn gebracht.
Uit de resultaten komt naar voren dat de ouders veel dezelfde verlangens, wensen en doelen hebben ten opzichte van de opvoeding van hun kinderen. Deze zijn veel minder cultureel bepaald dan men vaak denkt. Dit maakt ook dat het dus minder belangrijk is om sterk de nadruk te leggen op de culturele eigenheid van de cursist.

Een derde van de respondenten heeft schroom om met niet-intimi te praten over de opvoeding van hun kind(eren). Drieënnegentig procent van alle respondenten geeft echter aan wel behoefte te hebben aan opvoedingsondersteuning. Een analyse van hun antwoorden leert dat zij de opvoedingsondersteuning zien als een activiteit waar men nieuwe dingen leert en niet als een activiteit waar gepraat kan worden over opvoedingsproblemen. Dertig procent van deze respondenten behoren opvallend genoeg tot de groep die aangaven niet met anderen te willen praten over de opvoeding.
Hoe zijn deze resultaten met elkaar te verenigen? Al eerder is geconcludeerd dat de respondenten meer behoefte hebben aan theorie dan aan reflectie. Wanneer de opvoedingsondersteuning theoretischer is, kunnen zij 'veilig luisteren', zonder zichzelf kwetsbaar te hoeven opstellen.
Het lijkt erop dat de doelgroep meer behoefte heeft aan opvoedingsvoorlichting in plaats van ondersteuning bij opvoedingsvragen (Deze begrippen zijn in paragraaf 3.2.4 uitgelegd).

Volgens de onderzoekers wordt de lage opkomst bij de opvoedingsondersteuning veroorzaakt doordat:

- de helft van de respondenten niet weet dat er opvoedingsondersteuning gegeven wordt.
- een aantal respondenten niet weet wat het woord 'opvoeding' betekent.
- de helft van de respondenten aangeeft dat het tijdstip van de cursus niet uitkomt.

- het in sommige culturen ongepast is om 'nee' te zeggen, wanneer je ergens voor wordt uitgenodigd. Deze verklaring sluit aan bij de ervaring van de hulpverleners.

Hulpverleners geven zelf als verklaring voor de lage opkomst dat de mensen die worden uitgenodigd overvoert worden met hulpverlening op allerlei gebieden. Zij opperen de mogelijkheid om eventueel een andere doelgroep te benaderen als potentiële kandidaten voor opvoedingsondersteuning. Dit kunnen bijvoorbeeld mensen zijn die komen op 'de inloop'.

Hulpverleners hebben behoefte aan:

- een theoretische basis waaruit ze de cursus inhoud kunnen geven. Deze theoretische basis moet aansluiten bij de visie die House of Hope heeft verwoord in dit onderzoek. Daarnaast is het belangrijk om in de gaten te houden dat er met de theoretische basis ook aansluiting is bij de doelgroep.
- kennis van de behoeften van de doelgroep. Op deze vraag is antwoord gegeven middels dit onderzoek. De belangrijkste behoeften van ouders zijn te lezen in paragraaf 4.2.4.
- een keuze ten aanzien van de vorm van de opvoedingsondersteuning. De hulpverleners hebben de voorkeur om de opvoedingsondersteuning in groepsverband en in een multiculturele setting aan te bieden. Dit komt overeen met de wensen van de doelgroep.

EINDCONCLUSIE

Het is een aandachtspunt voor House of Hope dat er geen discrepantie ontstaat tussen de visie van House of Hope en de behoeften van de doelgroep. Als hier aandacht aan wordt besteed, wordt er een passende manier gevonden om opvoedingsondersteuning te bieden aan de multiculturele doelgroep van House of Hope. Er kan dan rekening gehouden worden met de behoeften van de doelgroep, wat betreft uitvoerend niveau, maar ook met de behoeften en visie van de hulpverleners.

Om deze aandachtspunten onder handen te nemen, zijn er in paragraaf 5.2 een aantal aanbevelingen geformuleerd.

5.2 AANBEVELINGEN

DOELGROEP

De onderzoekers adviseren House of Hope om vast te stellen welk doel zij heeft met de opvoedingsondersteuning. Wil zij ouders ondersteunen bij opvoedingsvragen of bij opvoedingsspanning(zie paragraaf 3.2.4)?

- Het boek van M. Burggraaff-Huiskes: "Opvoedingsondersteuning als bijzondere vorm van preventie" biedt handvatten om te kunnen bepalen welke soort opvoedingsondersteuning past in welke situatie.

Als House of Hope kiest om ouders te ondersteunen bij opvoedingsspanning, moet het duidelijk zijn dat dan het doel is om verergeren van de spanning te voorkomen. Het zal in de praktijk gaan om het bieden van ondersteuning bij persoonlijke problemen die ouders ervaren. Als House of Hope kiest voor opvoedingsvoorlichting, wat een meer laagdrempelige activiteit is, kan erover nagedacht worden om potentiële kandidaten wijkbreed uit te nodigen. Iedere ouder heeft van tijd tot tijd vragen (hoofdstuk 3).

- De onderzoekers raden House of Hope aan om zich te richten op opvoedingsvoorlichting.

Als er een keuze is gemaakt welk doel de opvoedingsondersteuning heeft, wordt het voor House of Hope makkelijker om te kiezen welke doelgroep zij wil bereiken. Als House of Hope het advies opvolgt om zich te richten op opvoedingsvoorlichting, kunnen er mensen benaderd worden die niet zozeer in spanning leven en daarom minder overvoerd worden door allerlei hulpverlening.

- Er kunnen bezoekers van 'de inloop' uitgenodigd worden. Deze staan over het algemeen bekend als mensen die minder in multiproblemsituaties verkeren dan de cliënten van House of Hope.
- Verder kan er gebruik gemaakt worden van zogenaamde netwerkers. Dit zijn mensen die in de wijk wonen en veel contacten hebben met buren, straatgenoten en andere wijkbewoners. Zij kunnen een brug zijn naar nieuwe potentiële cursisten. Deze netwerkers kunnen House of Hope helpen om de beoogde doelgroep meer wijkbreed te bereiken.

Op dit moment worden er vrijwel alleen cliënten van House of Hope benaderd. Deze mensen hebben vaak meerdere problemen, waardoor er eerder sprake zal zijn van opvoedingsspanning. Deze spanning vraagt om specifieke opvoedingsondersteuning.

- De onderzoekers adviseren House of Hope om deze cliënten door te verwijzen naar instellingen die gespecialiseerd zijn in het bieden van opvoedingsondersteuning of praktische pedagogische gezinsbegeleiding. Het is van belang dat de cursusleiders, maar ook de hulpverleners van House of Hope signalen van deze problematiek kunnen herkennen.

Om door te kunnen verwijzen is er een sociale kaart nodig. Er is tijdens dit onderzoek in kaart gebracht wat verschillende organisaties in de Tarwewijk en omgeving aanbieden op het gebied van opvoedingsondersteuning.

- House of Hope kan van deze gegevens een overzicht maken. Dit overzicht kan het team van House of Hope helpen als ouders doorverwezen moeten worden voor intensievere hulp bij het opvoeden. Wanneer House of Hope afspraken maakt met andere organisaties, kan er een goede samenwerking ontstaan tussen de organisaties, waardoor ouders goed geholpen kunnen worden.
- De ouderzoekers adviseren House of Hope langs te gaan bij het Centrum voor Jeugd en Gezin. Het CJG biedt erg veel aan op het gebied van opvoedingsondersteuning. Er kan dan gekeken worden naar mogelijkheden in samenwerking, overleg, kennis uitwisseling, etc.

De helft van de respondenten geeft aan niet te weten van het bestaan van de opvoedingsondersteuning. Zodra House of Hope weet op welke doelgroep ze zich wil richten, kan de onbekendheid van de opvoedingsondersteuning aangepakt worden.

- De onderzoekers adviseren om de opvoedingscursus anders te benoemen, omdat het woord 'opvoeding' redelijk onbekend is. Voorbeelden zijn: oudercursus of oudergroep.
- Het geeft de doelgroep duidelijkheid, als House of Hope het doel en de inhoud van de opvoedingsondersteuning kort benoemen. Dit kan op de flyer geschreven worden, of het kan mondeling verteld worden. Een ander idee is om flyers in verschillende talen te drukken, zodat de doelgroep weet wat de inhoud is van de cursus waarvoor ze worden uitgenodigd.

Als het doel en de inhoud helder benoemd kan worden naar de doelgroep, kan dit ervoor zorgen dat eventuele belemmeringen, zoals angst voor het onbekende, weggenomen worden. Door te richten op voorlichting, kan de drempel voor ouders met schaamtegevoel minder hoog liggen, omdat ouders redelijk anoniem kunnen consumeren van dit aanbod.

De hulpverleners willen graag aansluiten bij de behoeften van de doelgroep. De doelgroep heeft een aantal wensen genoemd. Deze wensen zijn vertaald in concrete aanbevelingen:

- Respondenten geven aan dat ze graag ruimte willen om hun eigen vragen te kunnen stellen en praktische theorie te willen krijgen.
- Ouders hebben behoefte aan informatie en niet aan 'graven in hun culturele achtergrond'. Ze willen juist weten hoe zij in Nederland hun kinderen moeten opvoeden. Zij willen weten hoe dingen in Nederland werken, wat de Nederlandse verwachtingen zijn van hun als ouders, etc. Dit is overigens ook wat de Nederlandse samenleving eist van allochtone ouders. Het is daarom belangrijk dat de cursus thema's behandeld zoals thema 'Bureau Jeugdzorg' en 'Centrum voor Jeugd en Gezin'..
- Een opzet kan bijvoorbeeld zijn: Algemeen thema van een serie bijeenkomsten: *Opvoeden in Nederland* (of opvoeden in Rotterdam). Het is goed om uit te gaan van de Nederlandse context. Vervolgens kan er per bijeenkomst een thema behandeld worden die in het verlengde liggen van het algemene uitgangspunt, bijvoorbeeld:
  - *Uw kind en school(loopbaan)*
  - *Uw kind en Bureau Jeugdzorg*
  - *Uw kind en de politie*
  - *Uw kind en de taal*
  - *Uw kind en vrije tijd*
  - *Uw kind en vriendjes/vriendinnetjes*
  - *Etc.*

  Het is een mogelijkheid om een spreker uit te nodigen voor een themabijeenkomst. Het is dan goed om een informeel gedeelte te plannen waarin nagepraat kan worden met alleen de cursusleider over de ervaringen.

- Het is goed om kinderen op te vangen tijdens de bijeenkomsten, zodat de ouders hun handen vrij hebben.
- De respondenten geven de voorkeur aan opvoedingsondersteuning in een multicultureel samengestelde groep
- De onderzoekers raden aan de frequentie van de bijeenkomsten te wijzigen naar één keer per twee weken of één keer per maand, in plaats van de huidige frequentie (drie blokken van drie bijeenkomsten verspreid over het jaar). Dit geeft meer duidelijkheid.

TOOLKIT HULPVERLENERS

Hulpverleners hebben aangegeven dat ze behoefte hebben aan achtergrondinformatie over opvoeding in verschillende culturen.

- Er is in hoofdstuk 3 een schets gegeven van opvoedingsstijlen en opvoedingsdoelen per cultuur. Daarnaast is er wat achtergrondinformatie genoemd over de situatie van ouders en kinderen die vanuit een andere cultuur in Nederland gekomen zijn. Boeken die ter verdieping op deze onderwerpen gelezen kunnen worden zijn:
  - *L. Eldering; Cultuur en opvoeding*
    ISBN: 9789056378493
  - *Van Keulen; Van alles wat meenemen – diversiteit in opvoedingsstijlen in Nederland*
    ISBN: 9789046902233
  - *M. Kleijwegt; Onzichtbare ouders De buurt van Mohammed B. Dit boek geeft een gedetailleerd verslag, geschreven door een ondernemende journaliste, over de leefwereld van gewone allochtone gezinnen in Nederland.*
    ISBN: 9789058072313
  - *T. Pels; Opvoeding in Marokkaanse gezinnen in Nederland*
    ISBN: 9789023233442
- Daarnaast wil de cursusleider graag meer informatie over een mogelijke theoretische basis om de opvoedingsondersteuning te kunnen baseren. Hieronder worden een aantal bronnen genoemd die mogelijk helpend zijn:
  - *A. van der Pas; Handboek methodische ouderbegeleiding deel 8*
    ISBN: 9061004373
  - *M. Burggraaff-Huiskes; Opvoedingsondersteuning als bijzondere vorm van preventie ISBN: 9789046900764*
  - *M. van der Most van Spijk; Opvoeden in beeld – Handleiding voor een serie themabijeenkomsten over opvoeden in twee culturen (NIZW) ISBN: 9050508278*

  - *http://www.nji.nl: Dit is een website van het Nederlands Jeugd Instituut en hierop staat veel informatie over jeugd en opvoeding, projecten, trainingen, etc.*
- Verder zijn er wat basistheorieën en modellen die als basis gebruikt kunnen worden. Een voorbeeld is het balansmodel van Bakker e.a. (1997) (zie onderaan, schema). Er kan ingespeeld worden door de cursusleiders om het draagkracht te versterken en de draaglast te verminderen. Hierop kunnen thema's gebaseerd worden, zoals onrust of criminaliteit in de buurt, enz. Andere methoden worden genoemd in het boek 'Opvoedingsondersteuning als bijzondere vorm van preventie'.

Een cursusleider geeft aan dat ze behoefte heeft aan goede gespreksvaardigheden, onder andere vaardigheden voor het leiden van een groepsgesprek.

- Voor het verder ontwikkelen van gespreksvaardigheden kan een training gevolgd worden. Een boek wat informatie hierover geeft is:
  - *I. Bakker, G. Blokland en H. Wijnen (2005). Samen delen- methodiek voor opvoedingsondersteuning in groepen*
- Omdat House of Hope groepsgerichte opvoedingsondersteuning aanbiedt, is het volgens de onderzoekers van belang dat de cursusleiders zich bewust zijn dat groepswerk bepaalde kwaliteiten vraagt. Het is daarom nuttig als de cursusleiders zich gaan verdiepen in groepsdynamica en vaardigheden opdoen waarmee ze op adequate wijze kunnen interveniëren tijdens de groepsbijeenkomsten. Het is voor de hulpverleners makkelijker om te beslissen wanneer nieuwe deelnemers kunnen instromen, als zij inzicht hebben in groepsprocessen. Ze hebben dan inzicht welke aspecten er belangrijk zijn om het groepsproces effectief te laten verlopen.
- Het is belangrijk dat de hulpverleners hun eigen ervaringen met en binnen het opvoeden bespreken tijdens de bijeenkomsten. Als de hulpverlener zich kwetsbaar opstelt, wordt de drempel voor de cursist verlaagd om zichzelf ook bloot te stellen en over eventuele (cultureel bepaalde) schaamte heen te zetten.

Balansmodel (naar: Bakker e.a. 1997)

Draaglast

Ontwikkeling-, opvoeding &levenstaken

Draagkracht

Kind-, ouder- en gezinsvaardigheden

Risicofactoren (-)

handicap
negatief zelfbeeld
laag geboortegewicht

ziekte/stoornis, verslaving, negatief zelfbeeld, jeugdtrauma

autoritaire opvoedingsstijl, scheiding, conflicten

isolement, conflicten, gebrekkige sociale bindingen

slechte buurt

armoede/ gebrekkige opleiding

culturele minderheidsgr. afwijkende normen & waarden

economische crisis werkloosheid discriminatie

1. Microsysteem

1. kindfactoren

2. ouderfactoren

3. gezinsfactoren

2. Mesosysteem

4. sociale (gezins) factoren

5. sociale (buurt) factoren

3. Macrosysteem

6. sociaal- economische gezinsfactoren

7. culturele factoren

8. maatschappelijke factoren

Beschermende factoren (+)

hoge intelligentie
positief zelfbeeld

stabiele persoonlijkheid
goede gezondheid,
goede jeugdervaringen

opvoedingscompetenties
effectieve gezinsrelaties

sociale steun van familie/ vrienden

toegankelijkheid naar instellingen voor zorg e.d.

goed inkomen/ opleiding

normen en waarden in overeenstemming met dominante cultuur

stabiel sociaal en politiek klimaat, open tolerante samenleving

6. Literatuurlijst

GEPUBLICEERDE BRONNEN

- Hol, A., e.a. (1992). Opvoedingsondersteuning. Utrecht: SWP.
- Van der Pas, A. (1998). Handboek Methodische ouderbegeleiding deel 8. Rotterdam: Ad. Donker bv.
- Baarda, D. G. (2009). Basisboek Kwalitatief onderzoek. Groningen: Stenford Kroese.
- Baart, A. (2001). Een theorie van de presentie. Utrecht: Lemma.
- Burggraaff-Huiskes, M. (2008). Opvoedingsondersteuning als een bijzondere vorm van preventie. Bussum: Coutinho.
- Eldering, L. (2008). Cultuur en opvoeding. Rotterdam: Lemniscaat.
- Kleijwegt, M. (2009). Onzichtbare ouders, de buurt van Mohammed B. Amsterdam: Pandora Pockets.
- Pels, T. (2006). Opvoeding in Marokkaanse gezinnen in Nederland. Assen: Koninklijke van Gorcum.
- Keulen, van A. & Beurden, van A. (2006). Van alles wat meenemen - diversiteit in opvoedingsstijlen in Nederland. Bussum: Coutinho.
- Most van Spijk, van der M. (2001). Opvoeden in beeld – Handleiding voor een serie themabijeenkomsten over opvoeden in twee culturen. Utrecht: Nederlands Instituut voor Zorg en Welzijn.

NIET-GEPUBLICEERDE BRONNEN

- Hubach, C. (2010). Jaarverslag House of Hope. Rotterdam.

INTERNETSITES

- Rotterdam, G. (2010). *http://rotterdam.feiten.info*. Bekeken op 27 April 20, 2011, van http://rotterdam.feiten.info
- Meijer, P.K. (2006, December). *Mannen en vrouwen gelijk, maar de man meer gelijk dan de vrouw.* Bekeken op 6 Mei 2011, van De Verre Naasten: http://www.deverrenaasten.nl/land/brazilie/05-0612-A1/05-0612-A1.htm
- Rotterdam Straatinfo (2010). Bekeken op 29 April 2011, van Rotterdam Straatinfo: http://rotterdam.straatinfo.nl/buurtgegevens/Tarwewijk+-+Gemeente+Rotterdam
- Nederlands Jeugd Instituut (2011). Bekeken op 15 Mei 2011: http://www.nji.nl

Bijlage A: Plan van aanpak

Multiculturele opvoeding?

Plan van Aanpak

INHOUDSOPGAVE

	Pag.
1. Aanleiding en probleembeschrijving	3
2. De vraagstelling en richtinggevende onderzoeksvragen	5
3. Doelstellingen	6
4. Relatie met de verdiepingsminor	8
5. Werkwijze en onderzoeksmethoden	9
6. Middelen	12
7. Begeleiding	13
8. Eindproduct en verslaglegging	14
9. Risico's	15
10. Tijdspad	17
11. Literatuurverwijzingen	19

1. AANLEIDING EN PROBLEEMBESCHRIJVING

House of Hope is een laagdrempelige hulpverleningsorganisatie 'op zuid', in de Rotterdamse Tarwewijk. House of Hope heeft nog twee andere locaties, één op Katendrecht en één in de Beverwaard.
De stichting is in 2005 opgericht en draait nu op ruim 120 zeer diverse vrijwilligers en 5 betaalde krachten. De betaalde krachten sturen de vrijwilligers aan.
House of Hope wil wijkbewoners dienen met laagdrempelige zorg en samenbindende activiteiten. House of Hope ziet ieder mens als een waardevol persoon en daarom wil ze open staan voor ontmoeting met alle rassen, culturen, religies en groepen.
Met praktische hulp, een luisterend oor en een goed advies wil ze de mensen meer hoop geven.
De basis van dit project is het verlangen van christenen om meer voor de maatschappij te betekenen. Door activiteiten op het gebied van (maatschappelijke) ondersteuning en ontmoeting versterkt House of Hope de participatie van mensen en draagt bij aan persoonlijk welzijn en het creëren van een beter leefklimaat in de wijk.

House of Hope biedt laagdrempelige zorg en streeft ernaar om in contact te komen met wijkbewoners die niet voor zichzelf op kunnen komen en ook niet zelf aankloppen bij een hulpverleningsloket. House of Hope wil deze mensen, met veelal verborgen problematiek, bereiken en helpen. Onzichtbare groepen probeert ze zichtbaar te maken. Zeker 75% van de cliënten kwam niet eerder aan een alternatief zorgloket, zoals het algemeen maatschappelijk werk.

Ondersteuning vindt binnen House of Hope soms heel concreet plaats via gesprekken, bezoekwerk en voedselbankondersteuning. Ook vindt er vaak begeleide doorverwijzing plaats naar instellingen en instanties waar meer gerichte zorg geleverd kan worden. Zo kan House of Hope voor bepaalde cliëntgroepen een functie vervullen als wegwijzer en gidsorganisatie.

Ontmoeting tussen mensen wordt gestimuleerd binnen verschillende activiteiten. Daarmee beoogt House of Hope de onderlinge samenhang te versterken. De diversiteit in culturen en de vaak korte verblijfsduur in de wijk zorgen bij veel mensen voor weinig sociale contacten. Daarnaast zijn er nieuwe Nederlanders die moeite hebben om hun plekje te vinden in de Nederlandse samenleving. Hierdoor kent Rotterdam-Zuid een gebrekkige sociale cohesie. House of Hope wil nadrukkelijk aandacht geven aan versterking van de sociale cohesie en waar mogelijk integratie van diverse culturen stimuleren. Elkaar leren begrijpen en vanuit begrip overeenkomsten zoeken met elkaar, staat centraal (Jaarverslag 2010, House of Hope).

Een activiteit die door House of Hope wordt aangeboden, is de opvoedingscursus. Deze cursus is een mooie combinatie van ondersteuning en ontmoeting. De doelstelling van de opvoedingscursus is:
"opvoeders met elkaar in contact brengen om samen (en van elkaar) te leren over opvoeding."
De bestaande methodiek die House of Hope gebruikte, sloot niet aan bij de doelgroep ouders die bij House of Hope komen. Vermoedelijk komt dit omdat de huidige methode die gebruikt werd erg theoretisch is en veel van de ouders vraagt, zowel op reflectief als op communicatief niveau. De buurtbewoners die bij House of Hope komen zijn bijna allemaal allochtone Nederlanders. Het kennisniveau van de Nederlandse taal is bij de meesten niet heel hoog. Wanneer je op abstracter niveau komt, wordt het moeilijker voor hen om woorden te vinden en om te begrijpen wat er bedoeld wordt. Reflectie is voor veel opvoeders best moeilijk, omdat ze vaak uit een cultuur komen waar reflecteren niet gebruikelijk is.

Gesignaleerd wordt dat de opkomst bij de opvoedingscursus erg laag is. De vraag is waar dit aan ligt en wat er gedaan moet worden om de opkomst hoger te krijgen. House of Hope heeft de vraag bij ons neergelegd om dit te onderzoeken.

Naar alle waarschijnlijkheid is er wel behoefte aan een opvoedingscursus, dit wordt gedacht doordat de hulpverleners (op het inloopspreekuur) regelmatig te maken hebben met ouders die met opvoedingsvragen / - problemen zitten. Hulpverleners van House of Hope stimuleren de vrouwen om naar de cursus te gaan, maar er zijn er maar een paar die hun gezicht op de cursus laten zien.
Het eerste probleem is of er eigenlijk wel behoefte is aan opvoedingsondersteuning.
Mogelijk is er wel behoefte aan ondersteuning, maar zijn er oorzaken waardoor de vrouwen toch niet komen. Moet de cursus meer praktisch en aangepast op taalniveau van de cursisten? Is er angst bij de moeders om hun kind kwijt te raken aan Bureau Jeugdzorg en sluiten ze daardoor hulpverleners buiten? Zijn er culturele taboe's rond opvoeding waardoor moeders niet naar een cursus willen over opvoeding? Of vinden de hulpverleners dat de vrouwen een cursus nodig hebben, terwijl zij dat zelf anders zien?

Er kunnen veel redenen voor te bedenken zijn, juist in dit onderzoek willen we gaan ontdekken wat de echte redenen zijn.

Het tweede probleem wat gesignaleerd wordt, speelt op uitvoerend niveau. De hulpverleners die de cursus aanbieden merken dat de opzet die nu gebruikt wordt voor de cursus erg theoretisch is en Nederlands georiënteerd is, waardoor de opzet niet aansluit.

Een belangrijke vraag hierbij is echter: Wat is de visie van House of Hope ten aanzien van opvoeding en de rol van de opvoedingsondersteuning die geboden wordt vanuit House of Hope? Hulpverlening wordt altijd geboden vanuit een bepaalde visie, achter iedere methodiek zit een mens- / wereldbeeld. Neutrale hulpverlening, maar ook: neutrale opvoedingsondersteuning, bestaat niet (Lindeblad: J. van der Wal, de mens in de christelijke hulpverlening). House of Hope heeft een christelijke identiteit, willen zij dit op de één of andere manier terug laten komen in hun opvoedingsondersteuning en zo ja: hoe ziet zij dit voor zich?
Daarnaast speelt dat de ondersteuning geboden wordt aan een multiculturele doelgroep, terwijl House of Hope een Nederlandse organisatie is. Andere culturen hebben meestal een ander beeld van opvoeden dan de Nederlandse (westerse) cultuur. Wil House of Hope een 'Nederlandse' cursus geven? Dit omdat de deelnemers dan wel uit andere culturen komen, maar ze toch in Nederland wonen en ook op het gebied van opvoeding een integratieproces moeten doormaken? Of wil zij juist helemaal aansluiten bij de culturen van de deelnemers? Of een soort mix? Hiervoor is het belangrijk dat House of Hope een positie inneemt en duidelijk aangeeft wat haar visie hierover is. Er bestaat echter wel de mogelijkheid dat de behoeften van de deelnemers niet aansluiten bij de visie van House of Hope. Het onderzoek zal dit uitwijzen.

Ook is het de vraag of House of Hope vraag- of aanbodgericht wil werken. Vanuit veel activiteiten en de manier van begeleiding bij cliënten, lijkt het alsof House of Hope met name vraaggericht werkt, aansluitend bij de behoefte van de cliënt. Wat opvalt is echter dat de opvoedingscursus meer aanbodgericht lijkt. Dit doordat door de hulpverleners zelf al geselecteerd wordt wie er worden uitgenodigd voor de opvoedingscursus en deze mensen persoonlijk benaderd worden om de cursus te volgen. Wat wil House of Hope hierin? Willen zij helemaal vraaggericht werken of willen zij aanbodgericht werken? Interessant is bijvoorbeeld dat vaders tot op heden nog niet zijn uitgenodigd. Ligt dit aan het feit dat er veel alleenstaande moeders zijn? Of dat vaders overdag werken en dus de mogelijkheid niet hebben om overdag naar de opvoedingsondersteuning te komen? Hebben vaders vanuit hun culturele achtergrond geen behoefte aan een cursus? Of spelen deze vragen niet, maar hebben de hulpverleners van House of Hope een blinde vlek op dit gebied en hebben ze er gewoon niet aan gedacht om de vaders ook uit te nodigen?

2. DE VRAAGSTELLING EN DE RICHTINGGEVENDE ONDERZOEKSVRAGEN

Hoofdvraag

"Wat is een passende manier om ondersteuning te bieden in het opvoeden voor de multiculturele doelgroep van House of Hope?"

Deelvragen

I. Onderzoek onder doelgroep:
- Wat is de oorzaak van de lage opkomst bij de opvoedingscursus?
- Wat zijn de behoeften van ouders (die bij House of Hope komen) op het gebied van ondersteuning bij het opvoeden?
- Wat zijn de ervaringen van (oud-)cursisten?
- Welke belemmeringen zijn er in de verschillende culturen om over opvoeding te praten?
- Wat typeert de opvoeding van de cliënten van House of Hope met hun verschillende culturen achtergrond?

II. Onderzoek onder hulpverleners:
- Wat hebben hulpverleners nodig om de opvoedingsondersteuning te kunnen bieden?
- Wat is de visie van House of Hope op het gebied van multiculturele opvoeding in Nederland?
- Welke methoden worden er gebruikt bij andere organisaties in de wijk op het gebied van opvoedingsondersteuning?

3. DOELSTELLINGEN

Onze doelstelling is om House of Hope een set reflecties, aanbevelingen en tips aan te bieden op het gebied van de huidige en toekomstige ondersteuning aan ouders bij het opvoeden van hun kind(eren).
Deze handreikingen dienen werkbaar te zijn voor de hulpverleners en aan te sluiten bij de behoefte van de doelgroep. Uit het onderzoek zal blijken of een bestaande methode hier toepasbaar is of dat er gekeken moet worden naar een nieuwe methode.

Doelen
We hebben drie doelen voor ogen met ons eindproduct.
Ten eerste willen we in ons onderzoek inventariseren welke behoefte er op het gebied van opvoedingsondersteuning bij de doelgroep is, zodat we daar rekening mee kunnen houden bij het schrijven van de aanbevelingen.

Als tweede willen we een set reflecties, aanbevelingen en tips aanbieden aan House of Hope over hoe zij de opvoedingsondersteuning in de toekomst vorm kunnen geven.
Het is belangrijk om te inventariseren wat de wensen en visie van House of Hope zijn op het gebied van opvoeding en opvoedingsondersteuning, omdat het onderzoek voor House of Hope wordt uitgevoerd en zij ermee verder moeten kunnen.

Ten derde ronden wij met dit onderzoek onze opleiding af. We voldoen hiermee aan de doelstelling "de student levert een bijdrage aan het werkveld MWD".
De combinatie in het onderzoek om aansluiting te vinden bij de doelgroep en de hulpverleners sluit hier goed bij aan.

Waarde voor House of Hope
De waarde die dit onderzoek heeft voor House of Hope, is dat we een werkbare methode aanbieden in ons eindproduct, dat aansluit bij de behoefte van de doelgroep en van House of Hope.
House of Hope kan hierdoor beter aansluiten bij de doelgroep en zal ook een meer geslaagde opvoedingsondersteuning kunnen bieden, aan degenen die daar behoefte aan hebben.
Ook zal er rekening gehouden worden met de visie en identiteit van House of Hope. We willen namelijk deze visie en identiteit verwerken in ons eindproduct.

Waarde voor het vakgebied MWD
De waarde die dit onderzoek heeft voor het vakgebied van MWD, is dat er goed wordt ingespeeld op wat er bij de hulpvrager speelt. Als dit optimaal gebeurt, heeft de hulpvrager meer aan de hulp die hem/haar wordt geboden.
Wij denken dat dit onderzoek een grote waarde heeft voor ons vakgebied, omdat we denken dat er veel vraag is naar opvoedingsondersteuning in een multiculturele doelgroep.
Veel maatschappelijk werkers zullen hiermee te maken hebben.
Wanneer er uitkomt dat er inderdaad behoefte is aan een opvoedingscursus, zullen we gaan onderzoeken wat passend is bij de doelgroep. Dit betekent dat we niet alleen zullen onderzoeken voor House of Hope Tarwewijk, maar dat wij er op zullen toezien dat het eindproduct ook bruikbaar is op Katendrecht en in de Beverwaard. Mogelijk is het zelfs bruikbaar bij externe organisaties.

Verantwoording
Om te kunnen voldoen aan de waarden die het vakgebied en de maatschappij stelt, is er een theoretische onderbouwing nodig, zodat de hulpverleners van House of Hope hun handelen kunnen verantwoorden. De maatschappij vraagt namelijk om het verantwoorden van het handelen.
Hiervoor zullen wij oog hebben, zodat House of Hope zich kan verantwoorden naar zichzelf, naar externen en naar de cursisten. De keuzes die we maken zullen we daarom onderbouwen.

Kerncompetenties
De kerncompetenties waar wij concreet mee aan de slag gaan zijn: methodisch handelen, vaardig communiceren en theoretisch verantwoorden. Deze zullen wij hieronder toelichten.

Methodisch handelen
Wij vinden het belangrijk dat er methodisch gehandeld wordt in de hulpverlening. Hier wordt rekening mee gehouden bij het doen van aanbevelingen om de opvoedingsondersteuning verder vorm te geven. Hiervoor zullen wij literatuuronderzoek doen om een goed beeld te krijgen van het aanbod wat er is aan verschillende opvoedingscursussen en dan met name gericht op de multiculturele doelgroep.

Vaardig communiceren
Wij willen in ons onderzoek aandacht besteden aan de verschillen tussen culturen. We zijn ons ervan bewust dat wij als Nederlanders aan de slag gaan met een multiculturele doelgroep.
We willen in al onze werkzaamheden erop letten dat we vaardig communiceren, naar de cursisten en naar de hulpverleners. Maar ook als we in ons eindproduct aanbevelingen willen aanbieden aan de hulpverleners. We hebben als doelstelling om in de methode handvatten aan te bieden aan de hulpverleners hoe zij om kunnen gaan met de culturele verschillen.
Om te werken met verschillende culturen, moeten zowel de hulpverleners als de cursisten zich extra inzetten. Niet alleen op het gebied van taal en vertaling, maar ook de culturele aspecten die niet zomaar over het hoofd gezien mogen worden. Nederlandse directheid kan bepaalde cursisten behoorlijk afschrikken bijvoorbeeld.
Met al deze aspecten willen wij rekening houden tijdens ons project.

Theoretisch verantwoorden
Voor de aanbevelingen voor de opvoedingsondersteuning is het belangrijk om ons goed theoretisch te verantwoorden zowel door middel van ons onderzoek onder de doelgroep als door middel van een literatuurstudie.

4. Relatie met de verdiepingsminor

We hebben gekozen om aan de slag te gaan met de opvoedingscursus, doordat we allebei een minor hebben die te maken heeft met 'kinderen'. Wij, José en Rieneke, volgen verschillende minoren.
Het kan hierdoor voorkomen dat we een verschillende insteek hebben. We zijn van mening dat juist deze verschillen een meerwaarde gaat geven in ons onderzoek en ons eindproduct.

Rieneke
Kinderen: wat is er heerlijker, maar ook complexer dan een kind? Ik heb in het tweede jaar gekozen voor Pedagogiek, juist omdat mijn hart bij kinderen ligt. Het kind; de toekomst!
In de pedagogiek wordt er gekeken naar wat het kind nodig heeft en wat de opvoeder van dat kind daarin kan betekenen.
Het opvoeden van kinderen gebeurt op veel plaatsen en ten alle tijden. Juist de ouders of verzorgers van het kind hebben hierin een belangrijke taak.
Zoals ik al noemde, zijn kinderen naar mijn mening een groot geschenk. Maar, dat wil niet zeggen dat opvoeders hun kind altijd zo zien. Kinderen kunnen ook erg lastig zijn en opvoeders kunnen met hun handen in het haar zitten.
Een opvoedingscursus kan dan een goed hulpmiddel zijn. Een opvoedingscursus heeft dan ook een pedagogische onderbouwing nodig. Immers, de moeder van het kind komt met vragen, maar deze vragen zullen altijd verband hebben met het kind.
Ik wil tijdens ons onderzoek me gaan richten op wat moeders, maar ook wat kinderen nodig hebben. Ik hoop dat ons onderzoek zal bijdragen, zodat opvoeders van hun kinderen kunnen genieten, maar ook om een kind te geven wat het nodig heeft, om een goede toekomst tegemoet te gaan!

José
In het tweede jaar van de opleiding heb ik de minor Relatie en Gezin gekozen. In deze minor wilde ik mij graag specialiseren, omdat ik relaties erg boeiend vind. Met name gezinsrelaties zijn daarin voor mij het summum. Loyaliteiten en bloedbanden zijn zo'n krachtige realiteit in ieders leven. We kunnen het analyseren, maar het blijft tegelijkertijd iets onverklaarbaars. Hoe kan het dat kinderen loyaal blijven naar hun ouders, zelfs wanneer deze hen zwaar mishandeld of verwaarloosd hebben?
Wat ik graag wil bereiken in mijn hulpverlening is dat ouders en kinderen dichter bij elkaar komen en de positieve kracht die er zit in deze relaties naar boven halen.
Niemand is iemand in zijn eentje, we zijn allemaal iemand in relaties. We hebben anderen nodig om iemand te zijn. Mensen die ons bij uitstek veel over onszelf leren zijn onze ouders, broers en zussen en kinderen. De meest 'close' relaties die we hebben.
Ook belangrijk zijn echter partners, zij hebben dan wel geen bloedbanden, maar deze relaties zijn minstens zo belangrijk als de relaties met (bloed)verwanten (hieronder versta ik ook adoptie- en pleegkinderen/ouders). Wanneer partnerrelaties niet goed functioneren of functioneerden kan dat ook zorgen voor een hoop leed. Voor ons onderzoek is deze relatievorm echter minder relevant en zullen we ons beperken tot de gezinsrelaties.
Dit betekent dat ik mij tijdens ons onderzoek meer zal richten op het gezin (in zijn geheel) en de contextuele en systemische achtergrond van moeder en kind. Dit zal ik doen door een literatuurstudie te doen naar opvoeding in verschillende culturen en door gericht te zijn op wat de ouder hierin nodig heeft op het gebied van de opvoeding.

5. WERKWIJZE EN ONDERZOEKSMETHODEN

Er zullen twee soorten onderzoek worden gedaan. Interviews onder de hulpverleners en onder de (potentiële) deelnemers en als tweede literatuurstudies. Met deze twee soorten van onderzoek wordt verwacht dat de antwoorden op de hoofd- en deelvragen beantwoord zullen worden.

Interviews

I. *Onderzoek onder doelgroep:*
   - Wat is de oorzaak van de lage opkomst bij de opvoedingscursus?
     - Hoe komt het dat de vrouwengroep een hoge opkomst heeft?
   - Wat zijn de behoeften van ouders (die bij House of Hope komen) op het gebied van ondersteuning bij het opvoeden?
     - Is er behoefte aan een multiculturele groep of aan een groep met alleen de eigen cultuur?
   - Wat zijn de ervaringen van oud-cursisten?
   - Welke barrières zijn er in de verschillende culturen om over opvoeding te praten?

Om deze deelvragen te kunnen beantwoorden, zal een interview gehouden worden onder deelnemers aan de opvoedingsgesprekken en potentiële deelnemers.

Respondenten
Hiervoor zal gebruik worden gemaakt van het cliëntenbestand en de deelnemers van de vrouwen- & mannengroep van House of Hope. Onder deze cliënten en deelnemers zal gezocht worden naar ouders die mee willen werken aan het onderzoek. Opvallend is dat deelnemers (zowel in het verleden als het heden) alleen maar vrouwen zijn. Dit kan te maken hebben met het feit dat een groot gedeelte van de doelgroep van House of Hope bestaat uit alleenstaande moeders. Het kan echter ook dat vaders overdag aan het werk zijn en daardoor geen mogelijkheid hebben om te komen. Ook kan het dat House of Hope zelf al die scheiding maakt door alleen vrouwen uit te nodigen voor de opvoedgesprekken. Hebben vaders geen behoefte aan opvoedingsondersteuning? Bemoeien zij zich minder met de opvoeding van hun kinderen door hun culturele achtergrond? Om antwoord te krijgen op deze vragen zal gezocht worden naar vaders binnen de doelgroep van House of Hope. Wanneer een moeder geïnterviewd wordt en een vader niet aanwezig kan zijn, zal gevraagd worden aan de moeder waar haar man tegenaan loopt op het gebied van de opvoeding en of hij behoefte heeft aan opvoedingsondersteuning.

Soort interview
Er zullen mondelinge interviews worden afgenomen bij ouders. Hiervoor zal een mix gemaakt worden van een open en gestructureerd interview. Er zal gebruik gemaakt worden van multiple choice-vragen. Dit omdat er sprake is van verschillende culturen en open vragen kunnen afschrikken wanneer een respondent uit een cultuur komt waar directheid minder of niet gebruikelijk is. Wat hierbij ook meespeelt is het niet al te hoge kennisniveau van de Nederlandse taal, wat tot misverstanden kan leiden wanneer al te open vragen worden gesteld. Uiteraard wordt de mogelijkheid gegeven om een eigen antwoord te geven wanneer het antwoord niet tot de genoemde mogelijkheden behoort. Het kan respondenten op nieuwe ideeën brengen, wanneer ze andere mogelijkheden horen. Een gevaar is echter dat respondenten teveel gestuurd worden in het geven van hun antwoord en er niet volledig recht wordt gedaan aan de respondenten.
Een schriftelijk interview is niet wenselijk, doordat de doelgroep vaak moeite heeft met de Nederlandse taal en daardoor de antwoorden op de enquête daardoor niet betrouwbaar zouden zijn.

Hoeveel interviews
Er is maar beperkte tijd beschikbaar voor het onderzoek. Daarnaast is de doelgroep waar House of Hope mee werkt een weinig voorspelbare groep mensen. Regelmatig komen mensen niet op afspraken, lopen zaken anders dan van te voren gepland. Om toch zoveel mogelijk interviews af te nemen, zal één groepsinterview gehouden worden bij de vrouwengroep. Daarnaast zullen ouders die cliënt zijn bij House of Hope worden benaderd voor een interview. De totale groep wordt in tweeën opgesplitst; respondenten die opvoedingsondersteuning bij House of Hope hebben of hebben gehad en respondenten die nog geen gebruik hebben gemaakt van de opvoedingsondersteuning. Het streven is om in totaal 35 interviews af te nemen, met een minimum aan 20, dit is vastgesteld in overleg met House of Hope.

Anonimiteit
De interviews zullen geheel anoniem worden verwerkt. Dit zal benadrukt worden richting de respondent zodat deze zich volledig vrij voelt om te antwoorden (Baarda, De Goede en Teunissen, 2009, Pag. 227).

I. Onderzoek onder hulpverleners:
- Wat hebben hulpverleners nodig om de opvoedingsondersteuning te kunnen bieden?
- Wat is de visie van House of Hope op het gebied van multiculturele opvoeding en integratie?

Respondenten
De respondenten voor het tweede interview zullen de hulpverleners van House of Hope zijn die de opvoedingsondersteuning aanbieden. Mogelijk zal ook een interview worden gehouden met één van de projectleiders om de visie van House of Hope op opvoeding en opvoedingsondersteuning meer helder te krijgen.

Soort interview
Om de deelvragen te beantwoorden zal een open interview gehouden worden met de hulpverleners, zodat ze alle ruimte hebben om hun antwoorden te geven zoals zij dit wensen.
De respondenten zijn beiden Nederlands, beheersen de Nederlandse taal uitstekend en hebben HBO- of universitair niveau. De respondenten zijn dus in staat tot reflectie en zijn in staat om hun visie ten aanzien van opvoeding en opvoedingsondersteuning te verwoorden.
Het is een mogelijkheid om een gezamenlijk interview met beide hulpverleners af te nemen. Wanneer de hulpverleners echter aangeven liever individueel geïnterviewd te willen worden, is dit uiteraard ook mogelijk.

Anonimiteit
Wanneer de respondenten dit wensen, wordt anonimiteit gewaarborgd. Wanneer zij dit niet wensen, zullen wij gebruikmaken van hun namen en titels wanneer wij hen citeren in de afstudeerscriptie.

Literatuurstudie & Werkveldonderzoek

I. Onderzoek doelgroep:
- Welke barrières zijn er in de verschillende culturen om over opvoeding te praten?
- Welke opvoedingsstijlen zijn er binnen de verschillende culturen van de doelgroep van House of Hope?

Om deze deelvragen te kunnen beantwoorden zal een literatuurstudie gedaan worden. Deze informatie is noodzakelijk om een (aanvullend) goed beeld te krijgen van de behoeften van de doelgroep.
Hiervoor zal onder andere het boek van Lotty Eldering, “cultuur en opvoeding”, gebruikt worden. Trees Spels heeft veel onderzoek gedaan in de Marokkaanse cultuur, haar werk zullen wij ook als naslagwerk gebruiken voor ons onderzoek.
Verdere informatie zal gezocht worden in bibliotheken van HBO en universiteiten en op het internet. De informatie die gezocht wordt, mag niet ouder zijn dan tien jaar. In de afgelopen tien jaar is er veel onderzoek gedaan naar verschillende culturen en informatie ouder dan tien jaar zou te veel verouderd zijn.

II. Onderzoek hulpverleners:
- Wat is de visie van House of Hope op het gebied van multiculturele opvoeding en integratie?
- Welke methoden worden er gebruikt bij soortgelijke organisaties op het gebied van opvoedingsondersteuning?

Om deze deelvragen te kunnen beantwoorden zal er ook een literatuurstudie gedaan worden. Deze informatie is noodzakelijk om een (aanvullend) goed beeld te krijgen van

Het jaarverslag en verschillende visiedocumenten van House of Hope zullen worden bestudeerd om na te gaan wat de visie is van House of Hope ten aanzien van opvoeding en de opvoedingsondersteuning.
Verdere informatie zal gezocht worden in bibliotheken van HBO en universiteiten en op het internet. Het onderzoek zal zich beperken tot methoden voor opvoedingsondersteuning onder een multiculturele doelgroep die in grote steden gebruikt worden. Dit om zo relevant mogelijke informatie te krijgen.

Daarnaast zullen instellingen in Rotterdam-Zuid benaderd worden met de vraag of zij opvoedingsondersteuning bieden en welke methode zij daarbij gebruiken. Hiervoor zal telefonisch of schriftelijk contact gezocht worden.

Validiteit & Betrouwbaarheid
Omdat onze interviews subjectieve antwoorden gaan opleveren, weten we van tevoren nog niet wat de uitkomsten gaan zijn. Echter de hulpverleners van House of Hope geven aan het meest baat te hebben bij de antwoorden uit de interviews met de doelgroep. Hierdoor sluit het onderzoek aan bij de behoefte van de hulpverleners. Wij denken daarmee dat ons onderzoeksopzet het beste aansluit en daarmee geldig verklaard kan worden.

In de onderzoeksopzet is gekeken of de deelvragen de hoofdvraag beantwoorden. Wij zijn van mening dat de deelvragen antwoord gaan geven op de hoofdvraag.
We willen betrouwbaarder zijn door te benoemen richting de respondenten dat de interviews anoniem zijn. Hierdoor kan het zijn dat respondenten minder sociaalwenselijke antwoorden geven.

6. MIDDELEN

De onderdelen van dit hoofdstuk zijn tijd, geld, benodigde faciliteiten en toegang tot bronnen. Deze worden stap voor stap langs gelopen.

Tijd
Rieneke en José zullen allebei ongeveer 560 uur bezig zijn met het onderzoek. José heeft in principe dinsdag, woensdag, donderdag en zaterdag beschikbaar om te werken aan het onderzoek. Zij werkt op maandag en vrijdag, hierin is enige flexibiliteit mogelijk.
Rieneke is niet gebonden aan bepaalde dagen.

De deskundigen die ons begeleiden zullen ongeveer 20 uur nodig hebben om ons project te begeleiden.

Hulpverleners van House of Hope zullen maximaal 1 uur kwijt zijn aan het interview.
Cliënten van House of Hope zullen gemiddeld 30 min kwijt zijn aan het interview.

Geld
Eventuele kosten die we maken zijn: printkosten, gebruik van telefoon, tijd van de cursisten/hulpverleners. Wij kunnen hiervoor gebruik maken van de faciliteiten van House of Hope en zullen hierop dus geen persoonlijke kosten maken.
Daarnaast zijn er voor José reiskosten, deze worden vergoed door House of Hope. Rieneke zal ook af en toe reiskosten maken, Annette gaat uitzoeken of deze ook door House of Hope kunnen worden vergoed.

Benodigde faciliteiten
De interviews worden in eerste instantie afgenomen binnen het gebouw van House of Hope. Doordat de onderzoekers al een periode zichtbaar zijn in het gebouw, zullen cliënten zich eerder laten interviewen. Bij mensen die bijvoorbeeld slecht ter been zijn of normaal ook thuis bezocht worden, kan het interview bij hen thuis plaats vinden. Voor beide groepen geldt: uiteraard alleen als zij dit willen.
Om interviews te kunnen houden hebben we namen van (voormalige) cursisten nodig. Ook hebben we toestemming nodig om deze ouders te mogen interviewen.
Voor het onderzoek hebben we informatie over voorgaande cursussen nodig. Hiervoor moeten we toestemming krijgen.
Daarnaast is het belangrijk dat we contact hebben met de hulpverleners die de cursus geven. We willen graag in kaart brengen wat hun belevingen en verwachtingen zijn.
Als de ouders slecht/geen Nederlands kunnen, zullen we moeten zoeken naar een tolk (iemand uit de buurt, Nicole een vrijwilligster bij House of Hope).
Mogelijk zullen we gebruikmaken van een interviewverwerkingsprogramma zoals SPSS.

Werkplekken
Er is bij House of Hope beperkt ruimte beschikbaar om te werken. Op maandag, dinsdagmiddag, woensdagochtend, donderdagmiddag en vrijdag is er bij House of Hope ruimte beschikbaar om interviews af te nemen. Een laptop of computer is beschikbaar om op te werken.
Wij zullen van te voren een werkplek reserveren in de agenda, om er zeker van te zijn dat we een plek hebben om onze interviews af te nemen.

7. BEGELEIDING

Annette Olugosi en Rinus Visser zullen vanuit House of Hope betrokken zijn als afstudeerbegeleiders. Kirsten Hoogendijk zal als meelezer feedback geven op inhoudelijke zaken. Zij zal niet het proces en product beoordelen, dit doen Rinus en Annette in combinatie met de afstudeerdocent van de CHE. Annette en Rinus zullen zoals voorgeschreven in de afstudeernota 20 uur besteden aan de begeleiding van het proces.

De begeleiders en de meelezer stellen zich aan u voor:

Rinus Visser
Rinus Visser was een aantal jaren als vrijwilliger lid van het managementteam van House of Hope.
Op dit moment is hij wat meer op afstand betrokken en adviseert hij zo nodig op verzoek.
In zijn dagelijks werk is hij als hoofdinspecteur bij de politie Rotterdam-Rijnmond één van de verantwoordelijken voor de portefeuille Jeugdzaken, Huiselijk Geweld, Eergerelateerd Geweld en Kindermishandeling.
Hij heeft een ruime nationale en internationale ervaring als trainer voor vraagstukken op het gebied van politiewerk in een multi-etnische samenleving.
Voor zijn werk heeft hij in 2000 de Civil Rights Award mogen ontvangen van de International Association of Chiefs of Police.
Bron: http://www.theiacp.org/About/Awards/CivilRightsAward/2000Winners/tabid/236/Default.aspx

Annette Olugosi
Mijn naam is Annette Olugosi. Ik ben 32 jaar en drie dagen per week werkzaam als maatschappelijk dienstverleenster bij st. House of Hope, locatie Tarwewijk. Ik het de opleiding SPH gedaan. Daarnaast ben ik getrouwd en moeder van twee kinderen, één van drie en één van een half jaar. Mijn taken bij st. House of Hope bestaan uit het coördineren van de Backoffice / vaste cliëntenbegeleiding, het gedeeltelijk coördineren van het voorportaal / inloopspreekuur, het begeleiden van een achttal vaste cliënten en het twee dagdelen meedraaien op het voorportaal. Daarnaast verricht ik wat facilitaire werkzaamheden voor de organisatie. Samen met collega Rinus begeleid ik dit jaar voor de tweede keer een afstudeerproject. Ik vind dit boeiend, omdat het zowel mooi is te zien hoe studenten op deze wijze hun studie tot een goed einde kunnen volbrengen en een leerzaam proces doormaken als dat het mooi is te zien hoe er een waardevolle bijdrage aan de ontwikkeling van de organisatie kan worden geleverd. Ik heb er ook dit jaar weer veel zin samen met José, Rieneke, Rinus en meelezer Kirsten het afstudeerproject te laten slagen!

Kirsten Hoogendijk
Mijn naam is Kirsten Hoogendijk en ik heb Pedagogische Wetenschappen gestudeerd. Vorig jaar heb ik als master de specialisatie 'Maatschappelijke Opvoedingsvraagstukken' gevolgd. Belangrijke onderwerpen in dit masterjaar waren preventie, jeugdbeleid en interculturele opvoeding. Al bijna twee jaar ben ik betrokken bij House of Hope voor de opvoedingscursus en gesprekken. Ik vind het boeiend om de opvoeding in verschillende culturen te leren kennen. Opvoeden op het snijvlak van culturen vind ik helemaal een boeiende thematiek. Vanuit mijn studieachtergrond en betrokkenheid bij de opvoedingscursus ben ik gevraagd om mee te lezen met het afstudeeronderzoek van Rieneke en José. Dit doe ik met veel plezier, omdat ik onderwijs krijgen en geven erg gaaf vind. Momenteel werk ik als intake- en plaatsingscoördinator bij Yulius Onderwijs en organiseer de instroom van leerlingen in ons cluster 4-onderwijs.

8. EINDPRODUCT EN VERSLAGLEGGING

Beoogd product
House of Hope mag als eindproduct een uitdagende heroriëntatie op de opvoedingsondersteuning verwachten. Naar aanleiding van het onderzoek naar de behoefte van de doelgroep, de visie en mogelijkheden van de hulpverleners en House of Hope en de theoretische verankering door de literatuurstudie, zullen wij aanbevelingen doen en handreikingen bieden ten aanzien van de huidige en toekomstige opvoedingsondersteuning.

Verslaglegging
We zullen onze resultaten uit literatuur en interviews verwerken in een verslag. Tevens zullen we de gegevens overzichtelijk weergeven. Het is nu nog niet helder voor welke vorm er gekozen wordt, dit kan een schema of grafiek zijn.
We zullen een papieren versie inleveren bij de opdrachtgever. De CHE verwacht een versie van het eindproduct op Cd-rom, ook zullen wij aan hen toestemming verlenen om ons onderzoek en eindproduct te publiceren via door hen aangegeven media.

Afronding van het onderzoek
Als afronding van ons onderzoek houden we een presentatie aan de instelling.

Publicatie van resultaten
Onze resultaten worden aan school gepubliceerd en aan eventuele belangstellenden.
In overleg kan het product ook naar externe organisaties gestuurd worden.
We zullen hierbij rekening houden met privacygevoeligheid.
Interviews zullen we daarom waar wenselijk anoniem houden.
Verdere keuzes om de resultaten te publiceren laten we aan de instelling.

9. RISICO'S

Taal
Een risico wat we lopen is dat ouders die deelnemen/deel hebben genomen aan de opvoedingscursus, niet goed kunnen verwoorden wat zij graag zouden willen. Dit kan liggen aan een stukje cultuur- en / of taalbarrière. Hiervoor kunnen we gebruik maken van een tolk om dit risico te verkleinen. Daarnaast is het belangrijk om de vraagstelling in ons interview zo gemakkelijk mogelijk te houden.

Te weinig respondenten
Een gevaar is dat we weinig ouders gemotiveerd krijgen om mee te werken aan ons onderzoek.
Dit zal op de volgende manieren geprobeerd worden om op te vangen:

- Benadrukken anonimiteit
- Er zullen minimaal 35 respondenten benaderd worden. Verwacht wordt een uitval van ongeveer tien respondenten. Uiteindelijk willen we 20-25 respondenten geïnterviewd hebben. Wij verwachten dat dit aantal een goed beeld zal geven.

Methodieken moeilijk op te vragen
Ook kan het zijn dat andere methoden bij externe organisaties moeilijk op te vragen zijn. Hoe kunnen we dit risico inperken?

- Wij zullen benadrukken richting de instellingen dat wij zorgvuldig met hun gegevens en documenten om zullen gaan. Wij beloven geen plagiaat te zullen plegen. Wanneer de instelling dit wenst kan er een contract worden opgesteld, waarin wordt beschreven hoe wij met hun documenten moeten omgaan.
- Wanneer wij instellingen schriftelijk benaderen zullen wij gebruik maken van de logo's van House of Hope en de CHE om een betrouwbaar beeld te scheppen.

Te Nederlandse focus
Een heel belangrijk onderdeel is dat wij ons bewust moeten zijn van onze "Nederlandse kijk".
We zullen ons steeds bewust moeten zijn van het feit dat wij beiden Nederlands zijn. De meeste moeders in de voor ogen doelgroep zijn dat niet, de meesten komen uit een niet-westerse cultuur. Dit betekent dat er extra aandacht besteedt moet worden aan de vragen van het interview. Veel ouders uit bijvoorbeeld de Arabische cultuur hebben niet de gewoonte om individueel te reflecteren. We hoorden een keer een uitspraak van een Egyptische moslima die op een school met gehandicapte kinderen werkt in Egypte, onder leiding van een Nederlandse vrouw. Zij traint en coach de onderwijzeressen. De Egyptische vrouw zei op een dag: "Sinds ik hier werk is mijn hoofd aangegaan." Dit vinden wij een hele mooie uitspraak die heel veelzeggend is. Het typeert een cultuur van 'niet (mogen) nadenken over dingen die je doet en hoe het anders zou kunnen'. In Nederland is dit niet wenselijk. Nederland vraagt van allochtonen om in te burgeren, daar komt bij kijken dat deze mensen ook moeten gaan reflecteren en nadenken over wie ze zijn en wat ze doen. Dit lijkt op het eerste gezicht mooi en een bevrijding voor deze mensen (geredeneerd vanuit onze Nederlandse cultuur). Maar is dit wel zo? De vrouw moet emanciperen, mondig worden, haar 'hoofd aanzetten'.
Als we echt eerlijk gaan kijken naar de behoefte van deze ouders is die dan in overeenstemming met wat Nederland vindt en eist van hen? Er wordt van Nederlanders verwacht dat men een eigen mening heeft, dan is men ingeburgerd. Maar is een mening vanuit de eigen achtergrond en cultuur geen eigen mening? Is men dan ineens "meningloos"?
Doen wij als Nederlanders onze medelanders wel recht als we al deze eisen aan hen stellen?
Daar tegenover is er ook het feit dat ze hier wonen en leven, dat hun kinderen naar Nederlandse scholen gaan en opgroeien in twee culturen. Wij als Nederlanders denken dat ze ongetwijfeld tegen moeilijkheden aanlopen op dit gebied in de opvoeding. Maar ook dit kan een vooronderstelling zijn die wij vanuit onze Nederlandse achtergrond bedenken.
De hierboven gestelde vragen roepen een spanningsveld op, waar we nog geen antwoord op hebben. Dit maakt ons onderzoek complexer, maar voor ons ook interessanter om aan de slag te gaan met de verschillen tussen culturen.
Wat als een paal boven water staat, is dat we erg moeten uitkijken met suggestieve vragen door vooronderstellingen die wij zelf hebben. Ook moeten we ons bewust zijn van onze Nederlandse directheid, het is voor ons vaak vanzelfsprekend, maar het kan ouders afschrikken.
Het kan zijn dat er sociaalwenselijke antwoorden gegeven worden, mede door het bovenstaande.
We willen deze risico's zoveel mogelijk inperken door in literatuur te onderzoeken hoe we het beste kunnen aansluiten bij de cultuur van de geïnterviewde.

10. TIJDSPAD

Kalenderweek (datum ma-za)	**Onderzoeks-week**	**Wat doen?**	**Details**	**Schrijven***
5 31-01 – 05-02	1	– Literatuur zoeken – Literatuurstudie – inventariseren doelgroep voor interviews	Literatuur over: – Externe instellingen – Methoden/visie – hulpverleners	Bijlage C/D Hoofdstuk 7
6 07-02 – 12-02	2	– Literatuurstudie – Literatuur verwerken – Inventariseren doelgroep voor interviews – Schrijven interview hulpverleners – Ondertekenen afstudeercontract	Literatuur over: – Methoden/visie – externe instellingen	Hoofdstuk 7 Bijlage C Bijlage D Bijlage B
7 14-02 – 19-02	3	– Literatuurstudie – Lezen literatuur doelgroep – Interview hv'ers – Interview cliënten – Schema maken voor interviews cliënten	Literatuur over: – Methoden/visie – Doelgroep	Hoofdstuk 7 Bijlage C Bijlage D Bijlage B Bijlage A
8 21-02 – 26-02	4	Bufferweek voor literatuurstudie – Schrijven hoofdstuk 5 – Inventariseren aanbod externe organisaties (alleen instellingen zoeken) – Opstellen brief naar externe organisaties – Uitnodigen doelgroep – Schrijven interviews doelgroep + hv'ers Rien: interview HV'ers Literatuurstudie Start H 5 José: Bellen doelgroep literatuurstudie	Literatuur over: – Doelgroep – Visie House of Hope Interview checken door begeleiders	Hoofdstuk 7 Bijlage D Hoofdstuk 5 Bijlage A,B
9	5	– Uitnodigen doelgroep		Hoofdstuk 7

28-02 – 05-03		dinsdag en woensdag: – Interview hulpverleners – Verwerken interview Donderdag: – Schrijven interview doelgroep (vanuit hvers) – Inventariseren aanbod externe organisaties – Literatuur		Hoofdstuk 9 Hoofdstuk 7 Bijlage A
10 07-03 – 12-03	6	– Uitnodigen doelgroep – Interviews doelgroep (15) – Verwerken interviews – Literatuur afronden		Bijlage A Hoofdstuk 7
11 14-03 – 19-03	7	– Uitnodigen doelgroep – Interviews doelgroep (15) – Verwerken interviews		Bijlage A Hoofdstuk 7
12 21-03 – 26-03	8	– Uitnodigen doelgroep – Interviews doelgroep (15) – Verwerken interviews – Conclusie uit interviews doelgroep en literatuurstudie doelgroep		Hoofdstuk 9 Bijlage B
13 28-03 – 02-04	9	– Verwerken interviews – Conclusie interviews		Bijlage B Hoofdstuk 7 Hoofdstuk 9
14 04-04 – 09-04	10	– Dataverwerking		Hoofdstuk 7 Hoofdstuk 8
15 11-04 – 16-04	11	– Start aanbeveling	– overleg met begeleiders over aanbevelingen	Hoofdstuk 8
16 18-04 – 23-04	12	– Schrijven aanbevelingen		Hoofdstuk 8
17 25-04 – 30-04	13	– Schrijven inleiding/achtergrond project – Deelvragen beantwoorden	- Literatuur voor onderbouwing	Hoofdstuk 5 Hoofdstuk 8

18 02-05 - 07-05	14	– Schrijven aanbevelingen – Deelvragen beantwoorden – Lay-out/spelling		Hoofdstuk 6
19 09-05 – 14-05	15	– Conclusies, aanbevelingen – Evalueren		Hoofdstuk 1,2,3,4 Hoofdstuk 9
20 16-05 – 20-05	16	Afronden en inleveren	Uiterlijk 20 mei	
23/24	7-06 – 16-06	Presentatie instelling	Uiterlijk 17-06 definitieve cijferinvoering	

*__Hoofdstukken in eindproduct:__
We hebben de hoofdstukindeling aangehouden uit bijlage 8 van de afstudeernota.
H1 Titelpagina
H2 Inhoudsopgave
H3 Samenvatting
H4 Voorwoord
H5 Inleiding/achtergronden van het project
H6 Methode
H7 Resultaten uit het onderzoek
H8 De producten
H9 Conclusie aanbevelingen en discussie
H10 literatuurlijst
H11:bijlagen
Bijlage A=interview doelgroep
Bijlage B= Interview hulpverleners
Bijlage C= literatuur doelgroep
Bijlage D=literatuur hulpverleners

LITERATUURVERWIJZINGEN:

- Jaarverslag 2010, House of Hope

- Van der Wal, J. (1993). De mens in de christelijke hulpverlening. Lindeblad. Bekeken op 10 januari 2011, op http://www.lindeboominstituut.nl/assetmanager.asp?aid=160

- D.B. Baarda, M.P.M. De Goede, en J. Teunissen. (2009). Basisboek kwalitatief onderzoek. (Pag. 227). Groningen: Noordhoff Uitgevers.

Bijlage B: Uitnodigingbrieven in drie talen

FRANS:

Chère Blandine,

Grâce à cette lettre, je voudrais vous inviter à un entretien sur l'éducation.
Date: **Mercredi 9 Mars, 2011**
Heure: **14.00 heures**
Avec: **José et Rieneke**
Sujet: **Interview sur l'éducation des enfants**

Nenette dans l'interview sera présent à traduire.
Si vous ne parvenez pas à cette époque à venir, permettez-moi de vous poser cette question dès que possible de passer par un appel téléphonique ou une note. L'information se trouvant en haut à droite de cette lettre. Merci!

Vous y voir!

Salut,

Rieneke & José

NEDERLANDS:

Beste Olga,

Via dit briefje wil ik u graag uitnodigen voor het interview over opvoeding.
Datum: **Woensdag 9 Maart 2011**
Tijd: **14.00 uur**
Met: **Rieneke en José**
Onderwerp: **Interview over opvoeding**

Indien het niet lukt op deze tijd te komen, wil ik u vragen dit zo spoedig mogelijk even door te geven door middel van een telefoontje of briefje. De gegevens vindt u rechts bovenaan deze brief. Bedankt!

Graag tot ziens!

Met vriendelijke groet,

Rieneke & José

ENGELS:

Dear Krotine,

Through this letter I would like to invite you for an interview about education.

Date:	**Tuesday, March 8, 2011**
Time:	**11.00 hours**
With:	**José and Rieneke**
Topic:	**Interview about education / raising children**
Place:	**At your place**

If you are unable at this time to come, let me ask you this as soon as possible to pass through a phone call or note. The information found on the right top of this letter. Thanks!

See you there!

Sincerely,

Rieneke & José

Bijlage C: Format interview doelgroep

Interview cliënten

Gegevens:

Geslacht: Man / vrouw
Relatie: Alleenstaand / getrouwd / samenwonend / vriend / anders, nl:_____
Kinderen (aantal + leeftijd + geslacht): _____
_____
Thuiswonende kinderen: _____
Leeftijd ouder(s): _____
Land van herkomst: _____
Religie: _____
Hoelang in NL: _____
Kinderen geboren in: Land van herkomst / Nederland / beide

Opvoeding algemeen

1. Opvoeden ervaar ik als/is…:
   - Prettig
   - Zwaar
   - Moeilijk
   - Soms leuk, soms lastig
   - Mijn taak/verantwoordelijkheid
   - Mijn levensvervulling / zingeving
   - Anders, nl._____

2. Waar geniet je van bij je kinderen?
   - Wanneer ik zie dat ze groeien / ontwikkelen
   - Hun karakter
   - Als ze lief zijn
   - Als ze samen spelen
   - Anders, nl._____

3. Wat vind je moeilijk in de opvoeding of van je kind?
   - Ongehoorzaamheid
   - Verkeerde vriendjes/vriendinnetjes
   - geen vriendjes/vriendinnetjes
   - Onveilige omgeving
   - Slecht eten
   - Problemen op school
   - Invloed van de Nederlandse cultuur en verlies van eigen normen en waarden
   - Ik ken de Nederlandse taal, normen en waarden niet
   - Anders, nl._____

4. Zou je het fijn vinden om hier eens met iemand over te praten?/Heb je vragen over de opvoeding?
   - Ja
   - Nee (Ga naar vraag 6)

5. Met wie zou je willen praten over opvoeding?
   - Partner
   - Goede vrienden / familie
   - De leerkracht van mijn kind
   - Een professionele hulpverlener
   - Andere ouders
   - Anders, nl._____

6. Vind je het moeilijk om met externen (dus geen familie en nabije vrienden) over opvoeding te praten?
- Ja
- Nee (ga naar vraag 8)

7. Wat houdt je daarin tegen?
- Schaamte
- Bang voor roddel
- Bang voor instanties omdat die teveel gericht zijn op het kind, ipv de ouder
- Bang voor instanties/Bureau Jeugdzorg
- Bang voor invloed Nederlandse cultuur
- Anders, nl._____

8. Hoe kijk jij tegen opvoedingsondersteuning aan? (religie, school, taboe)
_____

9. Hoe voed jij je kinderen op binnen de Nederlandse multiculturele samenleving?
- Voornamelijk in eigen cultuur
- Probeer zoveel mogelijk gemixt (Nederlands en eigen cultuur)
- Zoveel mogelijk volgens de Nederlandse cultuur
- Probeer alles gemixt (alle culturen waarmee ik en mijn kinderen in aanraking komen)
- Anders, nl._____

10. Hoe zie je jouw manier van opvoeden?
- Streng
- Vrij (mijn kinderen mogen veel)
- Ik zie mijn kinderen als vriend(in)
- Warm
- Ik ondersteun mijn kinderen
- Controle
- Liefde en aandacht geven
- Anders, nl._____

11. Opvoedingsdoelen:
- Maatschappelijk Presteren
- Gehoorzaamheid
- Zelfstandigheid / Zelfredzaamheid
- Sociaal (vaardig)
- Religie
- Respect
- Eerlijkheid
- Openheid
- Verantwoordelijkheidsgevoel hebben
- Anders, nl._____

12. Hoe is je partner betrokken bij de opvoeding?
- Niet
- Op afstand
- Gedeeltelijk
- Nauw betrokken
- Anders, namelijk_____

13. Voel je je daardoor gesteund?
- Ja
- Nee
- Redelijk

14. Zou je hierin iets anders willen?
_____

15. Vind je de opvoeding een taak van..
- de moeder
- de vader
- allebei

Waarom?

_____
_____
_____

Opvoedingsgesprekken bij House of Hope of andere organisaties

16. Ben je op de hoogte van het feit dat House of Hope naast alle andere activiteiten en het spreekuur ook opvoedingsondersteuning biedt?
- Ja
- Nee (ga naar vraag 14)

17. Heb je in het verleden hier wel eens gebruik van gemaakt?
- Ja (ga naar vraag 15)
- Nee

18. Zou je hier in de toekomst gebruik van willen maken?
- Ja (ga naar vraag 16)
- Nee

19. Zou je hier in de toekomst vaker gebruik van willen maken?
- Ja
- Nee

Waarom / want?

_____

20. Ben je op de hoogte van het feit dat er nog meer organisaties zijn in de wijk die opvoedingsondersteuning bieden?
- Ja
- Nee (Ga naar vraag 25)

21. Heb je wel eens gebruik gemaakt van een andere opvoedingsondersteuning hier uit de wijk dan die van House of Hope?
- Ja
- Nee (Ga naar vraag 25)

22. Bij welke organisatie was dit?
- Charlois Welzijn
- Consultatiebureau
- Centrum voor Jeugd en Gezin
- SWF
- SWA
- School
- Kinderdagverblijf
- Anders, nl._____

23. Hoelang is het geleden dat je opvoedingsondersteuning hebt gevolgd?

_____

24. Hoe heb je deze opvoedingsondersteuning ervaren? Welke onderwerpen spraken je aan?

_____
_____

25. Ga je naar de vrouwen-/mannengroep toe?
- Ja
- Nee (dit blokje is klaar)

26. Wat is je motivatie om naar de mannen-/vrouwengroep te gaan?
_____

27. Heeft de opvoedingsondersteuning toegevoegde waarde naast de mannen/vrouwengroep?
_____
_____

<u>Let op: de volgende vragen zijn alleen voor degenen die de opvoedingsondersteuning in het verleden al WEL hebben gevolgd:</u>

Inhoud

28. Wat welke onderwerpen zijn tijdens de cursus aan bod gekomen?
- o Moeilijk gedrag van mijn kind (hoe ik daar mee om moet gaan)
- o Praktische dingen (verzorging, bijv.)
- o Hoe voed ik mijn kind op in Nederland?
- o Seksuele voorlichting
- o Eigen inbreng
- o Eten en voeding
- o Vriendjes en vriendinnetjes van mijn kind
- o Ziekte
- o Anders, nl._____

29. Hoe vond je de onderwerpen? Sloten ze aan bij uw/jouw behoefte?
_____
_____

30. Wat verwachtte je van de opvoedingscursus?
_____
_____

31. Welke onderwerpen zou je willen bespreken? (onderwerpen, zie vraag 25)
_____
_____

Vorm

32. In welke vorm heb je de opvoedingsondersteuning gehad?
- o Groeps- of individuele opvoedingsondersteuning?
- o Groep
- o Individueel (ga naar vraag 29)

33. Multicultureel of alleen met eigen cultuur?
- o Multicultureel
- o Eigen cultuur

34. Waren je kinderen erbij aanwezig?
- o Ja
- o Nee

35. Wat zou je willen?
- o Zoals het was
- o Groeps
- o Individueel
- o Inloopspreekuur
- o Multicultureel
- o Alleen eigen cultuur
- o Met kinderen erbij
- o Zonder kinderen erbij

36. Mijn voorkeur gaat uit naar:
- Theorie
- Praktische handvatten
- Rollenspellen (om concreet te oefenen)
- Veel voorbeelden
- Eigen inbreng
- Uitwisseling met andere ouders
- Anders, nl. _____

Frequentie

37. Op dit moment wordt de opvoedingsondersteuning gegeven in een drie blokjes van drie, verspreid over het hele jaar. Het laatste blok wat geweest is, was december/januari. Tussen de verschillende keren zaten ongeveer 2 à 3 weken.
- Ik vind dit prima
- Ik vind dit niet prettig. Mijn voorkeur gaat uit naar een andere frequentie, nl.:
- Iedere week
- Eén keer in de twee weken
- Eén keer in de maand
- Anders, nl._____

Tijdstip

38. Op dit moment wordt de opvoedingsondersteuning op woensdagochtend van 9.30u tot 11.00u gegeven. Deze tijd komt mij wel / niet uit
- Wel
- Niet, ik vind_____prettiger

39. Wat heeft u nodig om het bijwonen van de opvoedingsondersteuning niet te vergeten?
- Ik vergeet de afspraak niet
- Telefoontje een dag van tevoren
- Brief waarop de afspraak vermeld wordt
- Anders, namelijk _____

<u>Let op: de volgende vragen zijn alleen voor degenen die de opvoedingsondersteuning in het verleden nog NIET hebben gevolgd:</u>

Inhoud

40. Als jij gebruik wilt maken van de opvoedingsondersteuning, waar moet het dan over gaan?

Moeilijk gedrag van mijn kind (hoe ik daar mee om moet gaan)
Praktische dingen (verzorging, bijv.)
Hoe voed ik mijn kind op in Nederland?
Seksuele voorlichting
Eten en voeding
Eigen inbreng
Vriendjes en vriendinnetjes van mijn kind
Ziekte
Anders, nl. _____

Vorm

41. Wat heeft uw/jouw voorkeur?
- Groeps- of individuele opvoedingsondersteuning?
- Groep
- Individueel (ga naar vraag 28)
- Inloopspreekuur (ga naar vraag 28)

42. Multicultureel of alleen met eigen cultuur?
- Multicultureel
- Eigen cultuur

43. Ik wil graag dat mijn kinderen:

- Aanwezig zijn
- Niet aanwezig zijn

44. Mijn voorkeur gaat uit naar:
- Theorie
- Praktische handvatten
- Rollenspellen (om concreet te oefenen)
- Veel voorbeelden
- Eigen inbreng
- Uitwisseling met andere ouders
- Anders, nl._____

Frequentie

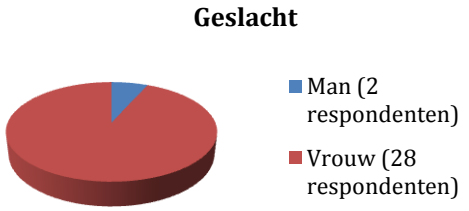
45. Op dit moment wordt de opvoedingsondersteuning gegeven in een drie blokjes van drie, verspreid over het hele jaar. Het laatste blok wat geweest was, was december/januari. Tussen de verschillende keren zaten ongeveer 2 à 3 weken.
- Ik vind dit prima
- Ik vind dit niet prettig. Mijn voorkeur gaat uit naar een andere frequentie, namelijk:
- Iedere week
- Eén keer in de twee weken
- Eén keer in de maand
- Anders, nl._____

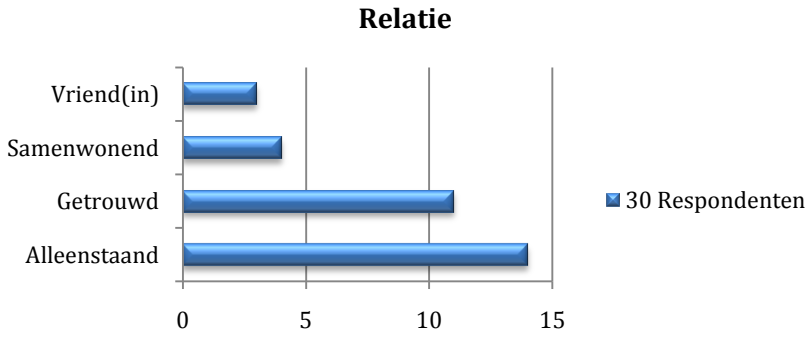
Tijdstip

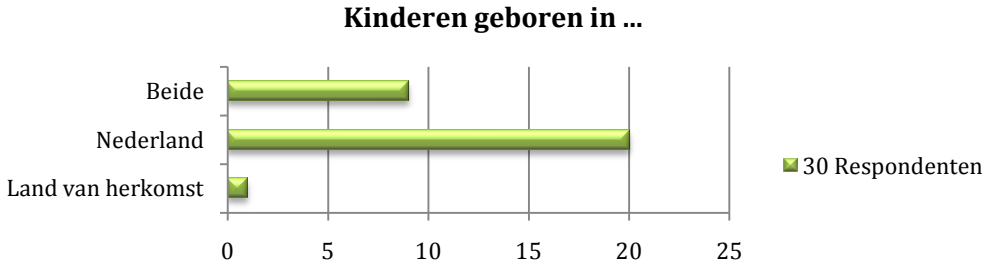
46. Op dit moment wordt de opvoedingsondersteuning op woensdagochtend van 9.30u tot 11.00u gegeven. Deze tijd komt mij..
- Wel uit
- Niet uit, ik vind _____prettiger

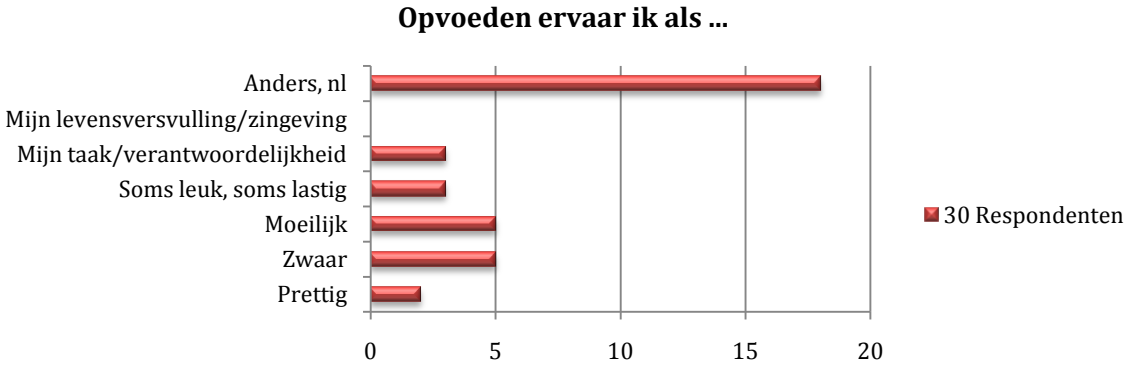
47. Wat heeft u nodig om het bijwonen van de opvoedingsondersteuning niet te vergeten?
- Ik vergeet de afspraak niet
- Telefoontje een dag van tevoren
- Brief waarop de afspraak vermeld wordt
- Anders, namelijk _____

Bijlage D: Resultaten interviews doelgroep

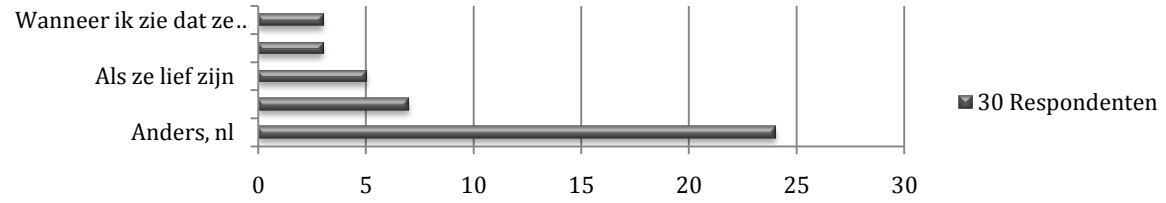

Anders, nl:

- Ik vind het materialisme moeilijk
- Moeilijk wanneer instanties zich bemoeien met het kind.
- Soms vraagt mijn kind zoveel dat ik gek word
- Leuk
- Kleintjes is makkelijk, groten is ingewikkelder
- Prachtig
- Leuk en zwaar
- Niet moeilijk, niet makkelijk
- Goed, soms leuk, soms zwaar, het meeste is leuk. Ik vergeet de problemen als ik bij ze ben.

- Als je zelf geen liefde kent, kan je ook moeilijk liefde geven
- In het begin moeilijk, later beter. Mijn zoon had bronchitis en dat vond ik moeilijk.
- Nu gaat beter
- Normaal
- Ik vind het heel leuk, ik houd ervan!

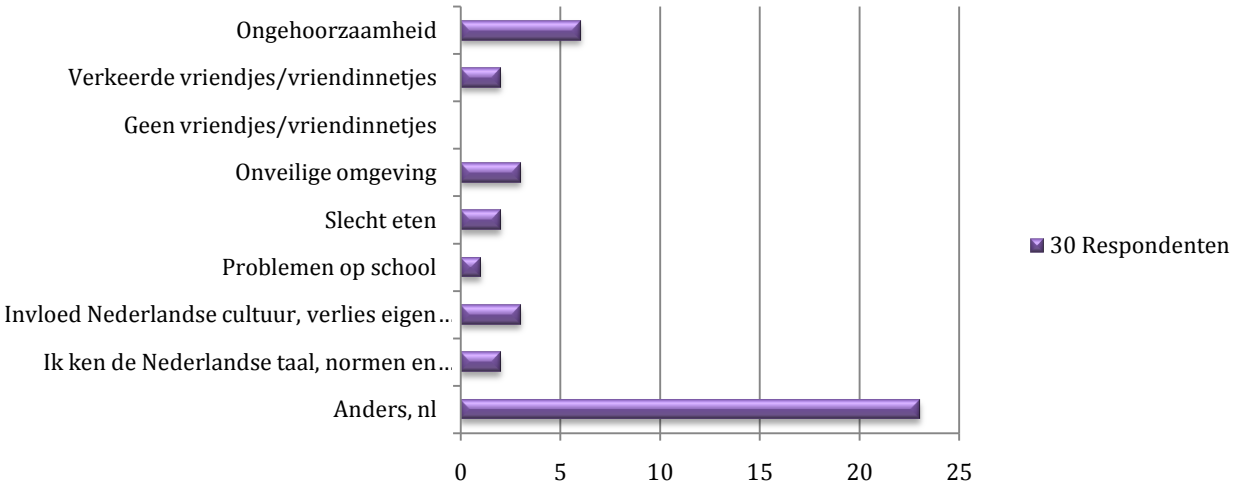
Waar geniet je van bij je kinderen?

Anders, nl:

- samen praten
- open relatie met mijn kinderen, eerlijk over alles
- samen dingen doen, spelen, lachen, tv kijken, boek lezen, sporten, dansen met kinderen, dingen maken, kroelen
- samen delen
- samen uitgaan, wandelen, picknicken, naar de dierentuin
- hij kan lekker gek doen, grappen maken, stoeien
- Ik geniet van alle opties
- hem dingen leren, leren is belangrijk
- niet agressief zijn,
- Respect voor God, ze bidden, respect voor andere kinderen
- Als ze zelfstandig zijn
- Als hij zo voor mij gaat zorgen, zoals ik voor hem. Soms gaat hij mij masseren als mijn schouders vast zitten bijv.
- Leuk als ze vragen stellen
- Vrolijk en lief kind
- Ze instructies geven als ze daar naar luisteren
- niet ruzie maken
- mij knuffelen allemaal tegelijk, zeggen ze dat ze van mij houden, ze gaan voor mij zorgen
- ze zijn een deel van je
- Leuk kind om naar te kijken
- Ik ben niet alleen, het is gezellig, ze hebben altijd iets te vertellen
- Ze luisteren veel

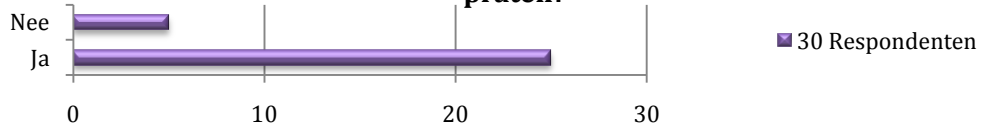
Wat vind je moeilijk in de opvoeding van je kind?

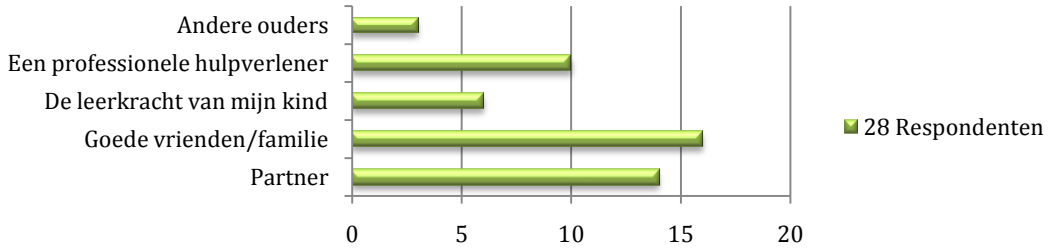
Anders, nl:

- Eet slecht doordat ze vader mist
- Schulden, kan bijna niet kleding kopen of eten. Ze krijgt eten van voedselbank
- Puberteit
- Als het niet goed gaat met mijn kinderen (bv diploma niet halen)
- Zoon is heel koppig. Hij vraagt veel geld, maar ik heb het niet, toch wil ik het eigenlijk goed maken dat hij zijn vader mist, dus dan geef ik weer geld. Ook ben ik bang dat hij naar zijn vader gaat. En hij geeft aan dat ik altijd nee zeg, ik wil graag vaker ja zeggen. Maar ik krijg stress van hem, hij doet zoveel dingen gemakzuchtig.
- Verschillende inzicht in manieren van opvoeden van kinderen (van de vaders en van de moeders kant)
- Hij is meer gewend aan zijn moeder ipv aan zijn vader, hierdoor ging hij vervelend doen toen zijn moeder ging werken, hij miste toen zijn moeder.
- Klein huis is moeilijk, kinderen ruzie. Grote dochter wil eigen kamer, ze wil ook vrij zijn in seks en uitgaan
- Niet luisteren, eigen wil doen, lelijke woorden overnemen
- Als ze ziek zijn, dan weet ik niet precies wat ze hebben, waar ze pijn hebben
- Geen respect voor anderen, brutaal
- Je hebt nooit meer rust, geen familie hier. Hij is nu al bezig met seks op tv. Ook luistert hij niet altijd.
- Als hij wil buiten spelen en dat mag niet van mij. Dus mijn kind tegenhouden in wat hij wil.
- Omdat het mijn eerste kind is, weet je niet wat normaal is, dat is lastig
- Ik moet vaak herhalen, niet luisteren, en ik moet vader en moeder zijn.
- Druk zijn en niet luisteren, moeilijk dat je alles alleen moet doen, geen hulp, wel geld maar ik moet het alleen doen.
- Discriminatie op BSO
- Contact krijgen met kind, mijn zoon doet afstandelijk
- Allemaal apart aandacht geven. Ze kunnen niet allemaal mee met boodschappen doen, dat kan ik niet betalen.
- Je staat er hier alleen voor in Afrika fam/buren letten op kinderen
- Alles gaat goed

Vind je het fijn om met iemand over opvoeding(svragen) te praten?

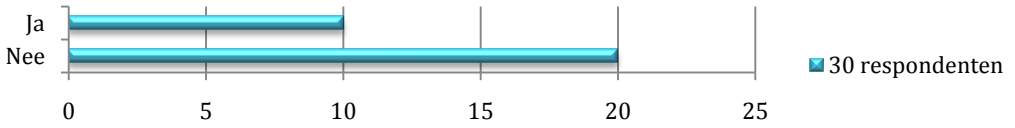
Met wie zou je willen praten of praat je over de opvoeding?

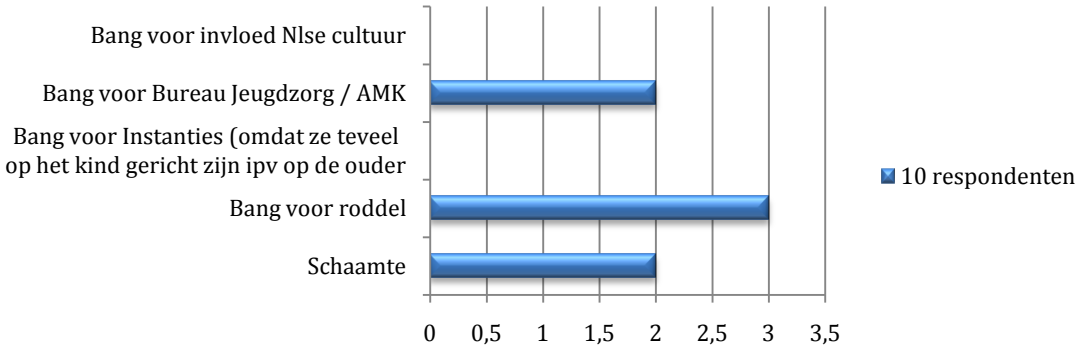
Anders, nl:

- Kerk
- Els Koch (SWF), Linda (HoH)
- Leidster peuterspeelzaal
- Goed persoon
- Iemand die de kinderen ook kent
- Vrouw van mijn pastor
- Vvader van kinderen
- Iemand die meer weet dan ik, daar kan je goed advies van krijgen
- My christian family, ik weet dat zij hu kinderen goed opvoeden.
- consultatiebureau
- House of Hope
- Annette of iemand anders die te vertrouwen is
- Buurvrouwen
- Jonge moeders

Vind je het moeilijk om met externen (dus geen intimi) te praten over opvoeding?

Wat houd je daarin tegen?

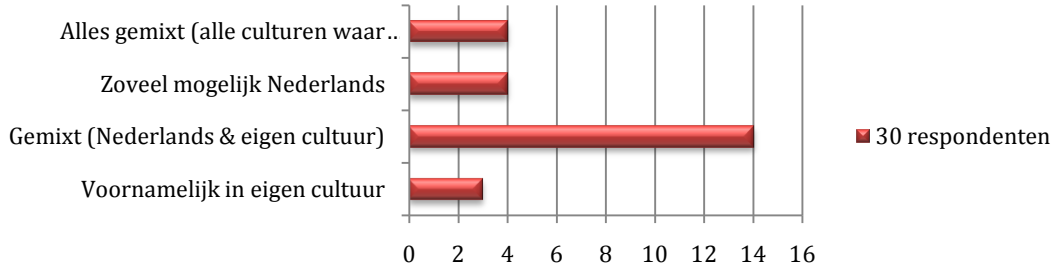

Anders, nl:

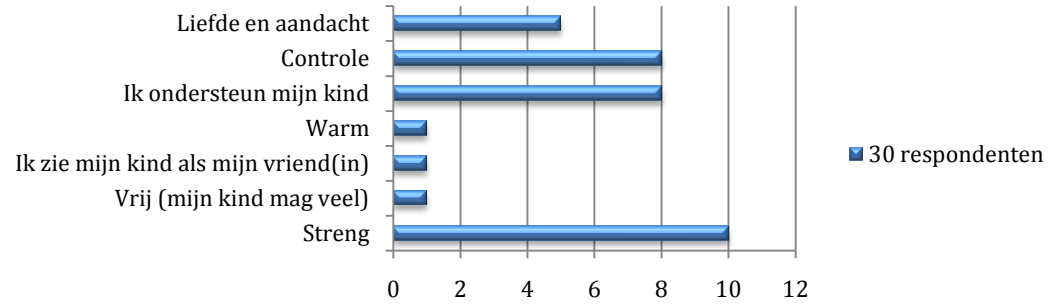
- Onbekende is lastig
- Ik wil niet de vuile was buitenhangen, bang voor stempel op kind (& zichzelf)
- Dat ze mijn kind weghalen
- Het zijn mijn kinderen en ik ben verantwoordelijk voor hen, dus ik wil anderen daar ook niet mee lastig

vallen
- Weinig vertrouwen in mensen
- Ik praat met familie en vriendinnen
- Ik praat niet met onbekenden, maar met buren

Hoe voed jij je kinderen op binnen de Nederlandse multiculturele samenleving?

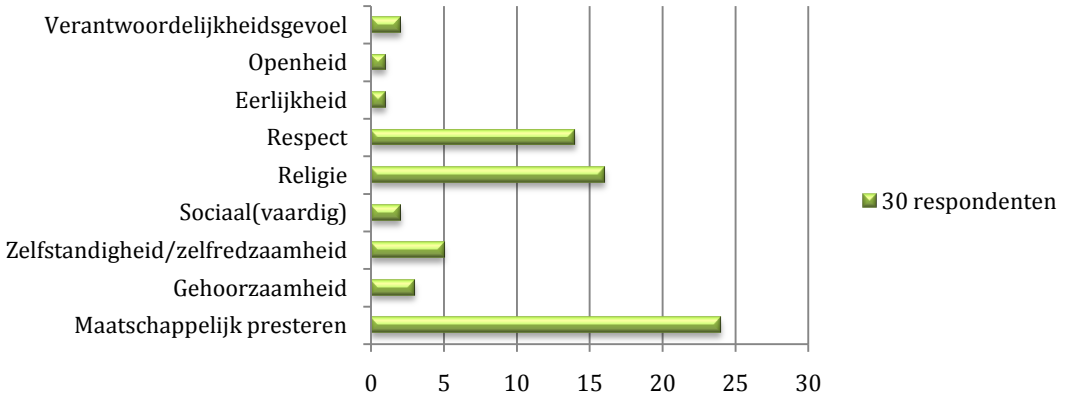

Hoe zie jouw manier van opvoeden?

Anders, nl:
- Onderhandelen
- Direct en open
- Geeft ook vaak toe. Lief praten dan luisteren ze beter.
- Regels, maar ook vrijheid. Hij moet zelf ontwikkelen
- Gehoorzaamheid aan ouders
- Dialoog
- Hem zelf laten ontdekken
- Doen wat kind leuk vind. Gevolgen uitleggen van dingen die kinderen willen. Kinderen helpen om keuzes te maken.
- Beetje streng, beetje vrij. Mijn dochter moet nog leren. Hier kan ik meer aandacht geven aan kind, omdat er weinig familie is. In Marokko is het altijd druk met visite, weinig tijd voor kinderen.
- Soms streng, soms lief, respect geven aan kinderen
- Discipline bijbrengen
- Soms ik de baas zijn, niet altijd naar de kinderen luisteren en volgen
- Zelf leren
- Bv mijn zoon moet direct uit school naar huis komen, daarna mag hij pas ergens anders heen. En als hij bijv twee uur weg is dan bel ik hem om te vragen waar hij is.
- Mijn zoon is strenger dan ik. Soms als de kleintjes niet luisteren, zeg ik: pas op, anders roep ik je broer.
- Opletten, toetsen, controle
- Wat ik wil dat doe ik, niet regels.
- Belangrijk dat kinderen zich vrij voelen en uitleggen waarom iets niet goed is

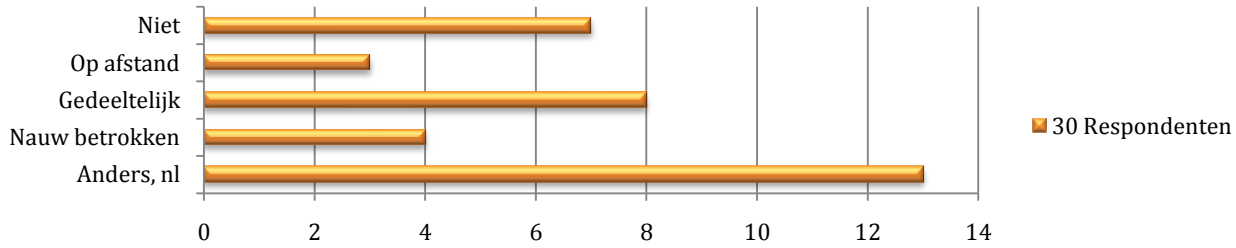
Opvoedingsdoelen:

Anders, nl:

- goede voeding
- positief in het leven blijven en gelukkig zijn
- Nederlands leren
- goed persoon worden
- niet roken en drinken
- zelf kiezen, lezen hoe ze met dingen moeten omgaan
- Rustig, respect ouders/anderen, respect voor Nederlandse cultuur
- Eerst school en diploma, daarna pas een vriendin (dhr&mevr zijn uitgehuwelijkt aan elkaar)
- hij moet doen wat hij zelf leuk vind
- ontdekken wat kind leuk vind
- zelfvertrouwen, zelf kiezen, goede weg kiezen.
- religie (christen) belangrijkste
- sparen voor opleiding
- dat ze goede burger worden
- Normale moslim; niet extremistisch
- dat ze doen wat ze leuk vinden

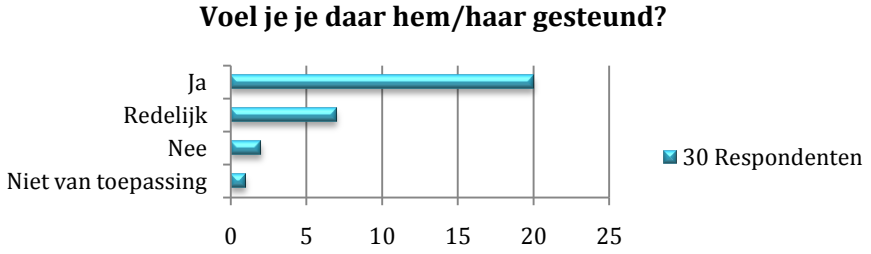
Hoe is de vader (moeder) van de kinderen bij de opvoeding betrokken?

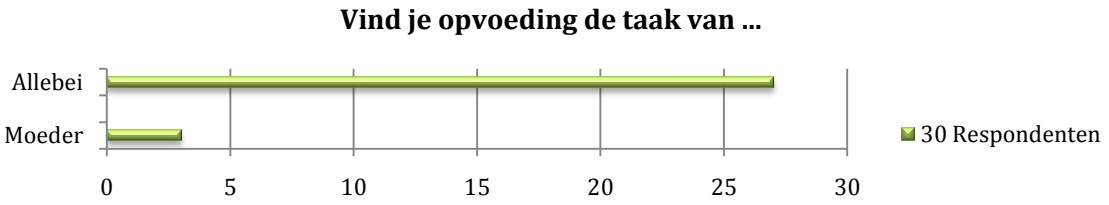

Anders, nl:

- Betrokken, maar ik doe meer
- In de vakantie gaat mijn zoon naar zijn vader
- Altijd
- Praktisch
- Boodschappen en speelgoed kopen, geen geld geven. Veel spelen met kinderen, elk weekend bij mij.
- Man: weinig, vrouw: veel
- Helpt door kleren te kopen, ophalen, oppassen
- Hij doet niet veel, wel moet hij alles weten hoe het is gegaan. Dit is controle en ondersteunen
- Hij studeert en heeft daardoor weinig tijd en geld om te helpen
- Soms vind hij dingen moeilijk
- Beide partners overleden
- Als moeder weggaat vader opletten

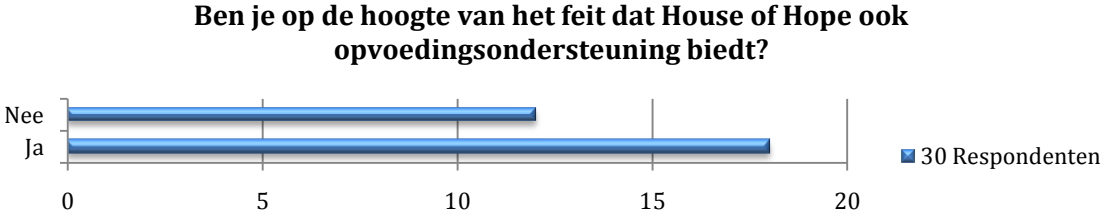
- Moeder is wel sterk betrokken, doordat zij voogd is van de kinderen

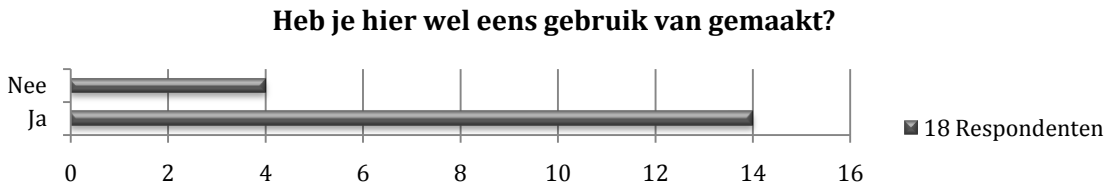

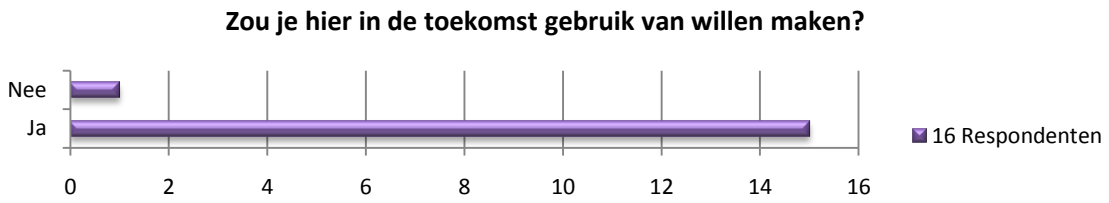

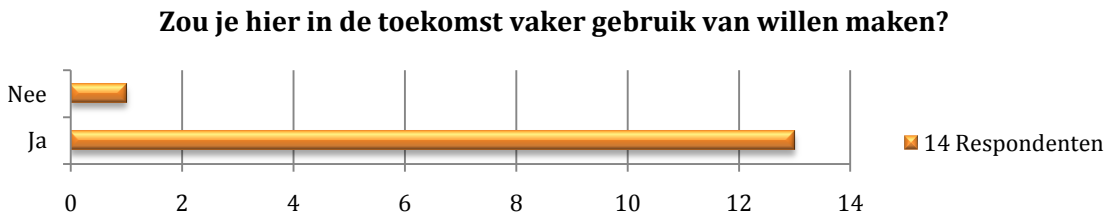
Omdat...

- Elkaar helpen, alles samen doen
- Als je alleen bent, is het de taak van de moeder. Maar ik kan niet alles doen. Liever samen.
- Ze hebben er samen voor gezorgd dat een kind geboren werd en moeten er dus ook samen voor zorgen als het er eenmaal is.
- In de praktijk doe ik als moeder meer, maar zou graag willen dat de vader ook meer betrokken is.
- Zo hoort het, ook al ben je gescheiden
- Een kind moet in een volle gezin opgroeien. Het kind zal dan en iets van de moeder in acht nemen en van de vader, wat heel belangrijk is (zowel voor de meisjes als voor de jongens)
- Ze hebben alleen mij
- Kinderen zijn van allebei
- Als zoon niet luistert, is beter met zijn tweeën, als hij naar de één niet luistert, dan hij luistert naar de ander.
- Hoort allebei, maar in de praktijk meer moeders taak
- Als je alleen bent mis je wel eens wat. Samen kun je meer doen en zien
- Moeder meer omdat zij meer taken heeft voor het kind.
- Moet samen doen
- Kind is van allebei, je hebt het niet alleen op de wereld gezet. Kind heeft ook moeder en ook vader nodig.
- Voor de moeder alleen is het te druk
- Is het beste. Moeder doet wat zij kan als moeder, vader moet doen wat hij kan als vader.
- Als moeder weg is dan kan vader kinderen oppassen en andersom
- Man werken, ik meer tijd
- Moeder naar school, vader opletten
- De vader is de vader van het kind. Hij moet helpen. Moeder kan niet alle taken, vader moet helpen.

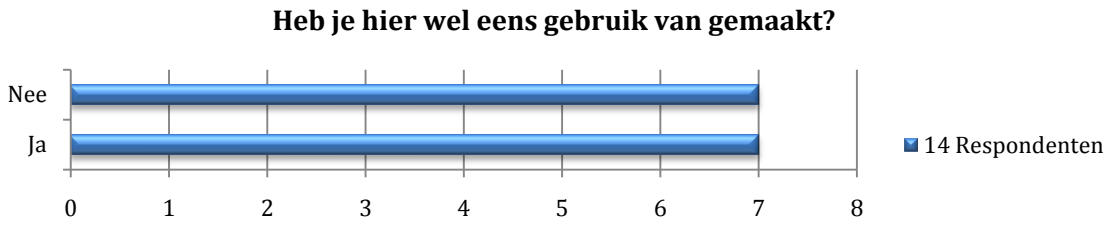

Heb je hier wel eens gebruik van gemaakt?
Nee
Ja
0
2
4
6
8
10
12
14
16
18 Respondenten

Zou je hier in de toekomst gebruik van willen maken?
Nee
Ja
0
2
4
6
8
10
12
14
16
16 Respondenten

Zou je hier in de toekomst vaker gebruik van willen maken?
Nee
Ja
0
2
4
6
8
10
12
14
14 Respondenten

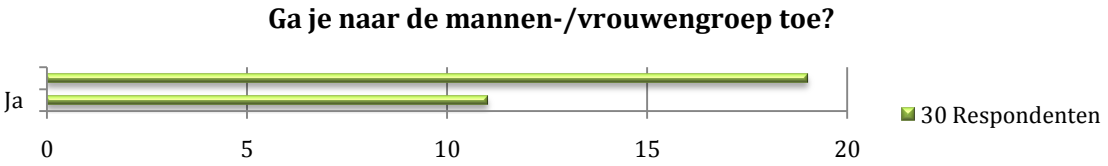

Ben je op de hoogte van het feit dat er nog meer organisaties in de wijk zijn die opvoedingsondersteuning bieden?
Nee
Ja
13
13,5
14
14,5
15
15,5
16
16,5
30 Respondenten

Heb je hier wel eens gebruik van gemaakt?
Nee
Ja
0
1
2
3
4
5
6
7
8
14 Respondenten

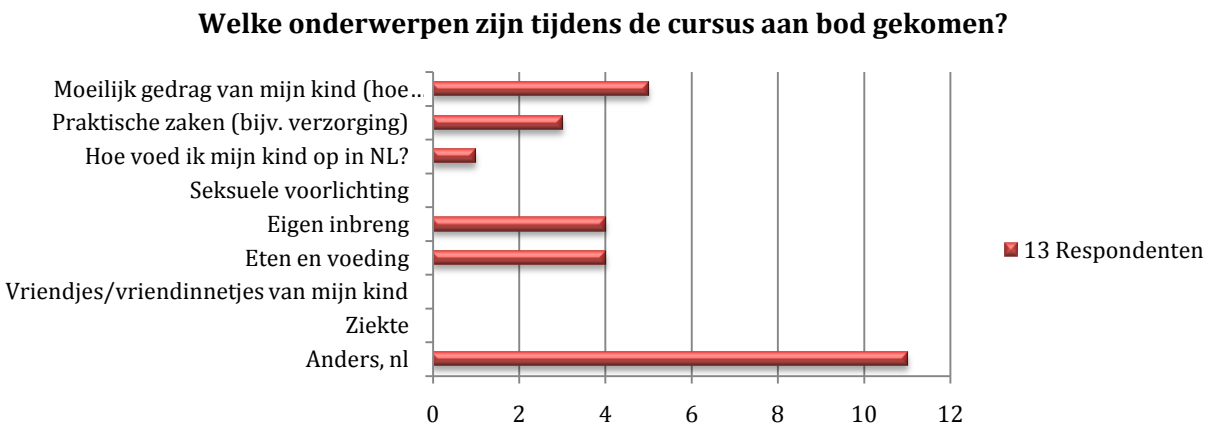

Bij welke organisatie was dit?
Anders, nl
BSO / PSZ
School
SWA
SWF
CJG
Consultatiebureau
Charlois Welzijn
0
1
2
3
4
5
6
7
7 Respondenten

Anders, nl

- Wijkgebouw Camelia, Els Koch van SWF
- Peuterspeelzaal het Molentje. Daar is iedere dinsdag een bijeenkomst met een thema
- Tarwezicht Akkers en bij Peuterspeelzaal
- Bureau frontlijn
- Pedagoog via consultatiebureau
- Thuisbegeleiding van onbekende organisatie

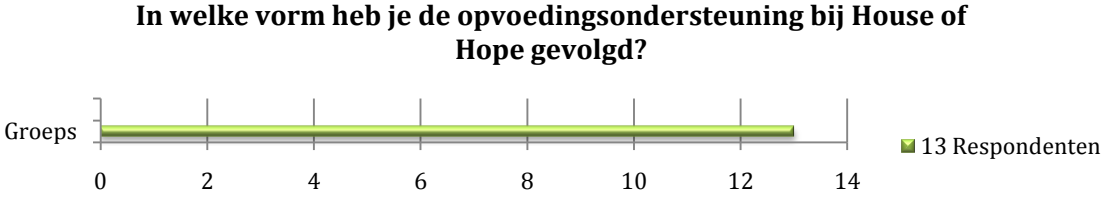

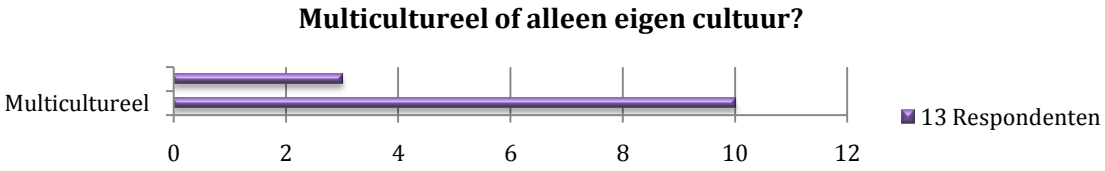
DE VOLGENDE VRAGEN ZIJN ALLEEN GESTELD AAN RESPONDENTEN DIE IN HET VERLEDEN WEL OPVOEDINGSONDERSTEUNING HEBBEN GEVOLGD BIJ HOUSE OF HOPE.

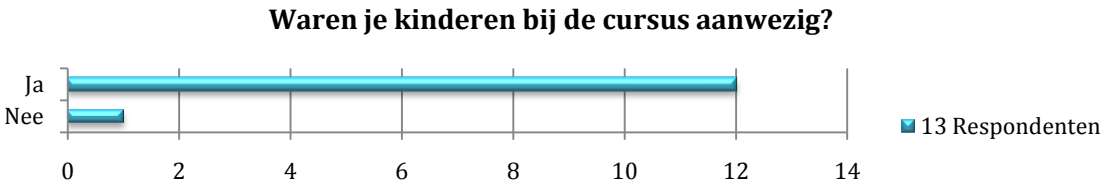

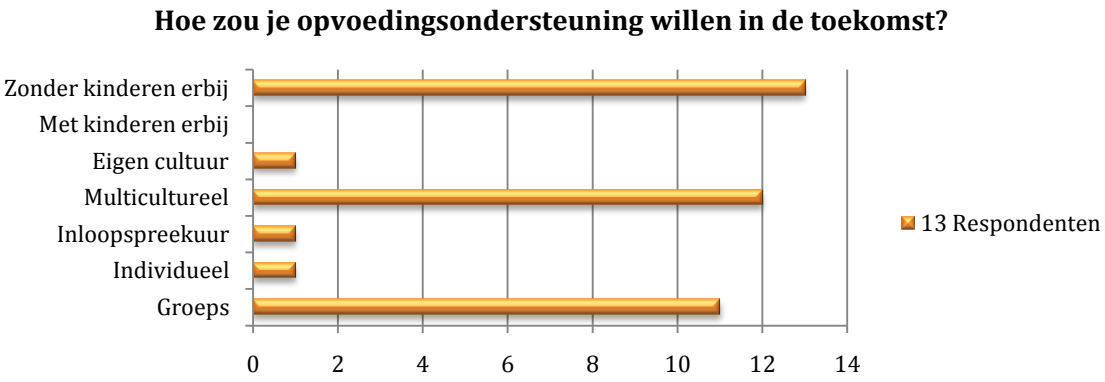
Anders, nl

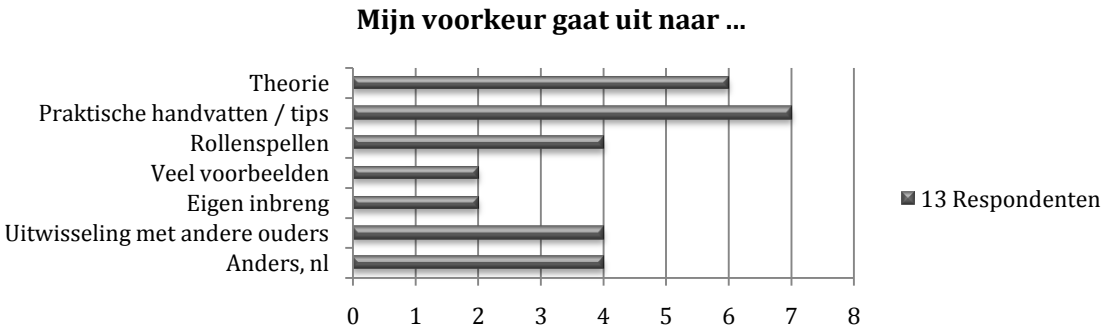
- Hoe moet jij doen als kind niet luistert
- Sociale omgangsvormen in NL + eigen cultuur (praktische tips daarover)
- Hoe betrek je je man meer bij de opvoeding
- Kinderen, peuters
- Weet ik niet meer
- Zorgen voor kind, rol van de ouder, hoe structuur geven.
- Sparen voor je kind met spaarrekening
- Verschillende leeftijdscategorieën van kinderen behandeld.
- Niet luisteren
- Hoe ze kinderen naar school brengen, goede advies geven
- Goede advies geven

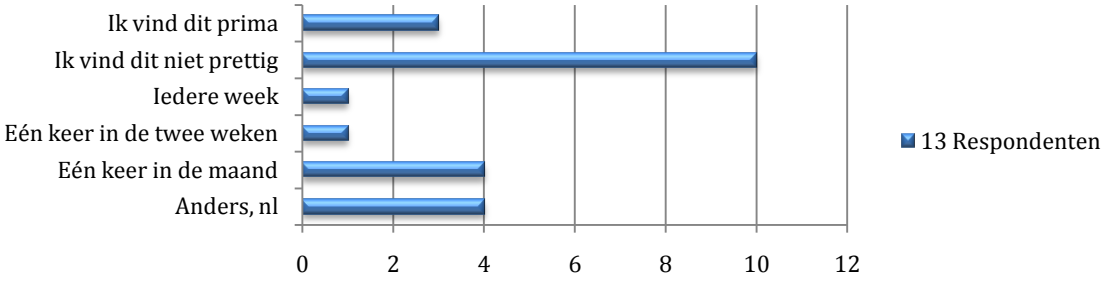

Anders, nl

- Filmpjes met daarin gespeeld hoe het wel moet en hoe het niet moet
- Graag alleen NL'se mensen, leuk als er meer vrouwen komen, wanneer er oppas is, komt mijn man mee
- Hulpverleners moeten ervaring hebben en meer kennis.
- Certificaat voor behalen van de opvoedingscursus. Zo kan ik laten zien aan instanties dat ik niet dom ben, ik wil dingen leren.
- Van groep kan ik leren van andere mensen, individueel is de hulp meer geconcentreerd op mij
- Informatie

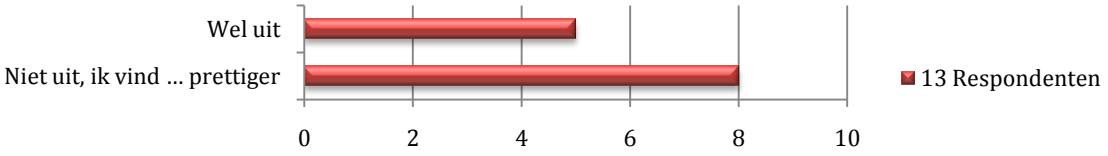
Op dit moment wordt de opvoedingsondersteuning gegeven in drie blokken van drie bijeenkomsten, verspreid over het jaar.

Anders, nl

- 4 keer kort achter elkaar, bv iedere week.
- Maakt niet uit
- Als het maar duidelijk is en op een tijd dat ik kan
- Niet te lange tijd ertussen, dan vergeten wat geleerd

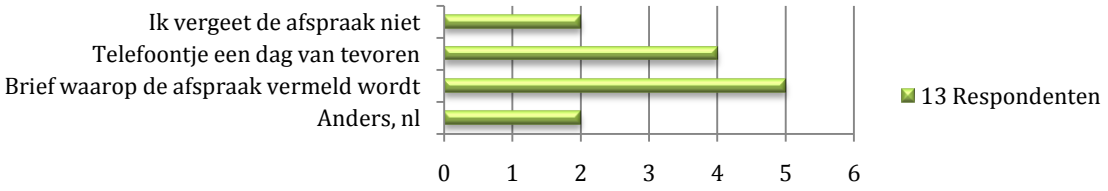
Op dit moment wordt de opvoedingsondersteuning gegeven op woensdagochtend van 9:30-11:00u. Dit komt mij...

Voorkeur tijd:

- Maandagmiddag
- Donderdagmiddag vanaf 14 uur
- Woensdagochtend 10-11.30/12uur
- Maandagmiddag, dinsdagochtend, donderdagmiddag, vrijdagochtend
- Donderdag of vrijdag
- Donderdagochtend
- Donderdag om 13:00 uur bij Er (Turkse vrouw) thuis

Wat heeft u nodig om het bijwonen van de opvoedingsondersteuning niet te vergeten?

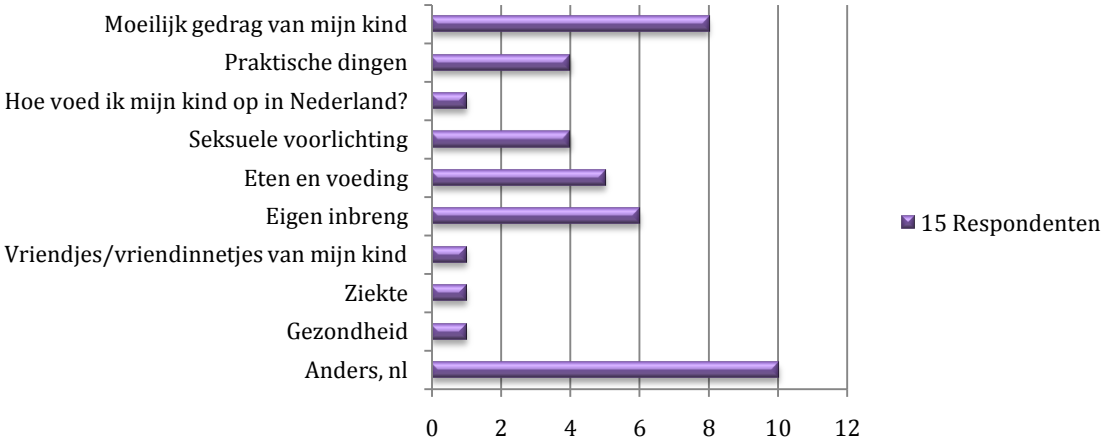

Anders, nl

- Herinneren is fijn d.m.v. brief of telefoontje
- Herinneren
- Ik word gebeld door mevrouw Er
- Bellen twee dagen van tevoren, ik (mevrouw Er) ga andere mensen uitnodigen

DE VOLGENDE VRAGEN ZIJN ALLEEN GESTELD AAN RESPONDENTEN DIE NOG GEEN OPVOEDINGSONDERSTEUNING HEBBEN GEVOLGD BIJ HOUSE OF HOPE.

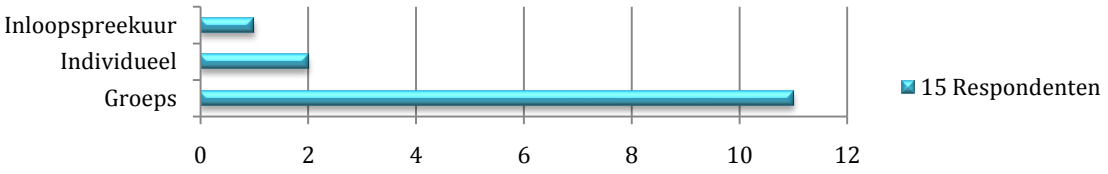
Als jij gebruik wil maken van de opvoedingsondersteuning, waar moet het dan over gaan?

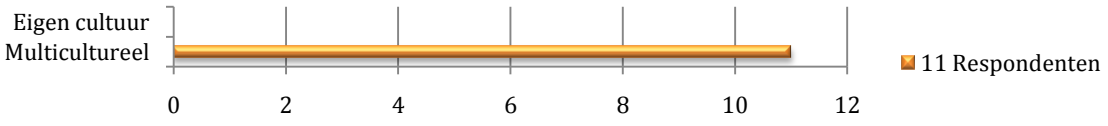
Anders, nl

- Sociale omgangsvormen zowel in NL als eigen cultuur (praktische tips daarover)
- Waar ik op moet letten, om toch meer ja te zeggen
- Als kinderen niet luisteren
- geen vragen
- 'nee' zeggen tegen hem
- Bij iedere leeftijd zijn andere vragen, nu wil ik over nee-zeggen. Maar als ze bijv. 13 jaar is, wil ik over seksualiteit met haar praten.
- Alles wat over kinderen gaat is interessant
- Helpen met huiswerk van zoon
- Eigenlijk over alles over mijn kinderen en mij
- Maakt niet uit, wat hun vertellen

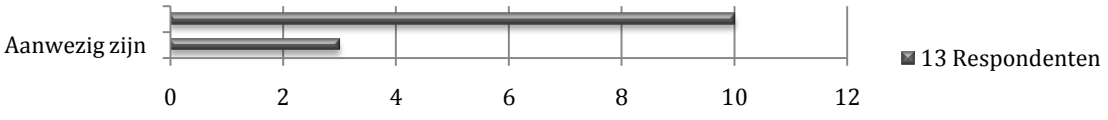
Groeps- of individuele opvoedingsondersteuning?

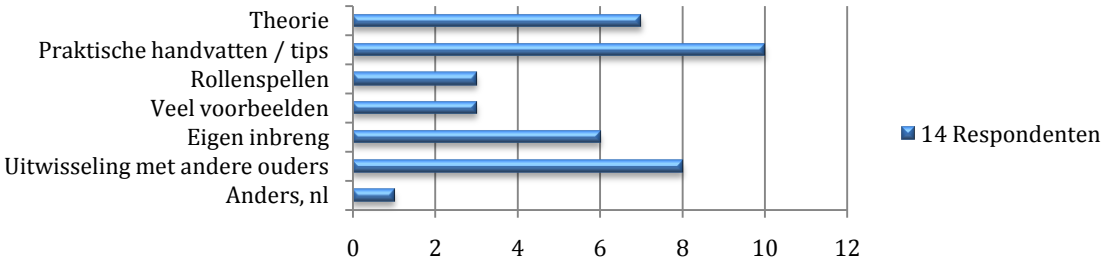
Multicultureel of eigen cultuur?

Ik wil graag dat mijn kinderen ...

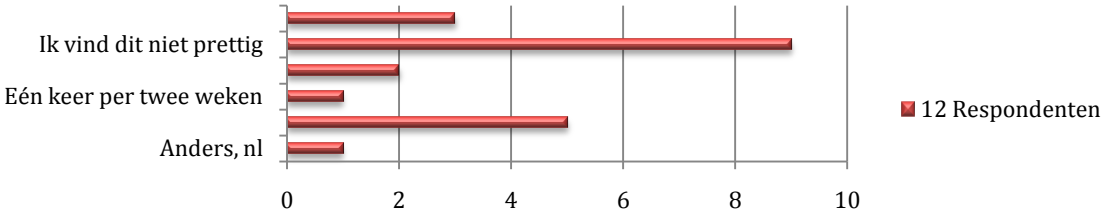
Mijn voorkeur gaat uit naar …

Anders, nl

- Graag ouders met kinderen van ongeveer zelfde leeftijd

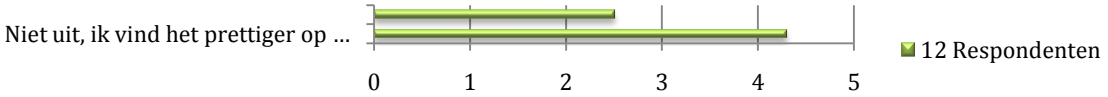
Op dit moment wordt de opvoedingsondersteuning gegeven in drie blokken van drie bijeenkomsten, verspreid over het hele jaar.

Anders, nl

- Als ik vragen heb

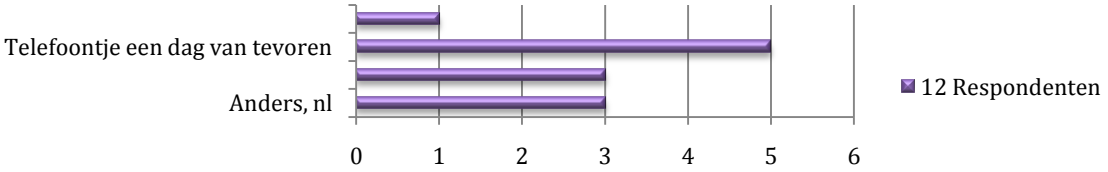
Op dit moment wordt de opvoedingsondersteuning op woensdagochtend van 9:30-11:00u gegeven. Dit komt mij …

Tijd:

- Dinsdagochtend
- In de middag, niet op vrijdag
- Vrijdagmiddag
- Vrijdag

Wat heeft u nodig om het bijwonen van de opvoedingsondersteuning niet te vergeten?

Anders, nl

- Brief of e-mail
- Brief en telefoontje
- Telefoontje + brief

Bijlage E: Format interview hulpverleners

Dit groepsgesprek willen we met jullie houden, om antwoord te krijgen op onze deelvragen.
Onze hoofdvraag luidt:

"Wat is een passende manier om ondersteuning te bieden in het opvoeden voor de multiculturele doelgroep van House of Hope?"

Deelvragen die we geformuleerd hebben zijn:

- Wat hebben hulpverleners nodig om de opvoedingsondersteuning te kunnen bieden?
- Wat is de visie van House of Hope op het gebied van multiculturele opvoeding en integratie?

We willen het over de visie op opvoedingsondersteuning hebben.
We vinden het belangrijk dat jullie als instelling weten wat je visie is op het gebied van opvoedingsondersteuning, zodat je vanuit je visie een bruikbare methode kan gaan opstellen.
Het hebben van een visie is de basis van je manier van werken.
We hebben een aantal onderwerpen genoemd, aan de hand waarvan jullie je visie kunnen bepalen. Verder willen we het vooral aan jullie overlaten hoe jullie als instelling denken over deze onderwerpen.
Wij zullen naar aanleiding van dit gesprek formuleren wat jullie visie op het toekomstige aanbod van opvoedingsondersteuning luidt. Dit zullen wij onderbouwen vanuit de literatuur.
Daarnaast zullen wij volgende week starten met het interviewen van de doelgroep. Wij willen in kaart brengen wat de wensen en verwachtingen zijn van hen t.a.v. een opvoedingsondersteuning. Die ideeën en jullie visie zullen we proberen te combineren in aanbevelingen voor een werkbare methode.

We hebben bepaalde onderdelen waar we van jullie antwoord op willen hebben, namelijk

- visievorming op opvoeding in het algemeen
- jullie visie op het aanbod van opvoedingsondersteuning aan de multiculturele doelgroep
- het toekomstige aanbod wat jullie willen aanbieden

Aandachtspunten visie-interview medewerkers:
Visie moet concreet omgezet kunnen worden in de praktijk.

Visievorming
Visie op opvoeding in algemeen

- Wat zijn jullie ervaringen in het bieden van opvoedingsondersteuning?
- Jullie werken met multiculturele doelgroep. Hoe kijken jullie tegen opvoeding in een multiculturele samenleving aan? Wat vinden jullie daarin belangrijk? Wat is er belangrijk om mee te nemen in je aanbod voor de opvoedingsondersteuning?
- Nederlandse aanpak
- Rekening houden met culturele achtergrond
- Ondersteunen of overnemen
- Ouder of kind centraal, wie verantwoordelijk voor de opvoeding?

Visie op het aanbod opvoedingsondersteuning aan de multiculturele doelgroep

- Wat zien jullie als de functie van de opvoedingsondersteuning?
- Welke functie van opvoedingsondersteuning willen jullie bekleden?

Zie kopie, blz. 17-20, blz. 26-27 Uit: "Opvoedingsondersteuning als bijzondere vorm van preventie"

- Wat is de visie van House of Hope op de opvoeding? Wat is de benadering voor de culturele achtergrond?
- Wat is jullie visie op dit uitgangspunt van opvoedingsondersteuning?

Zie kopie, Hol, 1992, p. 128

- Wat is jullie motivatie om een opvoedingsondersteuning aan te bieden?
- Wat maakt de opvoedingsondersteuning van HoH volgens jullie uniek (bijv. i.p.v. doorverwijzen)?

Aanbod
Wat WILLEN jullie bieden?

- Vooral dromen, zodat je jezelf niet kadert door het huidige systeem. Het KUNNEN willen we laten liggen, dit bespreken we nadat we de behoeften van de doelgroep geïnventariseerd hebben.
- Vorm (Groeps-/individueel/inloopspreekuur/telefonisch, werkvorm, toegankelijkheid)

- Doel (waar wil je naartoe, wat wil je bereiken? Sociale steun, empowerment, signaleren, verwijzing, vraaggericht/aanbodgericht)
- Inhoud (materieel/ideëel, theoretisch/praktisch, voorlichtingsfunctie, adviesfunctie, aanleren vaardigheden/empowerment, de vragen van de ouders als uitgangspunt)
- Doelgroep (vaders/moeders, verschillende culturen/één cultuur, kinderen wel/niet aanwezig)
- Frequentie (tijdstip, hoeveel bijeenkomsten en met welke frequentie)

Burggraaff-Huiskes, M. (2008), Opvoedingsondersteuning als bijzondere vorm van preventie, p. 71-88, Bussum; uitgeverij Coutinho.

Wat hebben hulpverleners nodig om de opvoedingsondersteuning te kunnen bieden?

- Ruimte & Tijd
- Cliënten
- Kennis en vaardigheden (scholing/training)
- Faciliteiten
- Methode

Bijlage F: Gespreksverslag hulpverleners interview

Elsbeth**:** In het voorjaar van 2007 is de eerste opvoedingsondersteuning voor een groep als activiteit georganiseerd. Dat kwam op vanuit de gezinnen, waarin de hulpverleners, Elsbeth en Joost, concreet tegen het spanningsveld aanliepen tussen leven in de Nederlandse samenleving en als moeder niet geleerd hebben individueel op te voeden, maar opvoeden in de groep. Daarnaast hadden gezinnen vaak armoede. Ook kijkt de school kijkt uiterlijke dingen en oordelen daarover.
Vanuit die situatie vond Elsbeth het nodig om iets te doen: Moeders sterker maken, maar ook zoeken dat ze niet veroordeeld voelen door ons, maar hun eigenheid uiteindelijk ontdekken.
Door het huidige aanbod van opvoedingsgesprek denkt Elsbeth meer af te dalen maar toch zit er nog een angstaspect in van het oordelen. Ouders worden er echt op afgerekend.
Schoolmaatschappelijk werk rekent echt af op het uiterlijk. Als de juffrouw op school de moeder uitnodigt en de moeder komt niet en later nog een keer niet, dan wordt dat in het systeem gezet en dan wordt daar de conclusie uit getrokken dat moeder niet gemotiveerd is. Nee, moeder is wel gemotiveerd, maar moeder heeft angst. Het is dus een oordeel, maar ook nog eens een verkeerd oordeel. Als er iemand niet komt opdagen, wordt er een conclusie uit getrokken.
Voordat de cursus begon werd hier aandacht aan gegeven in de individuele gesprekken.
Elsbeth ging er ook voor staan vanuit haar pedagogische achtergrond, om met name te waken dat kinderen onterecht uit huis geplaatst werden. Er zaten onderlagen in de situatie waarin de moeder zich voegde naar “men zegt dat”. Elsbeth ging dan heel erg zoeken naar wat voel je nou echt als moeder? We leven in Nederland. Wat denk jij dat er aan de hand is? Het gevoel zit er wel, maar ze durven dat niet te uiten, want ze zien het groepsdenken als bepalend.
De moeder neemt dan ook de Nederlandse gedachten over, omdat het wel zo zal zijn, want men (in dit geval Nederlanders) zegt het. Nederlanders laten in de samenleving toch een soort standaard zien van: zo zou het moeten zijn en daar moet je dan in mee gaan. Het is moeilijk om het uit de vrouwen zelf te halen wat zij zelf vinden.
Vanuit Agathos werd opvoedingsondersteuning ingeschakeld. Dit omdat er op veel gebieden problemen waren en zodoende kon Agathos individuele hulpverlening bieden. Dit doorverwijzen was nodig omdat je anders wel een hele week met één gezin aan de slag kon zijn. Agathos werd snel ingeschakeld, maar wel met een duidelijk advies van: dit is belangrijk, om bepaalde punten vast te houden. Elsbeth fungeerde dan als casemanager.

Hoe kwam je van individueel naar groep? Nou, dan zie je dat bij meerdere mensen en ook was er bij de vrouwengroep een nadruk op het ondersteunende gedeelte bij de opvoeding. Toen kwam het idee om het als groep te gaan aanbieden. Van de vrijwilliger bij de vrouwengroep hebben we toen de methode ‘Bon Kria’ gekregen.
Kirsten heeft toen een gesprek gehad met Jeanne, zij gaf aan dat het belangrijk was om de nadruk te leggen op praktische voorbeelden, terwijl Magda en Kirsten de cursus teveel een cursus vinden, waarin je echt iets laat leren. Volgens Kirsten werpt dit teveel een drempel op. De vrouwen krijgen teveel informatie om het goed te kunnen bespreken. Volgens Magda en Kirsten was dit teveel alsof de cursusleiders het wel weten.
In de loop van de tijd werd deze cursus dan ook aangepast.
Je moet het heel klein maken, wel durven om wat van de theorie te zeggen, maar dan het bij vijf minuten houden en dat dan verder uitwerken, zodat het eigen gemaakt kan worden door de vrouwen. Het is ook belangrijk om zelf een stukje kwetsbaar te zijn en iets van jezelf te laten zien.
Elsbeth geeft aan dat dat heel belangrijk is in groepsgesprekken.

Toen Kirsten werd gevraagd om de cursus te gaan geven, toen dacht ze wel dat de cursus enorm Nederlands is met rust, reinheid, regelmaat en dat soort basisprincipes. Kirsten had er vraagtekens bij of ze dat wel moest gaan geven. Ze vindt het niet goed om alleen de Nederlandse cultuur over te brengen, dat vindt ze niet terecht, maar die kinderen gaan wel in Nederland naar school en die moeders leven ook in Nederland. Het moet dus een mix zijn. Je moet de cultuur van de moeders absoluut aan bod laten komen, omdat je moet vragen ‘hoe doe je dat nu hier in Nederland?’ En ‘wat zijn de eisen van deze tijd en wat vind je ervan?’ Dan ga je kijken hoe de opvoedingssituatie die de ouder op dat moment gebruikt naar wat er op school van de kinderen wordt gevraagd.
Je zag bij de Turkse vrouwen dat de vader wilde dat de kinderen om 10 uur nog uit bed kwamen en dat het kind dan de volgende dag moe op school kwam. De moeder kreeg dan op de kop van de juffrouw. Je kunt dus wel een Turkse opvoedingsondersteuning geven, maar daar heeft de moeder uiteindelijk weinig aan

want ze voeden op in Nederland. Mensen hebben verwachtingen daarvan. Dan moet je niet oordelend daarin zijn, maar daardoor is het nog steeds lastig om die mix te hebben.
Elsbeth: waarin mag je als vrouw uit een andere cultuur je eigenheid bewaren? Wat staan wij toe vanuit de Nederlandse samenleving? Dat is eigenlijk de vraag.
Ook als kinderen spelen, willen wij dat ze dat met bepaald speelgoed doen? Dat kennen ze in Afrika niet, want dan zitten ze bij elkaar en de kinderen spelen met elkaar met wat er dan voor handen is. Dus niet het individuele ontwikkelende denken wat wij in Nederland heel erg hebben. Dat hoor je ook heel veel bij BJZ. De kinderen mogen terug naar huis als er speelgoed, een bureau en een bed is. Ik word daar een beetje nijdig van. Is dat bepalend?
Annette: verslag van AMK: iemand had een kind meegenomen naar een speeltuin met iemand van Jeugdzorg en die kinderen deden alsof ze nog nooit in een speeltuin waren geweest. Dat was een reden om te zeggen dat het niet goed zit in het gezin. Maar dat is vanuit onze eigen interpretatie ook. Maar Nederlandse kinderen moeten zich wel kunnen handhaven in het Nederlandse schoolsysteem dus dat is het dilemma. Want anders komen ze niet tot hun doel uiteindelijk. Dat is een lastige balanszoekende factor. Ik denk dat als je uit je eigen rol wordt gezet, van wat je van kinds af aan hebt meegekregen, zo voed je op en je probeert dat zoveel mogelijk in te zetten, je ziet dat het niet werkt en je slaat weer door naar de andere kant, dus je doet alleen wat mensen zeggen, dan heb je er ook geen gevoel meer bij. Dat werkt ook niet, want je merkt aan je kinderen, dat als je opvoeden niet met gevoel doet, als je er zelf niet achter staat, dan komt het ook niet over bij je kind.
Het begint bij de ouder, dat hij/zij moet zien dat er een stuk aangepast moet worden, want anders red een kind het niet. Maar het moet ook zijn eigen identiteit meekrijgen. Ook om natuurlijk nog aansluiting te hebben. Het zijn niet alleen de ouders, soms woont er ook nog andere familie wel daar (land van herkomst) en als je daar totaal geen aansluiting meer mee hebt, dan geeft dat ook weer problemen. Kinderen raken dan vervreemd van hun eigen wortels.
Daarom, de bewustwording van zo'n vrouw: waar loopt zij zelf tegenaan, waar vindt zij zelf dat er dingen anders kunnen, dat is heel belangrijk om te weten, daarom moet de vrouw er zelf bij ingeschakeld worden.
Inderdaad, wij kunnen wel denken dat, maar wij kunnen nooit precies weten in welke situatie iemand opgevoed is en wat voor invloed dat heeft. Dat moet je wel goed beseffen.
Elsbeth: Ik denk dat er in de literatuur wel beschreven is tegen welke spanningsvelden de multiculturele vrouw aanloopt in verhouding met de Nederlandse samenleving.
Rieneke: Ja, dat zijn vooral praktische punten, zoals 's avonds uit bed gehaald worden om door de vader gezien te worden, waardoor ze de volgende dag moe zijn op school. Eigenlijk brood mee horen te nemen, maar thuis altijd warm te eten tussen de middag. Daarin worden ze inderdaad afgerekend door de school. De juffrouw zegt dan: je hebt geen eten mee, je groeit uit je kleren.
Elsbeth: ja want daar kan ook armoede aan ten grondslag liggen. Dat zien wij natuurlijk veel, dat er niet veel geld is waardoor er niet aan die verwachtingen voldaan kan worden. Tot op zekere hoogte natuurlijk, maar daar moet je ook iemand in mee nemen.
Magda: Is het ook weleens dat ze het geld aan andere dingen uitgeven wat zij veel belangrijker vinden dan wij? Dat kan natuurlijk ook, bijvoorbeeld met de kinderbijslag. Dat gaat naar Afrika of er worden schulden mee afbetaald.
Maar ik denk ook, de mensen die wij tegenkomen hebben ook vaak een beperkt budget waar ze alleen maar van kunnen eten en drinken. Dan wordt de kinderbijslag ook ingezet om een urgent schuldenprobleem van de deur te houden. Zo rekenen mensen dan: oh, in dat kwartaal krijgen we weer, dus dan kunnen we dat aflossen, zodat ze die deurwaarder van de deur kunnen houden.
Kirsten: dat kwam ook in de eerste bijeenkomst naar voren, van waar moet je als moeder allemaal rekening mee houden. Dat gesprek over geld duurde toen best lang, van dat dat heel belangrijk is, dat je genoeg hebt, je moet wel werken.
Annette; en wezenlijk, als je erover na gaat denken, dan kan je als ouder speelgoed kopen van die kinderbijslag, dat is leuk voor die kinderen, maar die kinderen zijn er ook de dupe van als er beslag gelegd wordt op de inboedel, want daar zit ook het speelgoed bij. Dus het is logisch dat de mensen primair denken, van welke behoeften zijn er eerst.
José: jullie hebben Turkse groep gedaan en een Somalische en nu ook een gemengde groep. Wat is daarin de visie? Jullie hebben ervaring mee, maar het hoeft natuurlijk niet je visie te zijn om alle Turkse mensen bij elkaar te zetten of juist voor gemengd kiezen.
Magda: eerst hadden we in overleg gekozen voor de Turkse groep, we merkten dat er onderling veel speelde. De een werd gecorrigeerd door de anderen. In de groep gebeurde best veel, of dat ze de een niet mochten, of dat je opzij in de groep werd gezet.
Kirsten: Je weet niet, in één zo'n cultuurgroep zitten er onderling zoveel dwarsverbanden wat wij niet weten, maar wat we ook niet snappen. Bij de Somalische groep zat het al in de taal, wij kunnen dat niet

horen, maar zij horen van welke stam je komt en dat heeft al een bepaalde invloed. Ook dat gaat door in Nederland.
Elsbeth: Nu merken we dat het best goed gaat, het spanningsveld is er niet in een gemengde groep. Bij de vrouwengroep zie je dat ook, wij kiezen voor multiculturaliteit, want daardoor breek je patronen of groepsprocessen die je als outsider heel moeilijk kunt doorbreken. Want er worden gewoon mensen buitengesloten. Als dat zo is, is je doel van de opvoedingsondersteuning ook lastiger te bereiken. Daarin moet je dan nog lagere doelen stellen.
Kirsten: Het idee voor die Turkse groep was dat die mensen een paar keer bij de algemene groep waren geweest en dat ze daar best overheersend waren. En daarnaast dat ze bij andere activiteiten van House of Hope eigenlijk niet gezien worden, terwijl die mevrouw hier wel in de straat woont. Het was ook een poging om een opening te krijgen in die Turkse groep. Bij die bijeenkomsten waren wel veel mensen op zich.
Elsbeth: We gingen ook naar ze toe, ze komen niet naar jou. Je ziet nu het fenomeen wat ze in Feyenoord ook hebben, namelijk dat ze die moeders trainen. Het naar ze toe gaan kan een belangrijk onderdeel zijn binnen een multiculturele groep.
Kirsten: ik vraag me af, zou het ook lukken om bij een multiculturele groep bij iemand thuis kunnen doen?
Elsbeth: dan moet je zo'n netwerker zijn binnen jouw straat, dan moet je een sterk figuur weten waarvan je weet dat die veel contacten heeft; als ik die pak, dan krijg ik die groep mensen. Elsbeth vindt dit interessant, ze vraagt zich af wie dat kan zijn, dat heeft ze echt als vraag. Wat dan kan ze nog meer een slag slaan.
Kirsten: de opkomst komt denk ik toch via de persoonlijke contacten of al met mensen hier van House of Hope. Ik denk dat de groep van nu vooral bekenden zijn van jou of van José. Of in zo'n groep met bekenden van die vrouw (Turkse groep), dat ze voor haar komen.
Annette: daar hadden we het in het onderzoek ook over gehad: welke visvijver gebruik je nou en hoe kan je dat maximaal gebruiken. Nu krijgen we natuurlijk ook meer inloop en het is eigenlijk ook de bedoeling dat dat onderdeel meegenomen wordt. Het is niet speciaal verbonden aan de hulptrajecten, want je ziet soms ook dat mensen overvoert worden omdat ze als zo'n multiproblem situatie hebben waarin ze al zoveel acties moeten plegen om ook nog eens achter elkaar bij elkaar te komen. Ze zeggen dus ja, zelfs tot de middag van tevoren zeggen ze ja. Dus de vraag is hoe kan je je visvijver zo breed mogelijk maken dat er dus allerlei mensen komen, die ook weer mensen kennen. Nu krijg je wel meer mogelijkheden omdat er meer op de inloop komt. In het oude pand had je dat natuurlijk veel minder.
Magda: en die inloop krijg je bijvoorbeeld door zo'n straatfeest? Ja, maar de inloop wordt ook zo ingericht dat de mensen kunnen komen voor koffie thee, praatje, spelletje, lunch op de woensdagmiddag. Daardoor komen de mensen niet alleen meer voor hulptrajecten binnen maar ook voor ontmoeting meer en daardoor kun je er meer op in haken.
Elsbeth: de relatie daarin is wel essentieel. Als het veiliger voelt, maakt het ook dat ze sneller de stap zetten.
Dus vanuit de inloop is het toch nog lastig om de mensen te leiden, je moet eigenlijk een één op één relatie hebben dan kun je ze makkelijker binnen krijgen. Tenzij je een netwerker hebt binnen je straat of wijk en die dat gaat creëren.
Rieneke: zullen we even herhalen wat we allemaal gezegd hebben om te kijken of we een beetje antwoord hebben?

- Identiteit van de moeder belangrijk, eigenheid houden.
- Multiculturele groep pakken, zodat je spanningen weghaalt binnen eigen cultuur.
- Misschien een optie om naar mensen toe te gaan of met een netwerker, soort van gastvrouw

Ja misschien ook rekening houden met de school, daar hebben jullie het heel de tijd over, maar willen jullie daar ook iets mee doen binnen je opvoedingsondersteuning? De vraag is waar je allemaal rekening mee wilt houden als je opvoedingsondersteuning aanbied. Welke aspecten vind je belangrijk, wat wil je bijvoorbeeld voorkomen of wat wil je juist oplossen?
Kijk, een school vraagt dingen, maar een huisarts ook en een buurt. Dus wat vind je belangrijk en waar leg je prioriteiten? Als je zegt, mensen zijn al zo overladen door de hulpverlening, met welke aspecten wil je dan het meest rekening houden?
Annette: ik denk dat je mensen wel bewust moet maken van de zienswijze van de Nederlandse samenleving, waardoor ze goed beseffen van: dit is hoe ze mij zien op bijv. een school. Dat ze daarop wel kunnen anticiperen al zijn ze het er misschien zelf niet helemaal mee eens, dat voorkomt wel problemen. Bijvoorbeeld van de ouderavonden, dat is wel van wezenlijk belang. Dat mensen dan goed beseffen waar het om gaat. Dat ze daar naartoe moeten gaan ook al kunnen ze niet communiceren. Of als ze niet goed weten wat hun te wachten staat, maar dat ze zich wel laten zien. Het zou mooi zijn als de scholen er ook meer achter konden zien, maar dat is een klus die we niet van hier op kunnen pakken. Misschien deels als

je ermee te maken hebt, maar de ouders kan je wel die zienswijze van de scholen en van de andere instanties waar ze mee te maken hebben kenbaar maken.
Elsbeth: ik denk dat het de barrière blijft dat als je niet investeert in de moeder met haar culturele eigenheid en het feit dat je in Nederland leeft en wat zul je los moeten laten van je eigen cultuur en wat wil je overnemen van de Nederlandse cultuur, als je daar op inzet, want als je er niet voldoende feeling mee houdt en hebt en begrijpt, zullen ze niet naar die ouderavond komen want ze reageren vanuit angst of onbegrepenheid, dan komen ze niet en dan blijven ze al zitten. Annette: dat denk ik ook, maar om problemen te voorkomen kan je mensen ook bewust maken, want je merkt het wel als je niks laat horen. Dat is hetzelfde als mensen schulden hebben; natuurlijk, op een gegeven moment kruip je weg want je krijgt zoveel brieven, maar als je niks laat horen gaat het alleen maar verder. Ook al begrijp je dat de mensen zo'n positie innemen, probeer je ze daar te helpen.
Ja, je kan ze leren welke positie ze in moeten nemen, en dat scheelt per gezin. Neem nou het voorbeeld van Nicole en Succe. Dat gaat over opvoedingsondersteuning bij 2 kinderen waarvan een autistisch en een PDD-NOS. Zij nemen een centrale plek in in de Congolese cultuur. In de Congolese cultuur is een kind met autisme en PDD-NOS van de duivel bezeten. Dus er ligt ergens een vloek in jouw gezin. Met die wetenschap en iedereen hier die zegt van het is psychisch, het is een aandoening, er wordt heel veel van de buitenwereld verwacht, mensen komen niet meer over de vloer want daar is iets slechts, dus je wordt eenzaam in je eigen cultuur. Als je dat niet weet! Zij zijn nu gelukkig zover dat ze zegt het is niet geestelijke gebondenheid maar het is dus echt een psychische aandoening. Dus ik heb dat altijd meegekregen vanuit mijn opvoeding. Maar stel dat ze niet zover zouden gekomen zijn, dan stonden ze stil. Dit gebeurt heel veel in gezinnen met gehandicapte kinderen.
Kirsten: dat zien wij ook binnen de psychiatrie waar ik werk, als je ziet dat wij in de omgeving Rotterdam Dordrecht Gorinchem zit, dan zie je dat het totaal geen afspiegeling is van de bevolkingsgroep. De psychiatrie houdt de boot af om onderzoek te doen. Maar je ziet dat de route naar de hulpverlening wordt niet genomen of wordt niet gevonden, inderdaad vanuit die angst ook denk ik. Elsbeth: ze kunnen er ook niks mee als een kind het labeltje autisme krijgt, want bij hen zit het in je voorgeslacht. Dus daar moet genezing over ontvangen, bevrijding plaatsvinden. Je kan 10 keer bevrijden maar het gaat er niet uit. Dat is ons idee. Dus ouders moeten echt zo verandering ondergaan, dat is niet normaal.
Kirsten: maar dan zeggen we wel, het moet veranderen.
Ja, want als dat niet zo is, dan zie je uithuisplaatsing en blabla, dus verdiepen in wat is de oorzaak, dan kan je iets gaan ondernemen, anders heeft het geen zin.
Annette: over gehandicapte ouders, wij zien hier ook ouders die een heel laag IQ hebben, en daar heb je ook het punt: hoe breng je die boodschap over?
Magda: in ieder geval de acceptatie, daar moet het beginnen. Ja, maar als je op een te hoog niveau praat, dan komt dat helemaal niet binnen.
Rieneke: en als je er dan rekening mee houdt dat mensen hier nog niet binnen zijn, en nog hier binnen wil krijgen, wat ga je dan doen met mensen die zo'n gehandicapt kind hebben? Willen jullie daarin ook iets betekenen, of is het zo dat als ze aan komen lopen dat je je dan gaat verdiepen in hun achtergrond? Dan hebben ze al een stap gemaakt, dan zijn ze al binnen. Dan zijn ze al vernederlandst omdat ze naar de hulpverlening gaan. Hier niet, hier zijn ze niet vernederlandst.
Elsbeth: op dat moment beginnen wij.
Kirsten: dus jullie ontdekken die mensen doordat ze koffie komen drinken of op het straatfeest langskomen? Ja, en mond-tot-mond, zo komen er ook veel. En vanuit de verloskundige, wijkverpleegkundige en CJG gaan we ook op huisbezoek. Hebben jullie ook overleg met andere hulpverleners omdat er bij sommigen veel hulpverleners zitten?
Annette: Ja hoor. Voorbeeld een moeder die hier loopt, deelde tikken uit. Dat bleek uiteindelijk door de taal te komen. Ze zijn hier nog niet zo lang en de kinderen kennen de taal al maar moeder nog niet. Wat gebeurde, als broertje en zusje zich tegen moeder wilde keren, gingen ze over in het Nederlands en moeder kon er geen vat op krijgen. Dus die werd daar boos over en had frustratie en zij gaf aan op school dat het een probleem van onmacht is en dat ze niet van slaan houdt en niet zo is opgevoed. Daar was een melding gemaakt door de leerkracht bij het CJG, zij had er zelf toestemming voor gegeven. CJG belde naar Annette toe om te vragen of het bekend was. Nu hebben ze af en toe contact. Dit gebeurt ook met SWF, omdat zij ook individuele begeleiding geven, bij mensen thuis. Die spelen de bal ook weer door naar Home-start, project van een vrijwilligersorganisatie, waardoor een vrijwilliger met iemand gaat optrekken en thuis komt om opvoedingsondersteuning te bieden. Omdat we zelf zoveel situaties hebben kunnen we het niet in het geheel op ons nemen. Er zijn dan andere situaties die meer urgent zijn die je oppakt om daar langer mee aan de slag te gaan. Ook Agathos wordt ingezet, maar die kijken niet zozeer naar de cultuur, waardoor ze weleens in een interpretatieconflict komen. Het is goed als je dan kan overleggen.

Kirsten: zeggen jullie dan, bij een multiproblem gezin dat de schulden urgenter zijn, daarmee ga je aan de slag, maar zeg je dan ook dat de expertise rondom opvoeding van andere organisaties beter is, dus daarom verwijs je dan ook door?
Annette: als ik voor mezelf spreek, die bezoeken thuis enz., ja die organisaties zijn daarin gespecialiseerd, hebben (ortho)pedagogische achtergrond, die heb ik niet. Voor mezelf vind ik dat het bij de ander dan beter op zijn plek is. Dat ligt aan je eigen insteek, Elsbeth heeft daar natuurlijk wel ervaring in.
Elsbeth: door de hoeveelheid hulpvragen heb ik ervoor gekozen om wat er dan is, dat wil ik dan graag ervoor inzetten. Maar daarin heb ik dingen, bijv. iemand vroeg vrijwillig opvoedingsondersteuning via Jeugdzorg, dat keerde zich op een gegeven moment in een OTS. Toen stond ik op mijn achterste benen, is uiteindelijk ook goed gekomen, maar toen ben ik heel erg op het culturele component gaan zitten. Toen heb ik ook echt gezien met wat voor westerse blik er gekeken wordt. Ik kon daar mijn woord doen en ik heb het nodige gezegd. Ik was er echt van overtuigd dat het bij haar anders lag. Dan kiezen wij er in dat soort trajecten voor om met de moeder mee te gaan.
Kirsten: daarom vind ik jullie organisatie ook zo mooi, omdat het zo laagdrempelig is en heel erg meegaat met de cultuur van mensen en dat de Nederlandse hulpverlening (opleiding + werk) veel te Nederlands is en zo weinig oog heeft voor de culturele achtergrond.
Taalbarrière komt vaak om de hoek kijken, dan moet er een professionele tolk bij komen, geen kind want dan is de verhouding eruit.
Dat moet aangedragen worden, maar anders kan het ook echt uit de hand lopen.
Bij Jeugdzorg is het lastig dat vrijwillige hulp kan omslaan naar verplichte hulp. Soms moet het omslaan, maar soms gebeurt het bij mensen door omstandigheden die niet aan de ouder te wijten zijn maar wel onterecht zijn.
Magda: komt ook doordat ze geen risico's willen nemen.
Elsbeth: besluiten waarin ze niet naar de context kijken. Soms reageert Jeugdzorg veel te snel, soms veel te langzaam. Maar dan blijf je erin, stuur je bij en geef je aan hoe jij ernaar kijkt.
Annette: Soms moet je de stoorzender zijn, maar daarmee voorkom je wel erger.
Voorbeeld: ondersteuning wel nodig door psychische nood, maar niet dat zij die kinderen in gevaar bracht. Die kinderen waren het enige wat zij nog had, als je die dan afneemt blijft er niks over.
Elsbeth: in een Andere cultuur is het een schande als je kinderen worden afgenomen, je familie spuugt je gewoon uit. Je wordt dan echt eenling in je eigen cultuur. Die impact is heel groot.
Kirsten: daar zijn moeders ook bang voor. Een Turkse moeder zei: mijn dochter zei als ik geen zakgeld krijg dan ga ik naar Jeugdzorg. Annette: dat gebeurt echt, op het AZC kwam ik dat veel tegen. Die meiden wisten dat haarfijn, van zo kan ik mijn ouders pakken en die liepen gewoon weg en deden een melding. Dan moesten ouders maar zien hoe ze die kinderen terug kregen. Je moet het wel serieus nemen, natuurlijk, want ik heb ook meegemaakt dat er echt mishandeling plaatsvond en dan moet je natuurlijk aan de bel trekken. Je moet dan gaan kijken vanuit welke motieven iemand dingen aan gaat dragen.
Rieneke: dus jullie zeggen: vooral kijken naar de context van de situatie. Daarnaast zeggen jullie ook doorverwijzen, omdat je aan de gang gaat met schulden e.d. Elsbeth: dan word je de casemanager waarin je zelf een aantal hulpvragen doet en de rest leg je bij een ander neer, puur omdat het dan allemaal wel door blijft gaan.
José: en zou je iemand die in een multiproblem situatie zit alleen doorverwijzen naar individuele hulp, of ook naar groepen zoals de opvoedingsondersteuning hier?
Elsbeth: ik zou het allebei doen, maar vaak omdat het hoofd omloopt, hebben ouders geen ruimte om naar de groep te komen, dat zie ik vaak gebeuren. Terwijl ik het wel mooi zou vinden als ze beide volgen.
Magda: zouden ze het dan prettiger vinden om één op één contact te hebben? Elsbeth: vaak zie je dat dat beter is, de rust. Jose: maar dan heb je het meer over opvoedingsproblemen, niet zozeer over opvoedingsvragen.
Elsbeth: vaak zie je door externen dat de problemen gemaakt worden: geen goede kleding, je zweet heel erg: er waren geen problemen, maar de omgeving vond dat het niet goed ging.

Kirsten: over aanbod ben ik nog wel benieuwd: we draaien nu die groepen, volgens mij is het idee dat we daar steeds meer insteken op gesprekken en het doel is bewustwording maar dan heb je eigenlijk nog die hele andere tak van de hulpverlening. Dat is misschien goed om dat te gaan onderscheiden dan.
Rieneke: in literatuur schema: welke laag willen jullie zitten, welke functie je wil vervullen?
Kirsten: ik weet niet wat House of Hope precies vindt, maar zelf zou ik in de onderste laag gaan zitten qua voorlichting . Wat Magda en ik doen, is voorlichting. Elsbeth: is dat voorlichting, of is dat vragen?
De ouders hebben vragen en wij geven voorlichting. Annette: een stukje is er misschien wel spanning bij?
Kirsten: ja, dat signaleer je dan eigenlijk. En daar zouden we over na moeten denken: als we dat signaleren, wat doen we dan?

Elsbeth: opvoedingsspanning kan ook zijn, dat de omgeving andere dingen van jou vraagt dan jij vanuit je eigen cultuur hebt geleerd. Ik denk dat je ook op dat vlak kunt zitten, wil je de moeder kunnen versterken in wie ze is.
Rieneke: dus ook insteken op die twee culturen zeg maar.
Elsbeth: ja, want daar ontstaat heel veel, zo niet alles door. Ik durf het niet per definitie te zeggen.
Jose: als ik het stukje eronder lees, dan is de onderste laag de hele breedte van de samenleving, dus de hele bevolking. Ik denk dat we qua doelgroep wel meer zitten op de groep die spanning ervaart, want de onderste laag krijgt ook vooral voorlichting zoals op het consultatiebureau.
Kirsten: je kan die voorlichting toch ook zien dat House of Hope als expertisecentrum op culturen in deze wijk voorlichting geeft over culturen. Annette: ja, dat is ook waar, zo kan je het ook zien.
Elsbeth: geef je alleen voorlichting of ben je ze aan het openpellen om ze te begrijpen waardoor je ze ondersteunt? Magda: Zoeken naar waar hun vragen liggen. Elsbeth: Ja, maar ook dat je je eigen westerse view loslaat en kijkt van oké maar hoe zit dat dan bij jou? Wat heb je daarin meegekregen, geleerd? Dat tegenover Nederland zetten en dan vragen; Wat doet dat met jou? Wat vind je nou belangrijk binnen Nederland? Dan kom je tot die eigenheid. Dan zit je volgens mij verder dan alleen die voorlichting. Voorlichting is meer op het consultatiebureau. Kirsten: maar dat is wel belangrijk natuurlijk want daar hadden we het net ook over, dat veel ouders die uit andere culturen komen ook niet weten hoe het met deze praktische dingen gaat in Nederland, dus het hoort er wel bij.
Elsbeth: volgens mij is het een mix.
Dus je zit in de 2 onderste lagen → ja
Rieneke: en wat als je signaleert dat er echt problemen zijn, wat ga je dan doen, wat zie je dan als jullie functie? Signaleer je alleen in de groep, of in alle gesprekken, omdat je zegt dat het je functie is om te ondersteunen in de opvoeding?
Annette; er is tijdens die gesprekken niet echt mogelijkheid om individueel verder te gaan met mensen, dat was al gebleken. Terwijl er wel mensen zijn die dat aangeven. Dat is de zoektocht hoe ga je ermee om?
Kirsten: bij de Turkse groep gaven ze het niet echt aan, maar hadden wij wel het idee dat er problemen waren. Magda: je merkte dat er wel veel meer leefde, maar dat zat dan niet in de cursus en dat stopte dan weer. Om echt die verdieping in te gaan dat is best.. Dus in hoeverre gaven we wat ze nodig hadden?
Kirsten: daarom ben ik ook heel benieuwd naar die interviews met die mensen uit de Turkse groep.
Rieneke: maar wat zouden jullie echt willen? Kijk, je loopt altijd tegen grenzen aan, maar wat zou je echt willen? Daar ben ik benieuwd naar, vooral als je zegt dat je het signaleert.
Kirsten: ik vind dat een lastige vraag.
Elsbeth: Klopt, want dat heeft ook erg te maken met welk aanbod hebben wij hier die dat weer extra op kunnen pakken. Soms accepteer je dat het naar boven komt en probeer je zoveel mogelijk binnen de opvoedingscursus daar aandacht aan te geven. Mogelijk moeten we daar individueel nog wel iets mee maar dat is ook zoeken. Maar dat komt ook door de hoeveelheid die je al hebt en dan denk je: oké, ik heb gewoon een stukje kunnen doen. Tenzij het de spuigaten uitloopt, dan vind ik dat je gewoon moet handelen en je verantwoordelijkheid nemen.
Annette: het is meer bewustwording, je zou mensen misschien nog aan het einde nog iets mee kunnen geven van als u nog meer vragen heeft of over specifieke onderwerpen, dan zou je daar nog terecht kunnen. Niet alles is even zwaar natuurlijk. Je hoeft niet direct aangemeld te worden bij jeugdzorg. SWF is goed. Alleen zouden ze multicultureel helemaal aan moeten sluiten.
SWF bieden met orthopedagogen ook hulp thuis in vijf gesprekken, dit als signalering van de problematiek en op basis daarvan maken ze vervolgstappen. Dus eigenlijk als observatie en diagnose.
Kirsten: als mensen hier komen kan je ook geen beoordeling geven over thuissituatie.
Elsbeth: een aantal ouders zijn hier wel gekoppeld aan begeleiding, aan hen zou je het wel terug kunnen geven. De koppels die er zijn kun je inbedden.
Rieneke: wat zie je als je plicht? Als je bang bent voor een situatie, ga je daarmee verder en pluis je het uit of laat je het omdat ze alleen bij opvoedingsondersteuning komen?
Elsbeth: nee, dat zijn individuele gevallen en dat moet dan komen tot een huisbezoek, vanuit de opvoedingsondersteuning moet dat neergelegd worden in het team.
Kirsten: ik zie het als plicht voor de opvoedingsondersteuning om te signaleren en om signalen in het team te leggen van House of Hope, maar niet om daar vanuit de cursus iets mee te doen. Anders komen ze niet naar de cursus want dan krijgen ze het idee dat.. (ze gekeurd/in de gaten gehouden/beoordeeld worden)
Rieneke: dus opvoedingscursus is er voor signaleren en om signalen door te spelen naar team.
José: Ik krijg ook het idee, eigenlijk vorige pagina, dat de opvoedingsondersteuning echt gericht is op de empowerment van de ouder en niet zozeer op het kind. Want je hebt ook andere vormen waarin je wel gericht bent op het kind, of op de ouder en zijn kwaliteiten e.d. versterkt.
Antwoord: Ja, wij hebben in ieder geval niet met kinderen te maken.

Elsbeth: ook vanuit visie zou ik zeggen begin bij de ouder, want als het daar goed gaat, gaan de kinderen het overnemen en gaan die het weer goed doorgeven.
Rieneke: vanuit de literatuur vinden ouders dat de hulpverlening zich teveel richt op het kind, dus, met voorbeeld van net, als een meisje 50 euro zakgeld wil, krijgt ze dat ook van de instelling en keert die instelling zich 'tegen' de ouder, zo wordt dat ervaren.
Annette: ja zo staat dat in de regelgeving van die instellingen "ter bescherming van het kind". Dan ben je als ouder eigenlijk tweede partij. Kirsten herkent dit vanuit haar werk in onderwijs/GGZ: het gaat in eerste instantie om het kind en als de ouders niet meewerken dan zijn het de ouders die niet meewerken. Dat is dan ook je opdracht.
Rieneke: hier is het dus de opdracht om de ouder te versterken. Annette: tenzij een ouder natuurlijk onverantwoord bezig is.

José: motivatie op zich wel helder: jullie signaleren problemen en opvoedingsvragen en daar willen jullie gewoon wat voor bieden.
Elsbeth: waar ik benieuwd naar ben, jullie zijn natuurlijk ook onderzoek aan het doen wat er allemaal in de wijk is, ik zou heel graag willen weten, die culturele component, in hoeverre komt die aan de orde in de andere opvoedingsondersteuningen.
Kirsten: House of Hope is daar expert in.
Elsbeth: we willen alleen maar dingen doen waarin we onderscheiden zijn.
Rieneke: ja, het aanbod in de wijk is hoog.
Kirsten: wat mij leuk lijkt is toch meer aansluiten bij de scholen. We hebben één keer een vraag gekregen, van de Elout van Soeterwoudeschool, die hebben die ouders al binnen, want ze komen de kinderen brengen. Ze doen één keer in de twee weken een ochtend. Toen hadden ze ons gevraagd om een aantal ochtenden te vullen. Daar zijn we toen niet op in gegaan omdat we toen genoeg hadden aan het project bij House of Hope.
Elsbeth: jullie zouden dat in je onderzoek mee kunnen nemen.
Kirsten: je zou de scholen kunnen bellen of ze nog steeds interesse hebben in zo'n soort aanbod.
Elsbeth: het was de Elout van Soeterwoudeschool.
Rieneke: en dat doe je dan vanuit de motivatie om mensen te bereiken?
Kirsten: maar ook om de belasting bij de moeders of ouders niet zo hoog te laten worden dat ze niet meer komen. Dat zijn activiteiten waar ze blijkbaar wel komen, opkomst was redelijk en het was ook bedoelt als leuke ochtend met knutselen e.d. en tussen door wat dingen aan de orde stellen.
Magda: ja, dat was vooral laagdrempelig.
Kirsten: dat vind ik het zonde als we enorm veel moeite in PR doen terwijl we daar misschien zo binnen mogen komen. Annette: juist
Elsbeth: we kunnen aansluiten bij wat er al is met een stukje extra expertise.
Rieneke: en dan zit je dus ook op preventie, voorkomen.
Elsbeth: de school zit op preventie.
Kirsten; ik denk dat House of Hope helemaal in de preventie zit toch?
Elsbeth: soms willen we meer in de preventie zitten hoor, soms komen ze binnen en dan is het al eindstadium.
De ontmoetingspoot is opgezet voor signaleren.
Elsbeth: maar in opvoedingsondersteuning ben je aan het empoweren, dus je bent dan preventief bezig, maar per individu kan dat verschillen.
Kirsten: en je bent blij dat ouders dan al op een school zijn, zodat ze toch ergens zijn.
Rieneke: dus je bent vooral benieuwd wat externen doen moet die culturele mix, hoe moet ik het noemen?
Elsbeth: Ja, culturele eigenheid. Er wordt vaak heel westers ingestoken zonder culturele eigenheid. Ik denk echt dat je dan geen aansluiting hebt.

Rieneke: hebben jullie nog aanvullingen op de vragen die hier staan?
Magda: Dat is natuurlijk ook jullie onderzoek, maar in hoeverre voldoet het aan de verwachtingen van de mensen? Wat verwachten ze en in hoeverre kan je in hun opvoedingsvragen voorzien? Wat verwachten ze aan het begin van de cursus en krijgen ze ook wat ze nodig hebben daarin? Als het niet aan de verwachtingen voldoet, kan het ook een tegenhouder zijn om deel te nemen aan de volgende keer als er iets aangeboden wordt.
Elsbeth: daarin zou ik niet alleen verwachtingen, maar ook naar de behoefte vragen.

José: dan gaan we naar het aanbod: dit is niet om te kaderen door kijken wat de mogelijkheden zijn, wat voor aanbod hebben we, hoeveel hulpverleners hebben we, maar wat is ons ideaalplaatje?

Samenvatten van wat er allemaal al gezegd is:
Vorm: groep. We kwamen in de literatuur bijvoorbeeld ook inloopspreekuur tegen. Elsbeth: dat gebeurt denk ik bij CJG.
Rieneke: pag. 3 literatuur staan verschillende functies: aan de hand daarvan kan je goed kijken welke functie je wil vervullen en welke vorm daarbij past. Tenminste, lijkt mij een goede koppeling.

Elsbeth: Lotgenotengroep: Nicole (uit genoemd voorbeeld) is een lotgenotengroep gestart om te kunnen overbrengen op Afrikanen over hoe er gedacht kan worden over aandoeningen.
Ze heeft een middag geregeld met professionals waar mensen hun vragen kunnen stellen, puur om erover na te denken.
(rest over dit onderwerp weggelaten, niet relevant)
Misschien is het een idee om nog eens een lotgenotengroep op te zetten. Dat zit wel in mijn hoofd en ik ga naar die meeting om te kijken wie daar komen.
Rieneke: maar daar komen mensen met die problemen, hier misschien nog anderen.
Elsbeth: zij heeft juist ook een heel netwerk die hier niet komen.
Annette; zo kan je mensen die allerlei ervaringen hebben met hulpverlening en wat ten goede is geweest, ook die verhalen laten vertellen zodat anderen weten hoe ze dat kunnen doen. Stel je op zoals je je op hoort te stellen in zo'n situatie. Dat lijkt me ook nog een meerwaarde, dat mensen weten hoe zo'n traject gaat.
Onbekendheid en ongegronde angst wegnemen is belangrijk. Wij kunnen wel roepen dat het niet eng is, maar als ze het van iemand horen die het zelf heeft meegemaakt, dan is het misschien nog anders. Maar ook bewustwording van let goed op, het kan altijd fout gaan.
En toch, bijvoorbeeld met SWA, je ziet dat mensen daar toch huiverig voor zijn omdat het alleen eigen cultuur is. Het is niet altijd zo dat het een meerwaarde heeft, maar dat ze soms liever in multicultureel verband zitten. Dit kan zijn omdat ze weten hoe bepaalde dingen in hun cultuur gewaardeerd worden.
Magda: dus geruststellen en angst wegnemen is wel belangrijk.
Rieneke: is een promotiefilmpje waarin je laat zien wat er in een opvoedingscursus gebeurt helpend?
Elsbeth: het kan met de relatie die je hebt, ondersteunend werken.
Annette: dan is een filmpje beter dan een papier.
Elsbeth: wat echt mijn verlangen is, is dat er een soort groep ontstaat, die gaat ontdekken wie ze zijn in deze maatschappij en dat ze daarbinnen hun eigen opvoeding met de tools van een mix van allebei vorm kunnen geven. En dat die dat weer door kunnen geven. Ik denk dat dat ook nodig is. Als ik in een ander land ga wonen ga ik het ook niet meteen doen zoals het daar hoort, je laat je eigen manier niet zomaar los. Snap je? Hoe laat je nu wel dingen los en hoe bewaar je wat je van je voorouders hebt geleerd, wat je ook heel belangrijk vind?
Magda: maar dan ook wel bewust worden van welk effect hun manier heeft, want je kan ook jarenlang iets doen omdat oma het ook deed, maar zonder dat je weet welk effect het heeft. Ben je het er dan eigenlijk wel mee eens?
Maar daar kan je ook pas een oordeel over geven als je je er bewust van bent en niet als het een automatisme is.
In Afrika/Antillen is een matriarchale samenleving, moeder, grootmoeder heeft het voor het zeggen. De vrouw dacht jarenlang dat het systeem heel mooi is. Maar als je dan zelf dingen ontdekt die je wilt vasthouden en die jij belangrijk vind in jouw opvoeding dan is daar geen ruimte voor want als oma het er niet mee eens is.. dan kruist dat het pad.
Hoe kom je daar dan uit? Want wat gebeurt er, jouw kind gaat naar oma, want oma zegt wat anders en die is meer bepalend dan jij als moeder. Dan kom je in het spanningsveld.
Je moet eerst getriggerd worden wil je je eigen manier veranderen. Anders blijf je het spoor maar volgen.
Het is altijd goed om bewust te zijn van wat je doet.

Rieneke: in literatuur komt naar voren dat moeders het lastig vinden als vader niet mee wordt genomen in de opvoedingsondersteuning (…)
Vaders/partners zijn belangrijke steun voor moeder.
Magda: Ook als moeder het weet en vader niet, komt er onderling onenigheid.
Rieneke: op alle gebieden gaat het dan scheef lopen. Als moeders in de Nederlandse samenleving zien dat ouders samen opvoeden, krijgen ze ook meer het verlangen om het samen te doen.
Het is belangrijk om erover na te denken wat je hierin wil.
Elsbeth: het heeft heel erg met verandering van denkwijze van de rol van de vader te maken. Je ziet heel vaak dat moeders alleen opvoeden, dat is de taak van de moeder.
Later pas, als de jongens ouder worden komt de vader erbij kijken.

Annette: Marokkaanse buurtvaders komt ook uit de nieuwe denkwijze voort.
Elsbeth: wanneer geven moeders in het onderzoek dit aan?
Rieneke: op het moment als er gevraagd wordt naar de sociale steun. Moeders geven aan dat de partner als belangrijkste steun wordt gezien, maar dat de vader helemaal niet meegroeit. Dus daarin zien de moeders zelf ook de spanning.
Kirsten: Moeders zijn zich waarschijnlijk ook bewust daarvan geworden door de opvoedingsondersteuning. Rieneke: ook doordat ze meer zien in de samenleving (2e generatie moeders)
Magda: vaders hebben ook geen voorbeeld hoe ze dat moeten doen.

Annette: we willen aankomend blok ook een avond met vaders erbij houden.
Kirsten: ik zit ter plekke te bedenken dat als jullie die groepen langsgaan dat je gelijk iets van een uitnodiging meeneemt om een datum te prikken voor een bijeenkomst van een vader/moederavond. Als je het heel breed doet is er misschien ook een grotere groep.
Magda: wat is nodig dat die oproep ook gehoor krijgt? De vraag is of vaders gaan komen.
Rieneke: vind je dan wel vanuit je Nederlandse visie dat vaders moeten helpen bij de opvoeding en moeders moeten ondersteunen?
Elsbeth; dus je moet het eigenlijk oppakken vanuit de behoefte die de moeder aangeeft, als er moeders in de groep zijn die behoefte hebben, kan je dat gaan oppakken. Dan ga je werken naar de behoefte en niet met het ideaalbeeld wat wij eigenlijk zouden willen.
Fariza en Shanti zouden dat wel willen, terwijl er in de Turkse groep er helemaal niet over is gegaan.
Annette: ik had pas een vrouw, waarvan haar man door een ongeluk een aantal dagen thuis zat. Hij was nooit thuis omdat hij veel werkte. Het ging echt vreselijk, je krijgt rare situaties als dat opeens anders gaat, terwijl het anders heel goed ging.
Maar ook goed om mee te nemen dat vader misschien wel het gezag heeft, wat hij hier in Nederland niet of minder gaat hebben, doordat kinderen opgroeien in de westerse cultuur waarin ze keuzevrijheid hebben. Daarin kan ook een spanning ontstaan. Misschien kan je de vaders er zo bij betrekken van: je kinderen groeien hier op, wat voor situaties levert dat op?
Misschien zien vaders dat wel helemaal niet, maar de moeders wel. Marokkaanse buurtvaders is daaruit ontstaan natuurlijk.
Magda: je hebt ook nog dat ze iets te bieden hebben, ze zijn een meerwaarde.
Elsbeth: ja dat vinden wij, zij hebben dat nooit meegekregen. Zij leven voor het werken.
Annette: maar toch als je op die meerwaarde gaat zitten is het misschien toch een prikkel waar je iemand gevoelig mee kan maken.
Maar wil je dat? Wil je ze bewust maken of ga je aansluiten bij de behoefte?
Als het de behoefte van de moeder is dan moet de vader bewust gemaakt worden.
Magda: maar wat wil je die vader dan meegeven? Dat zou je dan ook moeten onderzoeken.
José: we gaan ook een aantal vaders interviewen, niet teveel maar..
Elsbeth: heb je bijvoorbeeld ook de man van Fariza? We kunnen ook zeggen van kom samen.
Elsbeth: dat vind ik een goeie, dan heb je ze samen. Kirsten: dan kan je ook aan die man vragen van wat merk je ervan dat je vrouw naar die cursus/gesprekken gaat?
Magda: Maar als ze samen niet praten en ze moeten daar ineens samen gaan praten.. Annette: je moet het niet te zwaar maken.
Elsbeth: ik zou er een gesprek over hebben, niet interviewen. Bijvoorbeeld: je vrouw heeft er behoefte aan dat jij er meer in doet, hoe zie jij dat? Als dat haaks staat op de behoefte van de vrouw dan heb je een probleem natuurlijk.

Nog frequentie: je hebt nu drie blokken van 3.
Kirsten: nu is het op woensdagochtend omdat ik op woensdag vrij ben, een andere dag in de middag zou misschien beter zijn, maar woensdagmiddag hebben de kinderen vrij.
De frequentie, als ik naar mezelf kijk, vind ik zo voldoende.
Het zou evt. meer kunnen, maar dat ligt aan de inzet van de personen, maar ik weet niet wat de ideaalplannen zijn in het jaarplan van House of Hope.
Je moet er wel proberen zoveel mogelijk structuur inbrengen, tenminste, dat is dan ook wel weer een Nederlandse gedachte natuurlijk.
Rieneke: je zou ook iedere laatste woensdag van de maand kunnen doen.
Kirsten: ik zou het niet erg vinden als het vaster word dan nu. Het komt uit de oude cursus om drie blokken van drie te houden.
Annette; maar dan moet je wel kijken op welk moment laat ik nieuwe mensen instromen, want anders worden de verschillen te groot.

Kirsten: nu wist een vrouw die 2jaar geleden ook was geweest: ik weet al wat er volgende keer komt, dat moeten we ook niet meer doen.
Rieneke: ga je invullen wat er gedaan wordt, of vul je het met de vragen die komen?
Magda: het is wel goed om een bepaalde intro of vulling te hebben, aan de hand van waar je een gesprek over kan krijgen. Of bepaalde theorie die je mee wil geven. Anders is het een beetje doelloos. En dan krijgen alleen de mensen met de grootste mond een kans.
Rieneke: ik ben ook wel benieuwd wat de doelgroep daar over zegt, want als je de ochtend invult, dan is er minder ruimte voor wat de doelgroep inbrengt, of behoefte aan heeft.
Magda: wij vullen vaak een stukje in, zodat er ruimte is voor die vragen.
Dat gaat ook goed, soms laten we dingen liggen omdat we daar geen tijd meer voor hebben.
Kirsten: positieve van de verandering: je hebt wel iets voorbereid, maar het gaat om het gesprek en dat is het doel. Moeders aan het woord en wat hebt kunnen delen en wat naar boven hebt kunnen halen, dan is doel bereikt.
Elsbeth: en je hebt voldoende theoretische kaders voor op het moment als dat nodig is.
Magda: en een klein doel voor ogen te hebben.

Bijlage G: Anekdotes

Theorie
Een Marokkaanse vrouw aan wie we de vraag stelde wat voor verwerkingsvorm zij interessant vind tijdens de opvoedingsgesprekken, gaf als antwoord: Ja, theorie, heel belangrijk. Auto rijden, eerst theorie en dan rijden overal naartoe. (Wij bedoelden met theorie: kennis over bijvoorbeeld de ontwikkeling van een kind)

Vasten voor incasso's
We boden koffie of thee aan een Angolese vrouw aan. Zij wilde niet want zij was aan het vasten tot vanavond 18 uur. Ik vroeg haar: waar ben je voor aan het vasten? Zij antwoordde: "Voor dat incasso niet meer kom." Later zei ze dat ze bij haar in de kerk veel bidden voor Nederland, dat alle Nederlanders Jezus Christus als Heer zien. Dan komen niet veel incasso. En bijvoorbeeld bij belasting niet meer zeggen: o, dat Veronique zij betalen terug."

Respondenten werven
We hoefden niet altijd zelf onze respondenten te werven. Eén vrouw vond het zo leuk dat ze geïnterviewd werd, dat ze direct bij de vrouwengroep nog meer moeders ging zoeken en er een aantal bij ons binnenbracht.

Bij moeder in bed
Een moeder vertelde over haar zoon van veertien die nog bij haar in bed slaapt. Zij wil dat hij naar zijn eigen bed gaat, maar hij wil nog steeds bij zijn moeder slapen.
Ook een Pakistaanse man vertelde dat zijn zoon van twaalf nog steeds bij zijn moeder (zijn vrouw dus) in bed slaapt. Hij slaapt daardoor noodgedwongen op een andere kamer. Zijn zoon slaapt heel licht en wil dus dat zijn moeder al bijvoorbeeld om 9 uur of 10 uur naar bed komt.

Twee en vrouwengek
Een moeder van een zoontje van tweeënhalf vertelde dat haar zoontje naar vrouwen kijkt. Als hij op tv een vrouw ziet met mooie benen, zegt hij: mooie benen, pakken, pakken. Moeder is hier erg verward over. Maar weet dat in haar land (Brazilië) jongens van twaalf rondlopen die al vader zijn.

Een Afrikaans en een Nederlands kind
Een Afrikaanse vrouw vertelde over haar twee dochters. De ene is geboren in Nederland en de oudste is geboren in Afrika. De oudste dochter is nu een tiener en moeder en dochter zijn tien jaar van elkaar gescheiden geweest, sinds kort zijn ze weer herenigd. Moeder ziet echt culturele verschillen tussen haar 'Afrikaanse' dochter en 'Nederlandse' dochter (allebei van dezelfde vader). De oudste dochter is vanuit Afrika gewend dat zij de baas is over jongere kinderen. Ze zegt bijvoorbeeld tegen haar jongere zusje: "Geef mij mijn glas." De jongste zegt dan: "Doe het zelf!" De oudste wordt dan heel kwaad en zegt tegen haar moeder: "Ze heeft geen respect voor mij, sta mij toe haar te disciplineren en te slaan!" Moeder legt dan uit dat ze nu in Nederland is en dat het er hier anders aan toe gaat dan in Afrika. Ook vind haar oudste dochter het heel moeilijk om 'sorry' te zeggen. Haar jongste doet dit gewoon, zij is dit gewend. Maar de oudste sluit zich af wanneer ze weet dat ze iets fout heeft gedaan. Moeder leert haar dat ze 'sorry' moet zeggen, wanneer ze iets heeft gedaan wat niet goed was.

Praatuurtje van 10 minuten
Een moeder vertelde dat zij na schooltijd altijd een praatuurtje heeft met haar dochters van tien minuten op haar schootje.

9 Maanden
Een moeder verteld over haar relatie: "Toen ik geboren werd is mijn man verwekt."

Reden voor afwezigheid
Soms waren er bijzondere redenen waarom mensen niet op de afspraak kwamen voor het interview. Zo hadden we een vrouw die onderweg met haar fiets was gevallen en haar fiets kapot was, waardoor ze lopend naar huis moest. Soms was er iemand ziek. De bijzonderste reden was echter iemand die nog 32 dagen moest 'zitten', maar niet wist wanneer dat zou zijn. Bleek hij de avond voor het interview opgepakt te worden.

Turkse groep

We hadden een afspraak met de Turkse groep, we gingen naar een vrouw thuis, die alle vrouwen had uitgenodigd.
We werden door meneer in het trappenhuis verwelkomt, over een hoop schoenen liepen we naar binnen. Daar werden we op de bank geïnstalleerd, achter een glazen tafeltje, bijna strak tegen onze benen. Een oudere vrouw zat er al, op de vraag hoe ze heette zei ze: ikke turk. Verder sprak ze slissend Turks (leek alsof ze geen tanden meer had).
Onze gastvrouw checkte steeds de straat. Dit deed ze door het grote raam in de huiskamer open te doen en over de vensterbank te hangen. Ze communiceerde met mensen op straat, ze woont op 2 hoog. Waarschijnlijk praatte ze met haar zoon, hij was aan het voetballen.
Even later kwam er weer een vrouw, de gastvrouw staat haar stoel af, loopt weer naar het raam en schreeuwt naar buiten. We vragen aan haar of er nog meer vrouwen komen. Ze zegt: wachten. Ze gaat naar de keuken en zet de waterkoker aan.
Ze pakt een blocnote van de kast, met daarop allerlei namen en telefoonnummers. Deze geeft ze aan een andere vrouw en zij belt naar iemand.
Even later komt haar zoon naar binnen. Hij wast zijn handen en stelt zich voor.
Hij zal als tolk functioneren. Hij geeft aan dat we van zijn moeder mogen beginnen.
Even later komt er een wat jongere vrouw binnen en komt naast ons zitten. We hebben Achmed ook een vragenlijst gegeven zodat hij de antwoorden kan vertalen.
De laatst binnengekomen vrouw lijkt iets meer Nederlands te verstaan en met haar overleggen we ook welk antwoord ze wil geven. Ze lijkt wat teruggetrokken en verlegen. Vaak kijkt ze Achmed of de andere vrouwen afwachtend aan.
We stellen iedere keer één vraag zodat Achmed deze kan vertalen. Hij geeft een aantal keer aan dat alle antwoorden goed zijn, of dat iemand dat wel of niet vindt. We leggen hem uit dat we graag van de vrouwen zelf willen horen welk antwoord ze goed vinden. Dit vindt hij soms maar onzin. Hij krijgt naarmate het gesprek vordert steeds meer haast om alle antwoorden beantwoord te hebben.

Na het gesprek komen er nog meer vrouwen en kinderen binnen. De kinderen spelen met elkaar en de vrouwen lopen af en aan en gaan op de grond zitten. Na een tijdje geven we aan dat we weer gaan. Dit levert veel gesprekken op. Vrouwen lopen naar de keuken en Achmed wordt erbij geroepen om ons te vertellen dat we moeten wachten, omdat de gastvrouw komt met thee, enz.
Even later komen er verschillende vrouwen de huiskamer in met borden eten: Kisir (zie plaatje). Daarbij kregen we kokendhete thee, wat al die tijd dat wij zaten te praten heeft staan koken op het gas. Ook stonden er borden met augurk en een paar groene pepertjes. José probeerde dit, maar de augurk was niet zo fris als het eruit zag: het bleek ingemaakt te zijn met pepers, waardoor het erg heet was. Ook was er een soort hapjes van kaas in bladerdeeg.
We kregen het met moeite naar binnen, we hadden net gegeten. Maar toch, om de gastvrouw niet tegen het hoofd te stoten, hebben we alles met een lepel naar binnen gewerkt. Toen we ons bord leeg hadden vroeg de gastvrouw: eten, eten? We hebben bedankt, na meermalen te hebben gezegd dat het lekker was. Nadat we het huis uit zijn gegaan, hebben we eerst een rondje gelopen om al het eten te laten zakken. Ook hebben we pepermuntjes gegeten tegen de smaak ☺.

Bijlage H: Persbericht

Persbericht

Rotterdam, 20 mei 2011

House of Hope evalueert opvoedingscursus

Twee studenten van de Christelijke Hogeschool Ede hebben deze maand een onderzoek afgerond bij Stichting House of Hope te Rotterdam. Het onderzoek geeft antwoord op de vraag wat een passende manier is om ondersteuning te bieden in het opvoeden aan de multiculturele doelgroep van House of Hope.

Dit onderzoek is uitgevoerd omdat House of Hope niet tevreden is over hoe het project opvoedingsondersteuning loopt. De huidige methode die gebruikt wordt, past niet bij de wensen van de cursusleiders en volgens hen ook niet bij de behoeften van de doelgroep. Ook is de opkomst bij de opvoedcursus te laag, vindt House of Hope.
De studenten onderzochten vier maanden lang wat een passende manier is voor House of Hope om toch deze opvoedingsondersteuning te bieden. Resultaten zijn verkregen door de doelgroep zelf aan het woord te laten. Daarnaast hebben de hulpverleners van de stichting hun zegje gedaan.

93% van de geïnterviewde doelgroep geeft aan behoefte te hebben aan opvoedingsondersteuning van House of Hope. Ook geven ze aan dat ze vooral behoefte hebben aan informatie hoe ze hun kind op moeten voeden in Nederland. “De kinderen moeten sterk worden voor de Nederlandse samenleving, want daar leven wij”, geven de multiculturele respondenten aan.
Wat verder opvalt is dat de doelgroep de opvoedingsondersteuning meer ziet als een activiteit waar men nieuwe dingen leert, in plaats van een activiteit waar gepraat kan worden over de moeilijkheden rond de opvoeding.
House of Hope heeft door dit onderzoek inzicht gekregen in de behoeften van de beoogde doelgroep. Hier was voor dit onderzoek geen duidelijk zicht op.
Het is belangrijk dat House of Hope een duidelijke keuze maakt welke functie ze wil vervullen in het ondersteunen van ouders bij het opvoeden. Het lijkt erop dat de doelgroep meer behoefte heeft aan opvoedingsvoorlichting in plaats van ondersteuning bij opvoedingsvragen.

Om te zorgen dat de werkwijze van House of Hope daadwerkelijk aan gaat sluiten bij de behoeften van de doelgroep, hebben de studenten een aantal aanbevelingen geschreven. Hiermee kan House of Hope een passende manier vinden om de multiculturele doelgroep te ondersteunen bij de moeilijke taak van opvoeden.

Het gehele onderzoek is verwoord in een scriptie met als titel “Opvoeding grensoverstijgend?”.

Voor meer informatie over dit onderzoek kunt u contact opnemen met de studenten die dit onderzoek deden.

- ✓ José van Andel josevanandel@live.nl
- ✓ Rieneke van Iperen rieneke_21@hotmail.com

Voor meer informatie over Stichting House of Hope: http://www.houseofhope.nl